MIRCEA MARIAN

Pepsi Cola 38°

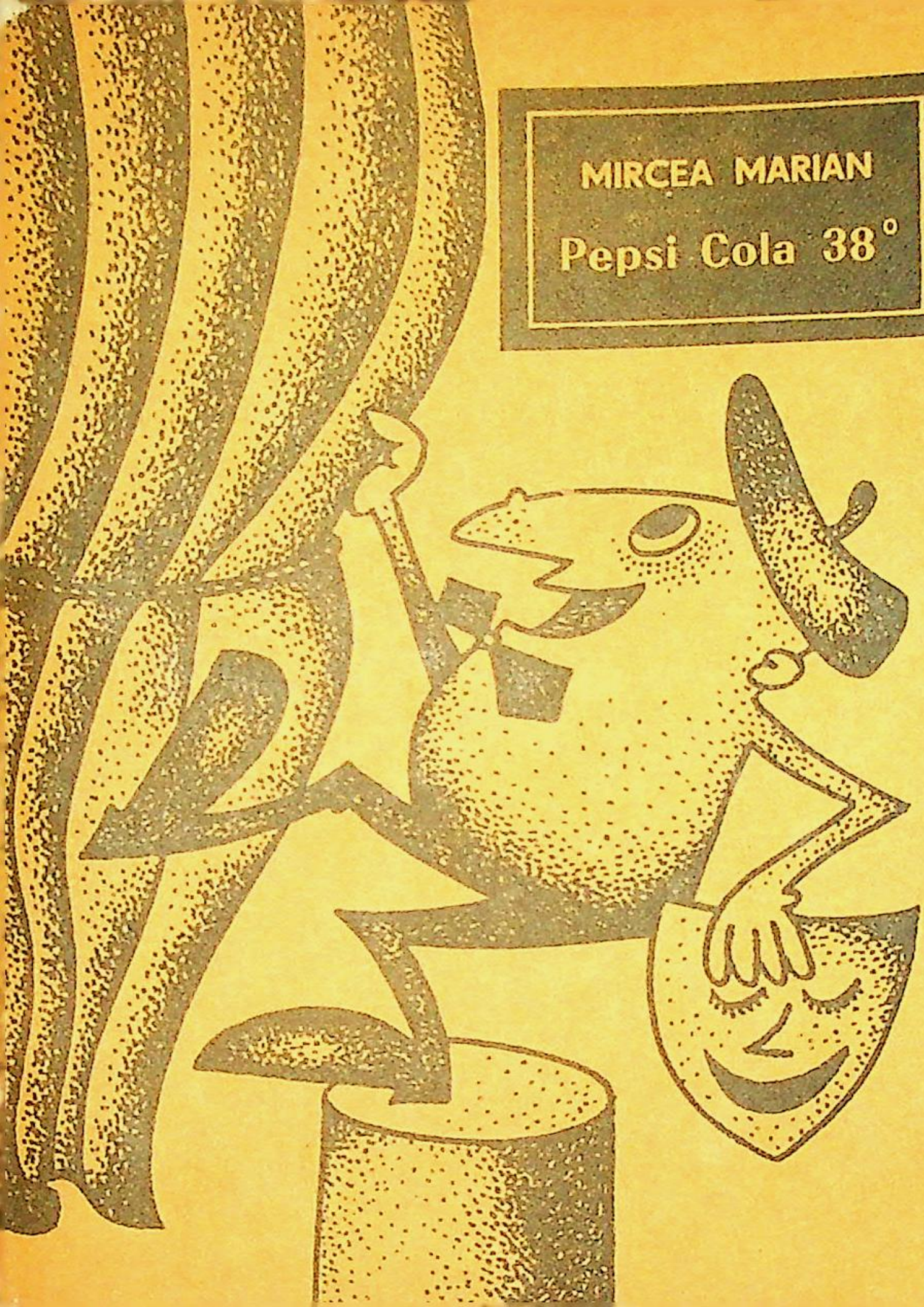

MIRCEA MARIAN
Pepsi Cola 38°

EDITURA ALBATROS
1979

Ultima călătorie a Thaliei

A fost odată ca niciodată, că de n-ar fi fost nu s-ar mai povesti…

Așa încep, se pare, toate povestirile, dar cele ce urmează aici nu s-au petrecut cu prea mult timp în urmă, iar în ceea ce privește faptele, există numeroși martori care sunt oricând dispuși să confirme autenticitatea lor.

Astfel, într-o bună zi, zeița Thalia, stăpâna absolută peste lumea atât de ciudată și imprevizibilă a teatrului — urmând o caldă recomandare din partea lui Zeus — s-a decis să intre prindă o scurtă vizită printre slujitorii scenei.

Coborând pe pământ — înarmată, evident, cu delegație și bani de deplasare — admirând cele multe și frumoase care se zăreau peste tot (mai multe și mai frumoase decât cele de sus, din lumea ei zeiască), Thalia s-a îndreptat direct spre teatru. Din dorința unei maxime sincerități, vom menționa că zeița a — zăbovit, totuși, câteva clipe într-un celebru salon de modă, unde și-a schimbat uniforma simplă dar severă ce se purta în lumea ei, cu una mai cochetă, mai rafinată, mai sofisticată — așa cum obișnuiau pământencele.

Deși fusese convinsă de caracterul inopinat al vizitei sale, Thalia a rămas surprinsă văzând o mare mulțime de oameni adunată în fața unei clădiri impunătoare, cu coloane albe, orbitoare, care, după toate probabilitățile, nu putea fi decât teatrul. Din balcoane se azvârleau flori, serpentine și confetti, peste tot se zăreau pancarte cu fotografia ei, în timp ce în înălțimi evoluau grațios avioane cu reacție ce în scriau pe cerul de un albastru intens numele

Thalia!

— O, dar nu trebuia! îi spuse directorului teatrului care ieșise în întâmpinarea ei. De ce v-ați deranjat?

— Nu ne-am făcut decât datoria! răspunse scurt și sacadat directorul, cuvinte pe care grupul aflat în imediata lui apropiere le reluă, scandat, în clipa următoare.

Dar să trecem peste momentul acestei primiri cu adevărat tulburătoare prin căldura și intensitatea sentimentelor — mărturie a stimei și dragostei cu care întregul colectiv de sufleri, regizori de culise, actori, regizori, scenografi îl înconjurau pe conducătorul breslei lor — și să vedem ce a urmat.

— Am venit printre dumneavoastră pentru a avea o discuție largă, sinceră, constructivă. După cum știți din relatările presei, ceilalți colegi ai mei — zei din Oii m² — au întreprins astfel de scurte vizite și în celelalte sectoare de activitate.

V-am urmărit în strădania de fiecare zi, în spectacole sau în repetiții, în momente de ră gaz sau în deplasări și turnee. V-am cunoscut — dați-mi voie să spun așa — în momentele de fericire, ca și în cele de tristețe, în clipele de mare entuziasm dar și în cele de neagră îndoială. V-am auzit deseori manifestându-vă regretul pentru alegerea profesională făcută, dușmănind teatrul, azvârlind asupră-i anatema. Așa cum v-am auzit vorbele grele la adresa directorilor, a regizorilor, a cronicarilor de teatru, a publicului care nu vă înțelegea de fiecare dată!

Aducând la cunoștința lui Zeus situația existentă în teatru, pledând în favoarea voastră, am reușit să obțin de la făcătorul a toți și toate o derogare generală. Astfel, acei dintre dumneavoastră care, nemulțumiți de profesia lor, doresc să-și aleagă o altă muncă, vor găsi o largă înțelegere la noi — iată motivul pentru care astăzi, acum, mă aflu aici!

S-a lăsat o tăcere atât de grea încât Thalia se întrebă dacă nu cumva instalația de sonorizare din sală a încetat să mai funcționeze și astfel cei prezenți nu i-au auzit vorbele.

După zece minute, zeița îl informă pe director (profesor de matematică în viața civilă)

despre temerea ei:

— N-ar strica să verifice cineva difuzoarele… Poate un scurtcircuit… o fișă sărită…

— Exclus, așa ceva nu ni se poate întâmpla.

S-au făcut toate verificările de cum am aflat că veți sosi la noi.

— Da?! întrebă intrigată Thalia, care fusese asigurată de caracterul „incognito” al vizitei sale. Atunci de ce nu se înscrie nimeni la cuvânt?

— Așa sunt ei, nu-i știți?! Oameni ciudați și greu de înțeles.

— Dragii mei, se adresă din nou zeița mulțimii mute. Aș vrea să cred că m-am făcut înțeleasă — sunt aici numai și numai în interesul vostru… Aveți ocazia unică de a renunța la o viață dură, aspră, lipsită de prea multe satisfacții, măcinată de invidii și dușmănii…

— Ce vorbești?! De unde ai mai scos una ca asta, stimată zeiță?! se auzi o voce din sală.

— Cine s-a înscris la cuvânt? Dumneata erai?

se adresă unui bătrânel care, după toate aparențele, nu era departe de vârsta pensionării.

Poftim mai aproape, maestre, să ne vedem la față. (Thalia folosise intenționat cuvântul „maestre” pentru că aflase dintr-o fabulă a unui pământean despre plăcerea… zeiască pe care cele trei silabe o provoacă muritorilor de rând!)

— Liniște! strigă directorul. Să aud musca!

— Vă rog, lăsați-i să vorbească! M-am de plasat aici tocmai pentru a le cunoaște doleanțele…

— Nu știu dacă e bine „sugeră directorul.

— E bine! replică autoritar Thalia, apoi se întoarse spre bătrânel: vă ascult…

— Asta a fost tot, nu mai am nimic de adăugat.

— Cum așa? Chiar nimic? Dar am informații sigure că v-ați hotărât — și nu o dată — să renunțați la teatru, să intrați în rândul oamenilor… Să începeți o existență normală, liniștită…

— Fleacuri, răspunse bătrânelul. Poate știi, dragă zeiță, ce spunea Shakespeare: vorbe, vorbe, vorbe!

— Dar v-a nemulțumit deseori răutatea și meschinăria colegilor, lipsa de înțelegere a regizorilor, plictiseala sau indiferența spectatorilor, oboseala unui efort niciodată pe deplin râs plătit, tristețea unei munci efemere…

— Ce tot vorbești, iubito?! Eu n-am spus așa ceva… Se pare că vorbim limbi diferite… De fapt, eu n-am nicio pretenție de la dumneata!

și se așază grăbit.

— Mă rog, cum doriți! răspunse vizibil ne mulțumită Thalia. Dar dumneata, tinere, se adresă apoi unui băiat frumos ca Adonis, pe

care-l surprinsese privind-o nu tocmai dezinteresat. Spune, și am să-ți împlinesc pe dată orice dorință!

— Știu și eu?! Poate un transfer la un teatru de capitală…

— Nu te pripi! Cere-mi un lucru esențial, profită de conjunctura favorabilă! Hai să te ajut eu: n-ai visat niciodată, spre exemplu, să fii cosmonaut?

— Nu.

— Poate vrei să fii un savant renumit…

Un chimist de geniu… Pilot de curse…

— Nu. Eu dintotdeauna am vrut să fiu ac tor!

— Dar mai sunt o mie alții! Te vei lovi veșnic de invidii, de patimi… Au să te dea de o parte…

— Talentul n-are să mi-l ia nimeni…

— Sunteți cu toții niște încăpățânați! Toată ziua vă văitați, dar când să luați o hotărâre bărbătească, dați înapoi! Dumneata, fetițo, te-ai gândit vreodată cu adevărat la dumneata? se adresă unei tinere aflate în imediata apropiere a lui Adonis. Ești foarte frumoasă, ești nemaipomenit de frumoasă… Din păcate, viața voastră — a pământenilor — e atât de scurtă…

Stai într-un orășel de provincie, te închizi de dimineață până-n noapte în teatru, colinzi sate și orașe unde nu te cunoaște nimeni, te chinui ca să smulgi actrițelor în vârstă roluri care ți s-ar cuveni dumitale… Ce rost are toată această zbatere, fetițo? Ești prea frumoasă, crede-mă… Uite, e suficient un simplu gest din partea mea și toată viața dumitale are să se schimbe… Vei avea tot ce-ți dorești: rochii, bijuterii, blănuri…

— Dar mie îmi place să «joc, doamnă Thalia!

— Ce v-am spus?! șopti directorul. Actorii sunt oameni cum nu se poate mai ciudați.

— Chiar nimeni nu dorește să-și schimbe viața? înseamnă că am venit degeaba?! Pur și simplu degeaba?!

— Mi-e teamă că da, dragă doamnă Thalia, răspunse bătrânelul. E adevărat, suntem și ve seli, suntem și triști… Avem bucurii și supă rări… Avem vise și mai avem și înfrângeri…

Am vrea și mai mult, acceptăm uneori și mai puțin… Am vrea să-i iubim pe toți, dar nu de fiecare dată suntem la rându-ne iubiți…

Oferim sau încercăm să oferim tuturor gânduri frumoase și ne bucurăm când ele însenineză oamenii… Suntem triști când îi vedem triști…

De multe ori suntem eroi cu ei împreună…

Suntem lași cu ei împreună… Dar de fiecare dată oameni. Obosit își trase sufletul, apoi mai spuse: cam asta e tot, dragă zeiță.

— Într-adevăr, sunteți ciudați și neobișnuiți, murmură Thalia luându-și rămas bun de la ei.

Nu știu dacă am să mai vin pe la dumneavoastră, se pare că nu aveți nevoie de mine…Adio…

Pe când se pregătea să urce în avion, se auzi strigată:

— Doamnă Thalia, doamnă Thalia… (era directorul teatrului). Vreau să vă rog ceva…Adineaori spuneați că dispuneți de puteri mari… supranaturale, pronunță el șoptit. Nu s-ar putea atunci pentru mine ceva mai bun?…Stau aici în teatrul ăsta mic… — salar de doi bani… cu actorii nu mă înțeleg… Poate îmi găsiți altceva… o muncă serioasă…

— Dispari! spuse dezgustată Thalia. Apoi făcu un semn numai de ea știut și în clipa următoare se află în Olimp. Neputându-și ascunde regretul pentru lumea din care tocmai plecase, se prezentă la Zeus pentru a-i raporta rezultatul călătoriei.

— Crede-mă, mărite Zeus, actorii sunt niște ființe cu totul și cu totul ciudate… E greu să-i înțelegi de fiecare dată, dar lumea ar fi mai puțin frumoasă fără ei… De aceea merită să-i cunoști și tu!

— Sunt numai ochi și urechi, draga mea.

Vorbește!

— Facă-se voia — ta! înarmează-te așadar cu răbdare și ascultă!

Lanțul slăbiciunilor

Ședința de analiză a spectacolului cu piesa *Opera de trei parale* a avut loc două săptămâni după premieră. Cu acest prilej, Marius Student, directorul teatrului, a spus următoarele:

— Tovarășe și tovarăși, am convocat această ședință pentru a lua în discuție ultima reali zare a teatrului nostru — *Opera de trei parale* de Bertold Brecht. Deși nu ne face plăcere, trebuie să recunoaștem că spectacolul a constituit un eșec! Un eșec categoric! Critica locală

care, de obicei, își amintea de noi abia după ce un spectacol era de mult epuizat, s-a manifestat de astă dată cu o surprinzătoare promptitudine — în ce fel, v-ați dat seama și dumneavoastră — așa cum, pentru prima dată de mai bine de un an, o seamă de gazetari din Capitală s-au deplasat la C., și toți s-au grăbit să-și scrie cronicile de cum s-au reîntors în redacțiile lor. Știți bine că nu le-am acordat niciodată prea multă atenție, dar de astă dată — repet cuvântul! — nici publicul, prea iubitul nostru public, nu vine la spectacol, ne întoarce pur și simplu spatele! În consecință, vă pun o singură întrebare: cine e de vină? Cine?! Doresc ca fie care dintre cei prezenți să-și pună în forul său intim această unică întrebare. Nu, nu vreau acum răspunsurile dumneavoastră, ar fi pripite și pur formale. Aștept! Mâine, poimâine, într-o altă zi. Deci: cine e de vină?! Și cu aceasta, se dința noastră a luat sfârșit. La revedere!

Cine să-i răspundă?! Au fost necesare mai mult de zece minute pentru ca participanții să-și revină din nemaipomenita surpriză: cine mai auzise ca o ședință să se termine înainte de a începe propriu-zis? Și în care, conform obiceiului, să nu se spele rufele murdare! Unde se mai întâmplase așa ceva? Și când?

— Așa! Să se mai frământe și ei nițel, că prea s-au obișnuit să lase totul pe umerii mei, își spuse cu evidentă satisfacție Marius Student pe când se îndrepta spre casă. Când merge bine, meritul e al tuturor — cu excepția directorului: „În fond ce e el? Un hârțogar oarecare; nu joacă, nu regizează, nu face nici măcar decoruri!!!” Ei, dar dacă e o cădere, atunci singurul vinovat e directorul, cel care n-a avut prevede rea, perspicacitatea, luciditatea, maturitatea, deschiderea, vederea largă, înțelegerea, bună voința, amabilitatea etc., *etc.* În schimb, cel ce va fi tras la răspundere voi fi eu, numai eu.

Și asta nu numai aici, printre ai noștri, ci la toate nivelele, în capul meu se vor sparge toate oalele, eu voi fi, până la o altă cădere, într-un alt teatru, calul de bătaie la ședințele de la minister, eu voi fi dat de exemplu… Tocmai de asta nu le-am dat satisfacția unei ședințe în care ei să se dezlănțuie, să-și verse toate ne mulțumirile acumulate pe parcurs, de parcă spectacolul ar fi căzut pentru că nu li s-a cumpărat săpun Rexona (cel puțin!) sau pentru că șefa contabilă refuză să cumpere actrițelor în fiecare zi ciorapi noi! Cât despre

maestrul Brecht, al dracului să fiu dacă mai *pune* vreo dată piciorul în teatrul ăsta… Cel puțin până sunt eu aci… De nu le-aș fi spus: „Fraților, ce dacă *Bulandra* a făcut cândva mare succes cu piesa asta?! Acolo-s monștri sacri, fraților, acolo-i Ciulei, nu vă luați după ei… Ei, nu și nu, că trebuie să jucăm Brecht, că el e *alfa* și *omega* teatrului, că secolul XX ar trebui să-i poarte numele — deși mie, personal, acest domn

Brecht nu-mi place! Și uite, până la urmă tot pe-ale mele a fost, piesa n-a plăcut, a căzut!

Gata, cu asta am terminat, nu vreau să mai aud de teatru, de actori, de scriitori sau regizori, mă duc la prima crâșmă (sper să nu dau peste cineva și acolo) și rad două sute de coniac, să-mi tihnească o dată și-mie!

Pășind alături prin piațeta din fața teatrului, Eduard Ionescu, regizor artistic categoria a II-a, îi mărturisea actorului Tiberiu Arjoca, interpretul rolului *Mackie-Șiș:*

— Ai văzut? Ai văzut, dragul meu, de câtă lașitate e în stare onorabilul nostru director?

De cum a dat de greu, cum s-a și spălat pe mâini ca Pilat din Pont: nu știu, n-am văzut, n-am făcut, n-aveți decât să vă descurcați singuri, pa și la revedere… Dragule, stau și mă întreb unde mai e loc la el de atâta inconștiență? Deși, trebuie să ți-o mărturisesc, și ți-am mai mărturisit-o nu o dată, nu-i așa?, eu am presimțit din chiar prima clipă că așa se va fi în tâmpla… N-ai văzut cum se uita la mine când își ținea speach-ul?! De parcă eu aș fi fost de vină! Spune-mi, Tibi, fii sincer cu mine, așa cum ai fost dintotdeauna, cu ce-am greșit eu?! În ce constă vina mea? N-am făcut eu tot ce trebuia să fac, nu m-am omorât eu zi și noapte cu voi, nu mi-am dat sufletul ca totul să iasă bine? Dar ce vrei, Tibi, unde nu e talent, n-am cum să i-l dau eu, nici dumnezeu să fiu! Nu vorbesc de tine „tu ai fost magistral, rolul parcă ar fi fost scris pentru tine, mă tot minunez cum de-abia acum le-a dat prin cap să monteze pie să asta, pentru mine a fost o mare satisfacție să lucrez cu tine, mă refeream la anumiți interpreți, n-are rost să le mai rostesc numele, știi foarte bine despre cine este vorba, ce vrei, am fost slab, neputincios — sau nu, milos — a venit cucoana la mine și a început să smiorcăie, mi-a spus că se omoară dacă nu joacă rolul, când am priceput că nu e decât un șantaj ordinar era de-

acum prea târziu; știam că e proastă, știam la ce mă înhămam, dar aveam o speranță, credeam c-o să mă asculte! Aiurea!…

Vorbeam cu peretele sau vorbeam cu ea, tot una! Și-acum cine e nemulțumită? cine spu megă de mânie? cine mă acuză de cele întâmplate?! Asta ca asta, dar m-a mai asasinat și directorul-adjunct, o altă probă de priceput în teatru… Asta numai bani vede, ar vinde-o și pe mă-sa numai să-i pice bani în palmă! Ghinionul meu e că a văzut și el spectacolul la București. Dacă acolo Margareta Pâslaru jucase în *Polly,* ce și-a zis dumnealui: hai să angajăm și noi o vedetă de muzică ușoară! Locală, mă rog, dar tot vedetă! Și mi-a vârât-o pe gât pe amărâta aia de Aristița Buhara! A dat și aia de două ori admitere la institut, a căzut de trei ori, deși a meditat-o întreaga comisie masculină, și de atunci se consideră vedeta-vedetelor! Bineînțeles, madam Buhara n-a acceptat să vină fără formația ei — *Super Electric Groupp!* Când își dau ăia drumul la aparate nu se mai înțelege om cu pom! Ăștia uită că aici e teatru, că ceea ce contează e cuvântul!…Numai eu am numărat o sută doisprezece! reține: o sută doisprezece cetățeni — femei, bărbați, tineri, bătrâni, pensionari sau soldați în permisie — care au părăsit sala ținându-se de urechi… Noi alergăm după spectatori, iar dumnealor ni-i alungă… Ce să mai vorbesc de scenografie… Ce, vrei să-mi spui că ceea ce a făcut Turcu se poate numi decor?! Dragule, specimenul ăsta e de-a dreptul schizofrenic, ăsta nu trebuie lăsat să lucreze printre oameni… Nu vezi ce costume a făcut, de parcă ar fi pentru indivizii de la *Central!* Să te iei de cap, nu alta! Nu știu cât au să-l mai țină pe respectivul în teatru, dar eu vreau să te asigur că de-acum înainte refuz să mai lucrez cu el! Cu orice risc! Chiar dacă e văr sau cumnat cu știi tu cine! Dar luminile? Dar figurația?! Nu, nici vorbă, dezastru pe toată linia… De-aș fi în locul directorului, mi-aș pune în clipa asta funia de gât! Dar crezi că „patronul” e în stare de gesturi eroice? Mă faci să râd, zău așa! Ascultă la mine: ne ducem de râpă, încet, dar sigur… Cum spunea ăla din *Clipe de viață: „nicio bază, nicio temelie”*… Hai să bem ceva, dragule, poate să-mi mai clătesc sufletul otrăvit…

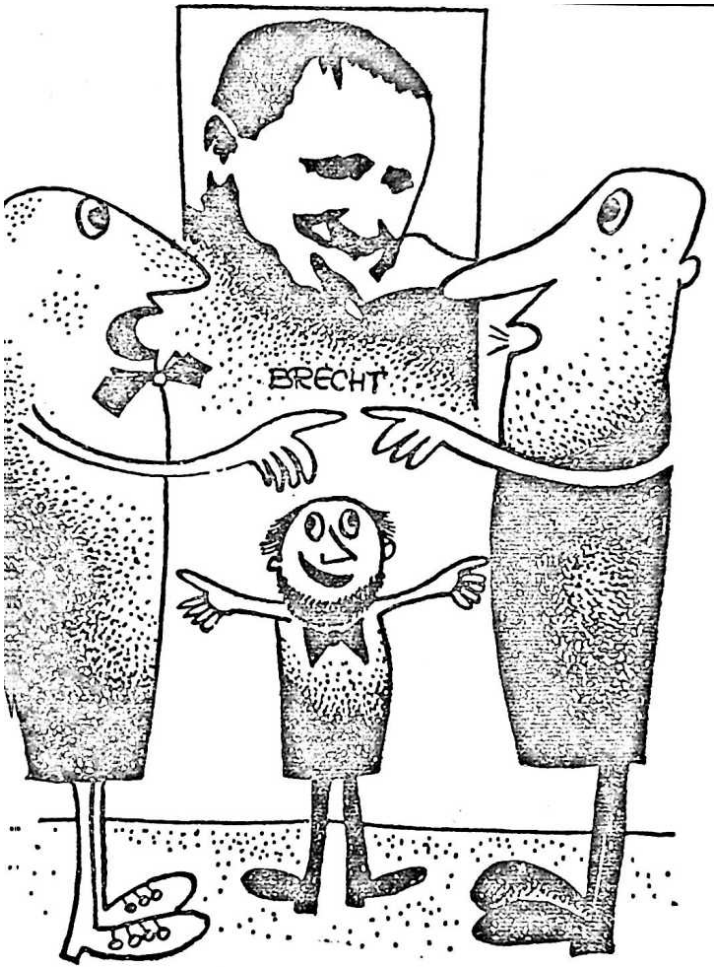

— Ce părere ai, stimabile? îl interogă Turcu, pictorul scenograf, pe secretarul literar Cosmescu. L-ai văzut? Maestrul Eduard Ionescu, prim (așa se intitulează el ca să ne scoată ochii!) — regizor al teatrului care peste ani (visează tot el) va purta numele său ilustru, nici nu mă mai salută! Vrea să-mi demonstreze prin asta — dar nu numai mie, ci și ție, pentru că știe că suntem prieteni vrea să demonstreze, zic, că spectacolul a căzut din pricina mea!…Doamne, câtă mârșăvie zace în omul ăsta…I-ar conveni, știu, să scoată castanele din foc cu mâinile mele! Dar se înșală, cu Turcu n-o să-i meargă… Nici eu nu sunt născut de ieri, de azi… Din chiar prima zi de lucru la Brecht am început un jurnal de zi în care am notat absolut tot: ce-a gândit, ce-a spus dar, mai ales, ce mi-a cerut… Trei caiete am umplut — să văd dacă va îndrăzni să nege ceva…Ce vrei, când te vâri printre lupi trebuie să fii pregătit, altfel te sfâșie din prima clipă! Acum câteva luni, când i-am adus schițele de decor, mi le-a luat, s-a uitat, s-a tot uitat la ele, m-a sărutat de câteva ori zicând că

sunt formidabile, că sunt tocmai ceea ce ar fi făcut și el dacă cel de sus l-ar fi căpătuit și cu acest har, le-a privit zic, și le-a tot învârtit, le-a privit din dreapta spre stânga, apoi dinspre stânga spre dreapta, de sus și mai din lateral, rugându-mă, la urmă de tot, să i le las lui peste noapte, să se desfete cu ele. Nu, mi-a zis a doua zi, să nu ne grăbim, să stăm și să mai judecăm, decorul meu, evident, este extrem de izbutit, de sugestiv, de penetrant, dar el, ca regizor, ar vrea altceva. Brecht, astăzi, obligă la o nouă interpretare, la o reevaluare a tuturor datelor pe care le deținem despre teatru, deci n-ar fi lipsit de interes să găsesc altceva, ceva mai subtil, mai rafinat, mai lipsit de descriptivismul prime lor schițe, mai denudat de elemente și metafore, ceva simplu, un decor de câteva elemente, și ele esențializate la maximum, un decor care să exprime exact, precis, conceptul despre teatru al autorului dar, în același timp, și conceptul la fel de precis al unui om de teatru din a doua jumătate de secol, adică al lui, al lui Ionescu! Am încercat să fac lumină în bezna gândurilor pe care mi le împărtășise, să decantez ceea ce era de decantat, apoi am încercat să creez ceva… După câteva zile i-am prezentat alte schițe — încercând, să fiu sincer, o anumită teamă, nu în privința calității schițelor, ci a unei posibile lipse de concordanță între gândurile noastre. Perfect, îi prezint schițele, mi le ia, mi le cântărește din nou — l-am lăsat în voia lui, îi cunoșteam deja metodele, mi-am luat de altfel cu mine un album ca să-mi omor și eu timpul într-un fel, după nici zece minute îmi sare în gât, mă îmbrățișează zicându-mi că l-am înțeles chiar mai bine decât se înțelesese el, că eu îi clarificasem gândurile, că l-am ajutat mai mult decât îmi puteam eu imagina, decorul meu are forță și virulență, are frumusețe și contemporaneitate, pătrunde în creierul spectatorului, îl violentează, îl face să țipe, să se cutremure, da, eram cu adevărat un geniu, pentru prima dată avea această formidabilă revelație în ceea ce mă privește, fără îndoială spectacolul va fi magnific, va fi evenimentul teatral al anului, al celei de-a doua jumătăți a secolului XX, un spectacol de referință nu numai pentru viitoarele montări cu această piesă ci și pentru interpretarea lui Brecht!… Peste cinci zile mi-a cerut alte schițe, mai calde, mai umane, mai sincere și mai spontane, să rup vălul de frig și de impenetrant din scrisul lui Brecht, în fond el se adresează oamenilor, în acest deceniu al optulea

oamenii, după atâtea experiențe dureroase, sunt sătui de straniu, de crispare, de absurd, doresc ceva simplu, cald, apropiat, de corul meu trebuie să răspundă înțelegerii să le… Dragul meu, omul acesta m-a adus la capătul puterilor… Nu mai pot, nu vreau să mai aud de teatru, mă fac taxator de autobuz, gunoier, vânzător de ziare, orice, îți repet, numai de teatru și de nebunii săi să nu mai aud vreodată!

La barul restaurantului *Lotus,* într-o îngrozitoare criză de nervi, Aristița Buhara îl tortura pe Johny Capotă, dirijorul și sufletul formației *Super Electric Groupp.*

— Bestiile!… Bestiile capitaliste!… I-ai auzit? I-ai văzut? Ai priceput ceva? Pentru că eu n-am priceput nimic! Tocmai în mine și-au găsit să dea? În mine? După ce zile și săptămâni mă imploră să joc în nenorocitul lor de spectacol, după ce — tâmpita de mine! — accept, acum tot eu sunt de vină? Nerușinații!…Mai bine și-ar căsca urechile, s-audă ce vorbește de ei lumea prin târg, că din pensionari și din babete nu-i mai scoate nimeni! De ăștia s-a plictisit lumea, nu vine să-i mai vadă orice s-ar juca… De asta am acceptat, proasta de mine, din milă!… Ziceam să salvez ce mai e de salvat… Că e orașul meu și eu sunt o sentimentală… Și uite cum am fost răsplătită!

Nu face nimic, nicio experiență nu strică, am învățat și de astă dată ceva, mă doare, dar mai bine că s-a întâmplat așa!… Hai, Johny, adu-mi repede o votcă mare, până nu mor de supărare!

După ședință, sus la orgă, Costel și Moldovan, maestrul de lumini împreună cu subalternul său, goleau a doua sticlă.

— Auzi, Guriță, tu să nu crezi că m-am îmbătat și d-asta îți spun ce-ți spun… Nu, eu când beau mă limpezesc la minte… Văd lucrurile așa cum trebuie… De parcă un reflector s-ar abate asupra mea… Spune-mi, Guriță, sunt eu de vină? Sunt eu de vină că a căzut spectacolul? Că după ședință regizorul tehnic mi-a făcut așa, — bătându-se cu degetul pe obraz, vrând să zică că eu și numai eu… Așa e de fiecare dată, pe capul nostru, al celor mici, ca de beleaua! Dar până când? Să știi că eu am să mă plâng, nu las treaba asta cu una, cu două!

Ce, eu sunt de vină că e o orbecăială pe scenă de nu se vede unul cu altul?! Eu am făcut luminile anapoda, de te crezi la circ? Nu maestrul Ionescu mi-a dictat cuvânt cu cuvânt ce să fac, nu cu el am făcut noi doi o noapte întreagă luminile? Și-atunci de ce-mi face, mă,

ăla cu deși tu pe obraz? Da' ce, am băut cu el dintr-o cană, ne-am jucat amândoi în țărână? De ce mi-a făcut cu deși tu, mă?! Că eu nu le suport… Că eu le pot face figura la toți deștepții ăștia de sar în aer… Prea se cred dumnealor grozavi… Las pe mine, că-i cuminț esc eu… Că n-om fi noi chiar coada cozii! De ce mi-a făcut, mă, ăla cu deși tu?! Ce, eu n-am obraz, eu sunt o cârpă, mă? Tu mă cunoști, Guriță, sunt eu o cârpă?!

Radovici, suflerul, ajuns acasă câteva minute după ședință, notă în jurnalul său intim:

„Cu ce le-am greșit de mă privesc toți cu priviri asasine? De fiecare, dată — și tu, scum pul meu jurnal, ești fidelă mărturie — totul se sparge în capul meu… Actorii se uită la mine de parcă eu aș fi de vină… Ce să-i faci, s-au ramolit cu toții și nu mai sunt în stare să rețină textul… Dacă le suflu, urlă la mine să nu mai suflu, că n-au nevoie de mine, că-i în cure, dacă tac, urlă ca disperații la mine că nu mă țin de meserie ca lumea… Nu mai pot, dragă jurnalule, tu trebuie să mă crezi când îți spun că am ajuns la capătul puterilor… Actorii habar n-aveau de text, își așteptau unii altora replicile, n-auzeau ce le suflam sau auzeau anapoda — ce să mă mai mir că spectacolul a căzut?! Că și regizorul mai mult i-a încurcat, până în ultima clipă i-a tot întors, de bieții de ei nici nu mai știau pe ce lume trăiesc… Dar tot la mine se uitau ei cu privirile lor fioroase… Dragul meu jurnal, acum am să te părăsesc, mă culc, am să încerc să mă liniștesc nițel… Noapte bună, dragul meu prieten.

A doua zi, cu ochii în pământ și voce spăsită, Moraru, portarul teatrului, ceru audiență la director:

— Tovarășe director, am venit să vă mărturisesc… Eu sunt de vină… Zău, credeți-mă…

Am tot stat și m-am tot gândit dacă trebuie să mărturisesc… Dar dacă i-am văzut pe toți ceilalți colegi frământându-se, mi-am zis că nu e drept: din cauza mea a căzut! Într-o noapte, la sfârșitul săptămânii trecute, nu știu ce mi-a venit să curăț statuia lui domn' Brecht de la club… Și până să curăț și măsuța, l-am pus pe dumnealui de o parte… Și-atunci a căzut…Da' zău, vina e a mea, numai a mea… Pe mine să mă pedepsiți!

Drept pentru care portarul — vina lui constând în distrugerea unor bunuri ale instituției — a fost retrogradat pe trei luni.

Din ziua aceea liniștea și pacea au revenit în teatru: actorii au început să se salute din nou între ei, regizorul și pictorul scenograf au pus bazele unui viitor spectacol, iar Aristița Buhara a fost văzută — chiar la cafenea — cu Tibi Arjoca.

Și astfel domnul Bertold Brecht, dramaturgul, a scăpat de soarta vitregă pe care, într-un moment de furie, i-o pregătise directorul teatrului din C.

În exclusivitate

Dinspre Miile, stradă pe care se află un teatru, redacția unei publicații și un restaurant cu o presă excelentă, se ivi silueta subțire, poate chiar mai subțire ca Odinioară, a lui Bogdan Ivașcu, unul dintre cei mai străluciți actori ai generației sale. Pășea nițel lăbărțat, umerii îi erau căzuți — de cum mă zări însă, își reluă alura sportivă dintotdeauna.

— Hei, salut, ziaristule! mă strigă el de departe și alergă fericit în întâmpinarea mea. Ce faci în Capitală, prietene?… Mă bucur că te întâlnesc, nici nu știi cât mă bucur… Zău, nici nu m-aș fi așteptat la una ca asta… Cât timp să fi trecut de când nu ne-am mai văzut?… Câteva luni?… Nu? Mai mult?… Poate un an… Ei nu, au trecut chiar doi ani?! Dar parcă ar fi fost ieri… În urmă cu un an venisem la București cu spectacolul pe care-l montase la noi Ciulei… Sunt doi ani de atunci?… Poate să ai dreptate, eu n-am avut niciodată o memorie prea bună când era vorba de cifre… Ei bine, de-atunci n-am mai trecut prin B., n-am avut timp, sunt foarte ocupat: spectacole… imprimări… turnee… Dar cum de n-ai venit tu mai des la București?… Cum, vii în fiecare lună?… Nu se poate… Ai stat odată chiar câteva luni la un curs?… Ca să vezi… Nu te-am întâlnit și pace! Deși Bucureștiul nu e altceva decât un târg… Trebuia să ne fi văzut la vreun spectacol, microbist cum te știu, nu cred să fi pierdut nicio premieră…Da, domnule, mare pasiune teatrul!… Pasiunea asta ne-a adus unul lângă altul… De-abia fusesem repartizat la B., nu-i așa?… Nu mai știu ce repetam… Da, da, ai dreptate, pregăteam *Romeo și Julieta*… Nici n-a fost prea rău spectacolul… Trebuie să mai am pe undeva cronica pe care ai scris-o… M-ai lăudat și m-ai tot lăudat încât, de fericire, credeam că plutesc deasupra norilor… Ei, ce mai așteptam odinioară apariția ziarelor… citeam și re citeam la nesfârșit cele scrise despre mine…Astăzi nu mă mai interesează părerile cronicarilor… De fapt prea puțini sunt cinstiți și obiectivi cum ai fost tu… Nu rețin cine ne-a făcut cunoștință… Da, ai dreptate, fusese Anda Nu, n-am mai revăzut-o nici pe ea…Citesc în ziare că a făcut lucruri frumoase la B., era de așteptat, avea stofă*… Mai ții minte premiera cu *Steaua fără nume?* Două zile și două nopți nu ne-am mai trezit de alcool și fericire… Hai, că-mi și ieșise rolul pe

cinste!…Dacă regret ceva totuși e că *Orfeu în infern* a căzut atât de curând… Vorba vine, căzut…
a plecat Tania… nu mai era nimeni în colectiv să interpreteze rolul pe care-l jucase ea dumnezeiește… Mi-a plăcut rolul lui Robert Jordan în *Pentru cine bat clopotele*… Dramatizarea nu fusese cine știe ce, ăi de-au făcut-o n-avuseseră pana lui Hemingway… Am avut de unde pune, eram în formă mare… Tot tu ai scris de mine și atunci… Da, e adevărat, spectacolul n-a ținut mult timp afișul…am plecat… fusese ultimul meu rol la B., nu?… Ce vrei, trebuia să mă gândesc și la viitorul meu… Mi-am îndeplinit obligațiile fată de școală, am stat cât scrie la carte, am pus și eu osul la bătaie pentru ca teatrul din B. să meargă bine… Se pare că am făcut câte ceva… unii își mai amintesc de realizările mele… Știu, prietene, tu ai fost dintotdeauna prea îngăduitor cu mine… Da, ce vrei, mi se făcuse de ducă… Așa e actorul, ce vrei, nici tu, nici altcineva n-are să-l schimbe vreodată…Actorul e făcut, crede-mă, să nu-și găsească niciodată locul… Poate e mai bine așa, lumea se plictisește repede de el, mai cu seamă în provincie… De câte ori nu mi-a fost dat să aud la B.: „Ce, iar Popescu? Nu vreau să-l mai văd, în orice joacă, în toate-i la fel!”… De asta m-am ferit, de plafonare, amice, și am luat-o la picior… Am plecat până nu era prea târziu… Până când nu m-ar fi mâncat sfânta mare banalitate… De, eu cred că e mai bine că am venit încoace… În fond n-am intrat pe ușa din dos… Am dat concurs… Îți dai seama că la un teatru din Capitală vin la concurs cu duiumul… A fost un loc și s-au prezentat doisprezece candidați… Eu am fost ca și reușit… A venit însă unul care era nepotul cuiva de la comitet… a intrat ăla… Pe mine m-au asigurat că voi fi angajat cât de curând… urma să li se mai dea un post… Pentru moment am fost nițel dezamăgit… indispus… pe urmă mi-am dat seama că am avut cu adevărat noroc… Da, da, așa e, te rog să mă crezi… E inutil să-ți explic că astfel sunt liber… Nu, nu liber ca să-mi petrec vremea cu prostii, beții sau mai știu eu ce… Nu, am timp să studiez… să-mi aleg rolurile… să le refuz pe cele care mă oripilează… Sunt cineva, nu ad mit să mi se dea orice! În ultima vreme sunt foarte solicitat, toți trag de mine, toți vor să pună mâna pe mine… Mi-e și greu să-i refuz, oricum, sunt niște regizori care au câte ceva în cap!… Da, joc foarte mult, fac și film, fac și televiziune… Cum, nu m-ai văzut?… îmi

pare rău… Am avut numai cronici bune, pe cins tea mea! Cu toții au scris de mine… cei mai aprigi cronicari… cei mai fioroși, cei în fața cărora tremură cu toții… Pe mine nu mă spe de niciunul… Pur și simplu nu-i iau în considerare și-mi văd de-ale mele… De-aș fi rămas la B. eram și astăzi un ilustru necunoscut… În schimb, Capitala e capitală, ce vrei, nu se poate compara cu târgul din care m-am smuls… O, dar îmi pui atâtea întrebări de parcă ai vrea să-mi iei un interviu… În exclusivitate! Dacă te amuză jocul… Dacă-mi pare rău că am plecat din B? Cum poți să mă și întrebi una ca asta? Abia aici m-am împli nit profesional… Crezi că la B. aș fi avut posibilitatea să lucrez cu atâția regizori? Să mă confrunt cu atâția colegi? Uite, pentru că țin la tine, am să-ți mai fac o confidență… deocamdată este secret… A venit la mine un tip…
un străin… numele lui n-are nicio importanță… Un emisar al lui Sir Laurence Olivier… Vrea să facă un film cu mine…*Hamlet!* E o nebunie, nu? Când am auzit, am simțit literalmente cum mi se ridică părul măciucă: tocmai pe mine să mă fi ales Sir?! Cel care a fost atât de sublim, atât de magistral, atic de neegalat în acest rol?!… Am izbutit să-mi stăpânesc emoția și i-am comunicat că am să reflectez… trebuia să-mi verific și calendarul, i-am mai spus, să nu creadă că avea de-a face cu un actoraș oarecare… Am foarte multe invitații, l-am asigurat, nemaivorbind de solicitările interne! De fapt ăsta e adevărul adevărat… De la Paris, Robert Hossein mă asasinează cu telefoanele… cred că prăpădește o avere cu ele… La Vincennes realizează un mare spectacol agitatoric și are nevoie tocmai de mine… Iată ce înseamnă să fii în Capitală, să te afli în centrul atenției generale, în calea tuturor emisarilor! *La Mamma* mi-a trimis și ea un contract pentru doi ani… Cred că am să prefer această propunere… Peste aproximativ două săptămâni urmează să plec –
Da, da, tratativele sunt deja foarte avansate…Evident, e o cinste deosebită pentru mine o onoare… O merit, nu-i așa, fii sincer cu mine…De asta mă bucur că te-am întâlnit… Peste două săptămâni nu mă mai întâlneai… Ori cum, ți-aș fi scris, nu te lăsam eu fără noutăți… Chiar și așa, de cum ajung la New York îți trimit o ilustrată… Pe aceea cu statuia Libertății… Sau preferi una cu sediul O.N.U? Pot să-ți trimit chiar și un teanc, ce contează câțiva cenți

colea!… Deocamdată astea sunt proiectele mele Despre altele e prematur să vorbesc… Bineînțeles, ai dreptul să folosești cum crezi mai bine tot ce ți-am povestit…Am ținut să fii primul care să afle aceste vești formidabile… La revedere, bătrâne, și mulțumesc… Ai fost foarte amabil… Am să-ți scriu neapărat… Salută-i pe toți din partea mea… Am să-ți trimit și fotocopia contractului, să le-o arăți tuturor… *À-propos,* n-ai să-mi împrumuți cumva un pol?… Ți-l restitui cât de curând… Mulțumesc, ești foarte amabil… La revedere, dragul meu, mă bucur nespus că le-am întâlnit… La revedere!

Bogdan Ivașcu mă părăsi brusc, depărtându-se grăbit, cu mersul lui sportiv de odinioară. La primul colț își cumpără o franzelă și l-am bănuit mușcând cu poftă din ea.

Mass-media

Odată cu primele zile ale lunii mai, apropia ta vacanță capătă contururi și culori tot mai precise, iar ritmul repetițiilor și al spectacole lor devine din ce în ce mai lent, ca un *english-vals.* Într-o astfel de zi, în pauza unei repetiții, actorul Lucu-Andi Moreni, (de vreo zece ani) june-prim al teatrului din T., izbucni:

— Nu! Nu mai vreau! Să nu mai aud de Mamaia, Eforie, Venus sau Neptun! Cine spune Mamaia, spune chin și nebunie, spune tortură și isterie! Mie, unul, mi-a fost destul! Sunt om, vreau să trăiesc și eu ca oamenii!

— Ce ți s-a întâmplat, dragă? întrebă alarmat Daminescu.

— Totul are o limită, nu? Eu, voi, alții, vrem cu toții să ne odihnim după un an de muncă…

Mai mult decât alții, noi, actorii, avem sau ar trebui să beneficiem de o adevărată vacanță… Relaxare, relaxare și iarăși relaxare! Bun, până aici totul e bine; ne cumpărăm biletul, călătorim o noapte întreagă și încă ceva pe deasupra până ajungem la mare, ne căutăm vila, luăm în primire camera cu terasă spre mare și gata, ne începem viața de sezoniști… Plajă, schi nautic, plimbări pe faleză, orgii cu pepeni roșii, alergări pe cai, prânzuri sardanapalice cu pește proaspăt… Of, doamne, cât ar fi de frumos totul… Dar dimineața, când să ieși din cameră, femeia care îți face curat te și asaltează, prima, cerându-ți un autograf: „pentru nepoțica mea, vă rog… Ea vă

iubește ca nimeni altul… A văzut de zece ori ultimul dumneavoastră film…” La rândul lui, băiatul din lift te întreabă: „E adevărat, maestre, că veți face un film cu Sean Connery?” La magazinul de lactate, îi auzi pe cei din spatele tău șoptindu-și „Uite-l pe Lucu-Andi Moreni… Vai, dragă, cât de popular e… Cine ar fi crezut că și actorii consumă iaurt?” în autobuz, femei în toată firea se ridică și-ți cedează locul! Ajuns, în sfârșit, pe plajă, nu reușești să stai liniștit două clipe: trebuie să dai autografe pe fel de fel de foițe, pe ziare, pe fotografii, pe pachete de țigări… La prânz, la restaurant, picolițele se ceartă care să te servească și, din cearta lor, de cele mai multe ori rămâi flămând… După amiază te închizi în cameră sperând ca în acest fel să scapi de năvala lumii… De-abia închizi ochii, când te trezește telefonul responsabilului cultural al stațiunii care te imploră să participi la spectacolul formației de amatori…

Spre seară ieși la plimbare pe faleză, vrei să faci câțiva pași, să admiri jocul pescărușilor, vrei pur și simplu să fii singur cu nevasta – nu, de fiecare dată apare cineva de care habar n-ai cine e, dar care știe prea bine cine ești, și dorește să-ți țină de urât, să-i spui ce mai e nou în lumea celei de a șaptea și a opta arte, cine cu cine s-a mai însurat sau cine de cine a mai divorțat, cine umblă cu bicicleta sau mașina, dacă e adevărat că Sergiu Nicolaescu are un *Aro* roșu… Nici seara la restaurant nu scapi… Poate doar noaptea în pat, dacă te lasă țânțarii!

— Dacă-i pe-așa, am să dau biletul altcuiva, spuse Ștefănescu, responsabilul de grupă sindicală. Eu te-am întrebat, nea Lucu, așa, din dragoste, știi că țin la mata ca la nimeni altul…

— Dă-l, dragă, dă-l liniștit…

— Așa și cu mine, interveni Daminescu.

Oriunde mă duc să-mi beau porția de bere diurnă, aci în piață, la Calafat, în port la Con stanța sau la bufetul Academiei, tot dau de unul care mă cunoaște! Of, of!

— Da, dragul meu, ai dreptate… Mijloacele audio-vizuale din zilele noastre, *mass-media* în genere, au distrus intimitatea omului de artă…

Eu, cum să vă spun… A, te salut, profesore, respectele mele… Vedeți, dragii mei, un ar tist nu-și mai aparține, pentru că în viața lui pătrund prin toate mijloacele posibile sau imposibile… Toată cinstea

și onoarea, tovarășe redactor-șef, vă salut… Da, cum vă spuneam, viața noastră este împărțită pe feliuțe, precum pepenele… Salut, doctore, ce mai faci, cum o duci?… Da, riscul popularității este atât de mare… Te sărut, iubito, îmi face o nespusă plăcere să te văd… în fine, v-ați dat seama, sper, numai în aceste câteva minute de când ne aflăm pe terasa teatrului, de drama unui om care nu se poate ascunde în el însuși!… Ce n-aș da să fiu un umil necunoscut… Să trec pe stradă și nimeni să nu mă știe… Să pătrund într-un magazin, într-o sală de spectacol sau restaurant iar lumea să treacă pe lângă mine de parcă nici n-aș exista…

— Ei, ei, în viață există nenorociri și mai mari, încercă să-l consoleze Ștefănescu.

— Poate da, poate nu… Oricum, printr-o adevărată minune, am izbutit să descopăr o oază de liniște și necunoscut… Nu mă întrebați unde e, nu-mi cereți să vă zic prin ce minune am aflat-o… E o taină numai a mea…

Dar cred că e timpul să reluăm actul doi, iar ne-apucă noaptea… Și Lucu-Andi Moreni por ni grăbit spre sala de repetiții.

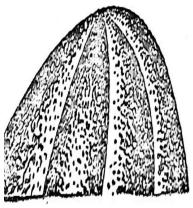

— A jucat și el un rolișor într-un film istoric pe când era la institut, și de-atunci se crede Alain Delon! râse Darida, prim-regizor al teatrului. Și-acum pe cai, copii!

Peste o lună, într-o sâmbătă, Lucu-Andi Moreni și soția sa, Manuela, sosiți la Constanța cu avionul, înghesuiți de astă dată într-un autobuz reumatic, porneau în descoperirea oazei mult visate. Oaza, cum aveau să afle în scurt timp, era alcătuită din vreo treizeci de case, un magazin alimentar, un bufet, o școală, un dispensar medical și cam atât. Cât despre plajă — la vreo doi kilometri depărtare — era îngustă, pietroasă și suficient de murdară. În schimb era liniște și pace! Pace!

După nici două zile, Lucu-Andi Moreni se trezi indispus.

— Ce ai, dragă? se arătă îngrijorată Manuela. S-a întâmplat ceva?

— Nu, nimic! o repezi Lucu. Mă duc să-mi iau țigări, adăugă, apoi ieși.

La ora aceea bufetul era pustiu.

— Frumos aici la dumneavoastră… îi spuse blondei-roșcate de la bar. Foarte frumos…

— Da, frumos, repetă persoana în cauză, acceptând să-și ridice ochii de pe cartea pe care o mânca pe nerăsuflate. Doriți ce?

— Un pachet de *Snagov*… Ați avut mulți sezoniști în vara asta? întrebă după ce puse pe bar o bancnotă de zece. E în ordine… se arătă galant.

— Mersi, acceptă fata. Da, au fost câțiva, adăugă apoi. Dar lumea nu prea vine pe la noi, e plictiseală mare aici.

— Adevărat, e cam plictiseală… Poate unora le place… Unii de vreau să se odihnească… Dacă aș fi actor pe care să-l cunoască o lume întreagă, aici aș veni…

Se aștepta ca în acel moment fata să-l recunoască și să-i ceară, roșind, un autograf.

— Da, mai vin și artiști… A fost și Bănică, și Stela Popescu… Chiar la noi, în vara trecută, a stat un regizor de la televiziune… A fost așa de frumos…

— Da, tot ce se poate… Și eu sunt artist, duduie… mărturisi într-un târziu. Am jucat și în filme… Poate m-ai văzut…

— Nu-mi amintesc… Deși eu văd toate filmele… Mă duc des la Constanța…

— E inadmisibil!… E revoltător!… mor măi Lucu întorcându-i spatele. Câtă ignoranță!… și ieși grăbit uitând să-și mai ia țigările pentru care venise de fapt.

— Ce faci, stimabile? Unde alergi? îi bară drumul un necunoscut. Vino să bem o bere împreună…

— Sunt grăbit, încercă să scape Lucu.

— Ce atâta grabă? Doar nu te așteaptă nimeni… Hai, fac eu cinste! Ascultă, stimabile, chiar crezi că nu știu cine ești? îi spuse necunoscutul după ce, așezați pe terasă, goliseră că te o sticlă cu bere. Faci pe misteriosul, nu vrei să se afle, nu-i așa?

— Cine să fiu? îi răspunse Lucu. Ia, un simplu sezonist.

— Sezonist, ai?! se prăpădi de râs necunoscutul. Dar ce fel de sezonist?!

— Zău, sezonist, repetă Lucu, gata să treacă, peste doar două secunde, la mărturisiri complete.

— Ciment!… șopti necunoscutul.

— Ciment?!

— Mi-au trebuit două zile și două nopți ca să-mi dau seama cine ești… Ai un frate, nu-i așa?

— N-am! i-o tăie Lucu.

— La Medgidia…

— N-am!

— La fabrica de ciment…

— N-am! Nici la Medgidia, nici în altă parte.

— N-ai? Prin urmare nu dumneata ești…

Și eu care aș fi jurat… De-ai știi ce nevoie aveam de un camion de ciment…

— Ignorant!… Barbar!… Mizerabil!… explodă Lucu și, fără să mai privească înapoi, porni spre casă.

A doua seară un bătrânel îi bătu în poartă.

— Dumneavoastră sunteți artist, nu-i așa? întrebă acesta.

— Da, sunt artist! jubilă, în sfârșit, Lucu. Ce e, nene, cu ce te pot ajuta?

— Dacă sunteți artist, e bine… Că eu sâmbătă îmi mărit fata… Am vrut să-l aduc la nuntă pe maestrul Dolănescu, dar e tare scump… D-asta mă gândeam că dacă dumneata ești artist, și tot ești aici, poate vii dumneata să cânți… Ți-aș plăti cumsecade…

— Ascultă, omule, eu sunt artist dramatic!

Izbucni Lucu. E clar?!

— Mă rog, mă rog, nicio supărare… Da' eu ziceam că dumneavoastră, artiștii, vă price peți la toate… Ce să-i faci, până la urmă tot la maestrul Dolănescu am să ajung…

Lucu reveni în cameră cu priviri asasine și o trezi pe Manuela care se vârâse deja în pat.

— Deșteptarea! Plecăm! și începu să azvârle în geamantan tot ce-i cădea sub mână.

— Unde să plecăm? De-abia am venit… Și e noapte… încercă să-l înduplece Manuela.

E timp și mâine de dimineață…

— Noapte, zi, nu contează! Ai la dispoziție zece minute, s-a înțeles?!

— Cu ce vrei să plecăm? Mașină n-avem, autobuzul trece de-abia mâine dimineață…

— Ce-mi pasă… Eu printre inculți și mitocani nu vreau să mai rămân… Mă duc în șosea și aștept o mașină de ocazie… Tot trebuie să vie vreuna, doar nu suntem în deșert! Auzi, să mă ia drept lăutar! Pe mine, Lucu Andi Moreni! Nu, am terminat, cât mai trăiesc nu mai vin aici! Nu, eu sunt artist, am nevoie de lume, de viață agitată și colorată, de recunoașterea publicului… Noi, artiștii, murim dacă trăim în anonimat, ca peștii fără oxigen…Sus, cucoană, ți-am mai spus, n-avem nicio clipă de pierdut!

Cu geamantanul la picioare, precum un câine credincios, Lucu-Andi Moreni stătu toată noaptea în șosea, dar nu trecu nicio mașină. Abia în zori, cursa de Constanța se îndură să-i ia.

— Ce frumoasă e viața, când te-apucă dimineața! cântă Lucu de cum zări agitația multicoloră a orașului. De-acum gata cu voiajurile *incognito,* revenim la viață! Sus capul, cucoană, și zâmbește! Nu uita că ești soția lui Lucu-Andi Moreni.

De pe plajă, din autobuze și troleibuze, de pe terasele restaurantelor și cafenelelor, de sub umbrelușele colorate de pe

plajă, de la bordul transatlanticelor și ale crucișătoarelor, de peste tot, cunoscuți și necunoscuți îi făceau parcă semne, îi zâmbeau fâlfâind batiste albe cum erau și pescărușii depărtărilor.

Și Lucu-Andi Mo reni era, în sfârșit, fericit!

Castor și Pollux

Reprezentația a luat sfârșit cu puțin după ora zece.

În drum spre casă, Sergiu Trandafilon împreună cu câțiva din principalii interpreți ai *Azilului de noapte* poposi în salonul albastru al restaurantului *Leul de aur* din imediata apropiere a teatrului.

— Ce ai, omule, spune?! i se adresă într-un târziu Gavriș. De zile în șir nu faci altceva decât să taci și să te frământi… Ce e cu tine, ce s-a-ntâmplat?!

— N-am nimic! Lăsați-mă, ce tot aveți cu mine? Mai scutiți-mă, fraților, n-am nevoie de dădăceală… Vedeți-vă de-ale voastre… Cine naiba m-a pus să vin cu voi…

— Ei, hai, ce te aprinzi din atâta? Am întrebat și eu așa, ziceam că-ți fac un bine… Dacă nu vrei, eu pot să și tac, gata, am tăcut, și îi întoarse jignit spatele.

— Foarte bine, taci! îl repezi Trandafilon.

— Ei, da' știu că ești cătrănit rău, îl compătimi și Zubașcu. Prea le pui și tu la inimă, zău așa… N-are rost, mă Sergiule, n-are rost, crede-mă pe mine, eu sunt vechi în teatru și mâncat de toate relele…

— Bine, mă, da' de ce tocmai cu mine? izbucni Trandafilon. Ce-are cu mine, domnule?

Ce i-am făcut?! De cum apar în vreo piesă nouă, dumnealui cu gura pe mine… Nici nu e nevoie să mă vadă: pentru el sunt mereu același — șablonard, ticăit, lacrimogen. A ajuns să-mi fie groază să mă mai urc pe scenă… Că mă tot întreb: dac-o fi adevărat? Poate sunt o nulitate, poate locul meu e la lopată sau la sapă… Dar atunci de ce nu-mi spune clar și pe-nțeles: dă-ți, domnule, demisia din teatru că nu-i de dumneata! Și nu e vorba atât de mine care știu să citesc și printre rânduri. Mă pricep la ziariștii de teatru, că toți sunt o apă și-un pământ. Rar unul care să-ți spună albă când e albă, sau neagră când e neagră; să-l luăm de exemplu de Cicereanu, omul

meu! — după el nu te poți lua nici să-l întrebi spre o pildă unde e gara sau baia comunală, dumnealui e în stare să te îndrume exact spre celălalt capăt al orașului, numai așa, de satisfacție rea și meschină, ăsta n-are fiere în el, i-au operat-o, i-au scos-o, d-asta nu-i suferă pe cei sănătoși și cu toate organele la locul lor, are idiosincrazie sau cum naiba îi zice, că de când îl citesc m-am trezit că vorbesc și eu în radicale! Poate nu i-aș pune prea mult la suflet opiniile, zic, poate nu m-ar îndurera într-atât dacă nu l-ar citi lumea, dar știe să scrie, derbedeul, are stil, are *zvâc,* bine, rău, dar le zice cu talent și în ambalaj frumos, te înjură râzând, îți spune o mitocănie zâmbind, te strânge de gât surâzând și lumea nu mai știe face selecție între ce e adevăr și ce e minciună, știi cum e, repetă-i omului o treabă zi și noapte, până la urmă toți au să-l creadă, așa și cu dumnealui, Cicereanu, dacă vântură în tiraj de milioane părerile lui neghioabe despre mine, azi-mâine ajunge să-l creadă o țară întreagă, eu totuși am încredere în bunul gust nativ al publicului, al masei de spectatori, care nu poate fi manevrată cum își imaginează dumnealui… Ai citit cumva ce-a scris în ultima lui cronică? Ai citit, sigur că ai citit, pe tine te laudă, de tine zice numai bine, nici n-ar putea fi altfel, ai fost într-adevăr magnific, tocmai de asta m-au durut mai mult ca altă dată toate afirmațiile lui Cicereanu în ceea ce mă privește, de aci se vede rea-voința lui, premeditarea lui, în cadrul uneia și aceleași cronici a scris când drept, când mincinos, vezi că are ceva cu mine, vezi că nu e o țicneală a mea, chiar tu ai zis că am făcut un rol bunicel, chiar bun, am fost apreciat, în ședința consiliului oamenilor muncii chiar m-au lăudat, am citit extrase din procesul-verbal de ședințe referentul mi-a scos o copie, am nevoie de ele ca și de celelalte, ție-ți pot spune, tu ești prietenul meu și știu că n-ai să porți vorbele, an făcut rost de toate procesele-verbale de ședință m-a costat o sticlă cu coniac toată treaba asta, dar merita, am de gând să-l dau în judecată pe Cicereanu, nu mai pot, nu mai suport, îl dau în judecată și-l fac de băcănie, să-l învăț minte să se mai ia de mine, nu sunt, totuși, ori cine, am să-l fac de rușine de-o să râdă o țară întreagă de el, mi-am pregătit și toate cronicile care au apărut despre mine scrise de alți gaze tari, oameni onești și de bună credință, oameni de mare probitate profesională, îți mai amintești că Stavrache a scris de mine că sunt cel mai bun interpret al lui

Ivașchin din *Contele Ermov?* Știi, piesa aceea rusească clasică… Tu ești martor că la Stavrache nu țin pilelele, ăstuia dacă nu-i place cineva, dar pe bunele, îl dă de pământ de nu se mai ridică persoana o sută de ani, în schimb dacă face o treabă ca lumea, nu-l uită cât trăiește, și nici nu-și ține părerea doar pentru el… Stai, uite-l pe Ciceceanu, tocmai acum a intrat în sală, o fi aflat că sunt aici și a venit să mă provoace, așa-mi trebuie dacă nu m-am dus direct acasă, presimt c-o să iasă scandal și-o să se adune lumea, o să vină miliția, mă rog. Îmi iau riscul, poate totuși n-o să îndrăznească să se lege de mine, dar dacă vine, eu unul mă ridic și plec, sunt convins că din solidaritate ai să te ridici și tu…Uite-l că trece mai departe, s-a dus printre fotbaliști, între ei se simte bine, lasă-l să stea unde-i place, de când l-am văzut nu mai am aer, fierb tot, omul ăsta o să mă vâre în mormânt. De ce a venit, ce mai caută aici?… Alo, băiatu', mai adu-mi o votcă… una mare… și vezi să vii repede cu ea… simt nevoia, mă Zubașcule, să-mi înec amarul… Așa, mulțumesc, Titi… dă-l încoace… și mai adu-mi încă unul… Uite-l că se ridică și vine spre noi…n-a văzut… Sunt sfârșit… Ajutor…

— Vivat arta și slujitorii săi! îi salută Cicereanu pe cei așezați la masă. Titi dragă, adu-mi comanda aici, am să rămân printre acești adorabili… Ce faci, iubitule? îl întrebă pe Zubașcu, apoi, fără a-i mai aștepta răspunsul, se întoarse spre Sergiu Trandafilon: ce faci, stimabile, sper că nu ești supărat pe mine…Știi cum sunt, când nu-mi place ceva, spun pe șleau… Dar și când îmi place, nu mă zgârcesc la cuvinte, doar nu le dau din buzunar… Știi care e adevărul? Vina nu e nici măcar a ta, tămâiosul ăla de Horia Celeanu a stricat spectacolul… voi l-ați ascultat… și cine a căzut de fazan? Tu, pentru că te-ai dat pe mâna lui trup și suflet…

— Cum o să mă supăr? Eu nu mă iau niciodată după porniri de moment… Eu știu că dumneata ai fost bine intenționat… că ai scris cum ai scris pentru că așa trebuia! Eu îți citesc cu foarte multă atenție articolele… sunt materiale extrem de prețioase pentru mine… Alții le judecă superficial, urmăresc doar când îi lauzi sau îi înjuri, eu nu, eu citesc în amănunt totul, reiau articolul, îl aprofundez, am învățat foarte mult citindu-le, poate dumneata nici nu-ți dai seama ce mult însemni pentru viața culturală a acestui oraș, a acestei țări…eu sunt lucid, știu că n-am făcut un rol cine știe ce… poate am fost

onorabil, dar pentru prestigiul lui Gorki nu se poate așa ceva…Altul în locul dumitale ar fi scăldat-o zicându-mi că am fost corect sau că mă înscriu pe linia spectacolului său, pur și simplu, m-ar fi uitat, dumneata nu, dumneata ai fost obiectiv, onest, mi-ai spus verde în față ce am făcut dar, mai ales, ce n-am făcut, de asta te apreciez așa de mult pe dumneata, tocmai îi spuneam prietenului Zubașcu ce barometru de preț ești pentru mine, cum nu mă interesează spusele cutărui sau cutărui gazetăraș născut peste noapte, unei aprecieri a lui Stavrache, chiar elogioase, îi prefer o critică a dumitale, aspră dar la obiect, poate nu-ți vine să crezi, dar ăsta e adevărul adevărat, eu nu sunt ca ceilalți, eu sesizez esențialul din puține cuvinte, îmi dau seama pe dată de valoarea omului, dacă îți spun că te stimez pentru fermitatea opiniilor, crede-mă…

*

Și, precum Castor și Pollux, cei doi conmeseni — actor și cronicar — se îmbrățișară în de lung, pecetluind astfel o prietenie ce se voia fără de sfârșit!

Și totul ar fi fost cum nu se poate mai frumos dacă n-ar mai fi existat din când în când premierele!

Dulcea pasăre a fericirii

Sergiu Coțofană sosise la repetiție cu aproape patruzeci de minute întârziere, dar nimeni, absolut nimeni, nu-i făcu nici cel mai mic reproș, nici măcar o aluzie, așa ca între colegi. Ba mai mult: îndată ce, abia trăgându-și sufletul, se azvârli în primul fotoliu găsit în cale, Betty, recuzitiera teatrului, îi oferi pe tavă un pahar mare cu oranjadă.

— Ei?! întrebă regizorul Bob Istrati.

— Hai, dragă, vorbește o dată, se rugă de el și Sfințescu.

— Să-mi trag sufletul… îi imploră Sergiu Coțofană. Aveți milă și răbdare…

— Prin urmare gata?! A plecat?! îl cravașă nemilos regizorul.

— Da, a plecat, răspunse Sergiu Coțofană.

Așa după cum ne-am înțeles, la ora respectivă mă aflam la gară și…

Degeaba, nimeni nu-l mai asculta. Regizorii (artistic și tehnic), actorii, mașiniștii, electricienii și restul personalului prezent la acea oră își pierduseră pur și simplu mințile de fericire!

— De parcă ar fi presimțit ceva, „persoana” în cauză întorcea capul la fiecare pas: mă descoperise pe mine?… aștepta pe cineva?… vor bea de unul singur Sergiu Coțofană.

După cinci minute de nebună sarabandă, regizorul se reculese, își aprinse o țigară, apoi, preluând pentru un singur moment atribuțiile colegului său de la pupitrul tehnic, bătu gongul. După care adăugă:

— Dragi prieteni, să ne învingem fericirea, voi și cu mine, toți la un loc, și poftiți vă rog în scenă. Începem actul I!

Drept urmare, scena se goli, electricianul de serviciu alergă la orga de lumini, sufleza se așeză la măsuța ei și deschise textul, regizorul tehnic controlă dacă totul era în ordine, apoi bătu gongul. Cortina — care între timp fusese coborâtă — se ridică din nou (era ora douăzeci și unu și patruzeci și șapte de minute) și în sală răsunară primele replici ale piesei *Cerul e întotdeauna albastru* de Radu Ciortea.

Cred că se cuvine să tălmăcim substratul acestor manifestări destul de puțin obișnuite, pentru ca ulterior povestea noastră să curgă de la sine. Concret: trebuie să arătăm cine este „persoana” urmărită de Sergiu Coțofană, actor respectat și respectabil al teatrului din T., de ce plecarea acelei persoane necunoscute a stârnit atâta nebunească fericire și ce legătură există între cel urmărit și piesa ce tocmai se repeta sub bagheta regizorului Bob Istrati. Ei bine, necunoscutul s-a dovedit a fi și el o persoană cu totul și cu totul onorabilă — profesor în viața cea de toate zilele — și care, într-o bună zi, s-a trezit, pur și simplu, chinuit de focul sacru. Autorul era la prima lui piesă și, așa cum nu se prea întâmplă întotdeauna în astfel de situații, ea a fost acceptată de îndată, se găsise imediat un regizor interesat de ea, actorii îmbrățișaseră și ei cu căldură piesa – ce mai, totul era, vorba unui francez, o adevărată poveste cu zâne!

Totul ar fi fost perfect (spre bucuria și fericirea generală) dacă, răspunzând unei invitații (simplă amabilitate!) a lui Bob Istrati, dramaturgul Radu Ciortea nu și-ar fi descoperit veleități de regizor.

Și din acea clipă liniștea proverbială din teatru a luat sfârșit. Cu o voință, cu o încăpățânare pe care nimeni nu le-ar fi bănuit (și, cum se spune, demne de o cauză mai bună), Radu Ciortea s-a mutat cu casă și masă în venerabilul lăcaș de cultură și, după câte se părea, n-avea de gând să plece de acolo prea curând. Cel puțin nu până la premie ra care urma să aibă loc abia peste o lună și jumătate, dacă nu chiar peste două. Își încercă mai întâi talentele cu electricianul Costel, pe care-l năuci cu sumedenia de sugestii pe care i le făcu, niciodată aceleași de la o zi la alta, trecu apoi la atelierele de croitorie unde-i aduse pe cei câțiva onești meseriași în prag de infarct, nu uită să poposească nici pe la atelierul de tâmplărie sugerând și aici modificări, pentru ca, la sfârșit, să se dăruiască trup și suflet adevăraților reprezentanți ai scenei: actorii!

— Ce faci, dragă, îmi alungi autorii? îl întrebă directorul pe Bob Istrati. Până nu demult v-ați înțeles cum nu se poate mai bine…

— Până nu demult „oftă regizorul. Ce vrei, șefule, nu sunt înger, am și eu lipsuri, greșeli, erori, reminiscențe ale trecutului…

Critică-mă, spală-mă, întrunește pentru mine o ședință de grupă, orice — dar nu-mi cere să mai lucrez cu individul! Nu mai pot, nu mai rezist — eu spun una, nici nu s-a stins încă ecoul vorbelor mele, când dumnealui îmi vine cu completări, cu adaosuri, cu prețioase sugestii, cu mai știu eu ce! Dacă ar fi vorba numai de mine n-ar fi cine știe ce, am stomac sănătos, am văzut multe la viața mea, am cunoscut fel de fel de oameni, dar actorii, șefule, actorii sunt cu totul derutați, câțiva m-au amenințat cu demisia! Dacă dumitale îți vine greu, dacă ți-e teamă de vreo reclamație, lasă-mă pe mine să pun lucrurile la punct: „Uite ce e, stimabile, am să-i spun, noi îți jucăm piesa, o facem cu mare bucurie, așa să știi, dar avem și noi o mică rugăminte la matale: lasă-ne, domnule, să lucrăm! Așa cum ne taie capul! De atâția amar de ani ne-am descurcat și, dacă e să ne luăm după ce a scris presa, n-am făcut-o chiar atât de rău, lasă-ne, zic, să ne descurcăm singuri „Crezi că are să se jignească cumva?

Aiurea! După câte îl cunosc, și am avut timp să-l descifrez în ultimele săptămâni, n-are să se jignească nici cât negru sub unghie!… Teamă mi-e după tăcerea dumitale că nu prea ești de acord cu spusele mele… Poate ai dreptate, poate e cazul să-i spunem direct de la obraz: „Du-te, domnule, la școală, consumă-te

matale acolo printre copii, nu ne măcina nouă nervii, te așteptăm la premieră și basta, și nu ne mai asasina pe noi cu grija părintească pentru fie care replică, cuvânt, virgulă, pauză, intenție, subintenție. Altfel…

— Nu, trebuie să găsim altceva. Știi cum sunt dramaturgii, *genus iritabile*… Las, mai ai puțină răbdare… Ce vrei, dragule, mata cu gurița dumitale asta mică și suavă i-ai sugerat, atunci când l-ai cunoscut, să te asiste la repetiții, că un ochi proaspăt e întotdeauna ca o mană cerească… Acum pe mine te rog să mă ierți, sunt așteptat la o ședință, să vii să-mi spui cum s-a rezolvat povestea, am încredere în tactul și priceperea dumitale, la revedere…

— Fraților, ca de fiecare dată, direcțiunea a lăsat întreaga răspundere pe capul nostru. Nu e prima dată, și o acceptăm, declarase Bob Istrati la repetiții, imediat ce revenise din cabinetul directorului. Eu zic să ne mobilizăm cu toții, să luăm zilnic tone de extraveral — cu riscul de a goli farmaciile noastre fruntașe pe ramură, și să trecem cu bine și peste această încercare. Maestre, i se adresă apoi regizorului tehnic, gongul te rog!

Ei bine, la vreo săptămână, poate chiar zece zile de la cele petrecute, cineva — nici astăzi nu se știe cu absolută precizie cine anume (dar la urma urmelor esențială nu e prima rândunică — vestitoarea, ci faptul că primăvara a sosit!) — a adus vestea că a doua zi chiar, în cadrul unui schimb profesional, Radu Ciortea urma să plece la Berlin, Dresda și Leipzig.

— Prin urmare, tot au folosit la ceva rugăciunile noastre, declară radios Bob Istrati. Toc mai mă pregăteam să trimit niște mafioți să-l zgâlțâie nițel, ba îmi trecuse prin cap să-i pun o bombă atomică la domiciliu — ei, nu vă temeți, luam totul asupra mea, nu vă amestecam pe voi — când colo, gata, s-a rezolvat de la sine! Prin urmare, iubitul Radu Ciortea pleacă în călătorie documentară în străinătate… Și nu pe o zi, două — deși până nu demult ne-am fi mulțumit chiar și cu atât — ci pentru trei săptămâni! Vă dați seama, dragi tovarăși și colegi, suntem ca și salvați, în trei săptămâni am terminat spectacolul, l-am scos în premieră și gata! Dumnealui n-are decât să vină, prea târziu, zarurile vor fi fost aruncate, cum ar spune nea Titi, peruchierul. Ei bine, dracu’ să mă ia dacă la întoarcere, atunci când o fi să-și facă apariția printre noi nea Ciortea și-o să

vadă ce-am realizat, n-o să rămână ‘mnealui cu gura căscată! Am, fraților, niște idei teribile, aflați că scoatem un spectacol cu care mergem direct la premiul cel mare! Ne-a pus dumnezeu mina în cap — nouă și lui nea Ciortea — așa să știți! Și-acum liber, azi și mâine nu repetăm, simt nevoia să savurez vestea bună pe care am primit-o… Dar ce-ar fi ca unul dintre voi – poate matale, nene Sergiule — să facă de plan ton mâine seară la gară, vreau să fiu convins că maestrul s-a urcat cu adevăratelea în tren. Dar cască bine ochii, nene, am mai văzut din ăia care urcă pe o parte și coboară pe cealaltă… Și când ne-o fi lumea mai dragă, dumnealui să-și facă apariția în mijlocul nostru… Ei, și-acum salut, dragii mei, ne vedem mâine!

Asta e tot, aici se încheie povestea noastră.

Așa s-ar fi încheiat, mai bine zis, povestea noastră, dacă…

Până la premieră mai erau doar două zile, se trecuse cu bine peste faza repetițiilor generale, a vizionărilor, spectacolul se anunța de mare da sa, când Sergiu Coțofană (după toate aparențele, în această poveste, el reprezentând „omul destinului”!) aduse vestea (și asta cu o oră înainte de ultima repetiție, de rutină) că în urmă cu puțin timp sosise cu totul pe neașteptate Radu Ciortea.

— Prin urmare ai sosit, zâmbi larg Bob Istrati. Nu te-a răbdat inima să te ții departe de noi, nu ți-a priit *statul* prin țări străine, nu m-ar mira să te fi adus acasă grija pentru soarta spectacolului… Te înțeleg… Te înțeleg și te iert pentru cele făcute cu voie sau fără voie, cu gândul sau cu fapta… Doamne iartă-mă, vorbesc ca la îngropăciune! De-acum nicio pagubă, ai sosit, ai sosit, n-ai decât să vii și la repetiții, n-ai decât să mă dădăcești cât vei vrea, totul este gata, lucrurile s-au pus la punct, hai, chiar te rog să vii, și dacă n-o să-ți placă ce ai să vezi, să nu-mi spui pe nume.

De parcă Radu Ciortea i-ar fi primit mesajul, peste niciun sfert de oră se prezentă la teatru.

— Să trăiți, maestre! îl salută aplecându-se până la pământ Corpade, portarul-șef, oferindu-i apoi un impresionant buchet de garoafe roșii. V-am dus cu toții grija, iubite maestre, zi de zi și ceas de ceas, de la tovarășul director și până la umila mea persoană. Dar vă rog, obosiți-vă înăuntru, repetiția tocmai stă să în ceapă.

La rândul ei, Mitzi, secretara, îl conduse la loja direcției și rămase zâmbitoare alături până când întunericul învălui sala și răsună primul gong.

— Așa, își spuse în sinea lui Bob Istrati, m-ai frecat, iubite maestre, ca pe hoții de cai, m-ai adus până la un pas de sinucidere. Nu sunt ranchiunos, zău, crede-mă, ce-am să-ți fac acum nu este decât a milioana parte din ce mi-ai făcut tu. Dar zău că nu-ți strică o mică lecție, e bine să știi cum să te porți în teatru, nu de alta, dar pe viitor — și-o să-l ai, că ești talentat, iubite! — s-ar putea să dai peste capsomani, nu niște tipi salon cum suntem noi!

La două fără cinci minute un țipăt prelung sfâșie liniștea.

— Nenorocire!… Nenorocire, tovarășe director! A murit Shakespeare! izbuti să-și găsească Mitzi cuvintele. Ajutor!…

— Cine? Cine a murit?!

— Shakespeare… Autorul nostru…

— Doamne ferește, ce tot vorbești, Mitzi?!

Cum o să moară, zău așa?! Că mai adineaori, tocmai când ne puneam în ședință cu cei de la finanțe, l-am văzut intrând pe poarta teatru lui. Unde e acum? Ai anunțat spitalul? Miliția?

Cultura? Ministerul? Mitzi, ascultă, tu, tu chiar ești sigură că a murit? Nu care cumva să ne facem de băcănie…

— E în scenă… Zace acolo… Zău că a murit. Cel puțin așa ziceau actorii, că mie mi-e frică să stau lângă el…

— Fugi, dragă, cine a mai auzit ca un dramaturg să moară în teatru?! Știu, știu, și domnul Moliére a pățit tot o treabă asemănătoare, dar asta s-a întâmplat hăt-demult, erau alte vremuri, alt director!

— Asta așa e, aprobă Mitzi. Nu erați dumneavoastră.

— Nu, nu eram! Mizerabilul! scrâșni directorul. Să-mi facă figura tocmai în prag de premieră! Am anunțat presa, radioul, televiziunea… Am făcut protocolul, am lansat invitațiile… Mitzi, dă-ți și tu cu părerea: suspend spectacolul? îmbrac fațada teatrului în negru?

Organizez un miting de doliu?

— Știu și eu?!

— Trebuia să-i fi cerut, odată cu piesa, și fișa de sănătate, se văicări directorul. Dacă știam că e slab de inimă, nu i-o mai

acceptam, îl lăsam pe drumuri, preferam să joc pe unul cu mai puțină vână, dar sănătos ca un bou! Uite, mă jur, dacă scap cu bine din beleaua asta, nu mai joc niciun scriitor fără recomandare de la spital, semnată de toți medicii-șefi de secții și contrasemnată de directorul spitalului!

— Zău că nu știu cum s-a întâmplat, îi veni în întâmpinare Bob Istrati. Repetiția a mers cum nu se poate mai bine, mai ceva ca la vizionări! După ce s-a lăsat cortina, l-am văzut pe autor făcând câțiva pași spre noi, când de-o dată picioarele i s-au muiat și a căzut grămadă…

— Unde e acum?

— Unde să fie? Aici! și Bob Istrati făcu un gest vag undeva spre fundul scenei. Așa se cade… Urmărindu-i gestul, directorul descoperi stupefiat un sicriu urcat pe catafalc și în jur câteva luminări arzând.

— Ce naiba e asta?!

— Ce, domn director, voiai să-l fi culcat pe jos? Aveam la îndemână sicriul din *Romeo* adevărat chilipir, nu? Și săraca Betty a aprins câteva luminări, de sufletul răposatului…

— Mitzi… Mitzi… se alertă directorul, cheamă de grabă un medic! Dar vezi să nu-mi aduci cine știe ce cârpaci! La o parte, dați-vă la o parte! se strecură apoi printre actorii în grămădiți în jurul sicriului. Îi luați tot aerul!

În clipa aceea, răposatul suspină îndelung și prinse să se miște.

— A înviat mortul! strigă cineva. Săriți!

— Stingeți luminările! preluă calm conduce rea directorul. Și scoateți-l de-acolo, fraților…

Vreți să răposeze de-a binelea când s-o vedea unde stă acum?

Bărbații se opintiră, îl ridicară pe Radu Ciortea din sicriu și, improvizând din mâinile încrucișate o targă, îl purtară până în biroul directorului.

— Dă-i, dragă, coniac, nu pepsi! strigă directorul zărind-o pe Mitzi cu două sticle de *avânt și energie.* Ți-l pun eu pe picioare cât ai zice pește! Rămâi și dumneata, unde pleci?!

Dumneata, ca regizor, ești mina mea dreaptă, cu toții avem obligația morală

— Nu pot, te rog să mă ierți, șefule, dar sunt așteptat. Oricât sunt eu de Bob Istrati, mă lasă nevastă-mea dacă nu sunt punctual la întâlnire… Explică-i și matale tovarășului dramaturg căi regret din inimă cele întâmplate și cât aștept mâine la premieră… Și mai asigură-l, șefule, că are să fie un triumf! Pa, te-am pupatl

— Ei, ei, iubite maestre, ce mi-a fost dat să aflu? spuse directorul într-un târziu când, vizibil nedumerit, Radu Ciortea întredeschise vechii. Mi se pare că ne-am cam emoționat puțin… Nu trebuie să te pierzi cu firea, dragul meu… Asta nu e decât începutul… Sus, deșteptarea!

În clipa următoare Radu Ciortea țâșni din fotoliu, întredeschise ușa ce dădea spre secretariat, se convinse că domnișoara Mitzi plecase, (închise din nou ușa, întoarse cheia în broască, a apoi se azvârli în genunchi în fața directorului.

— Tovarășe director, dacă vreodată m-ai iubit, dacă ai avut o cât de mică considerație pentru mine, ajută-mă… Te rog, te implor, oprește spectacolul, nu-i da drumul să mai iasă în lume… Suport toate cheltuielile, plătesc tot ce trebuie…

— Tovarășe Ciortea… Maestre… Dar spectacolul e remarcabil…

— Nu… Nu… Va fi o cădere, ne vom acoperi cu toții de ridicol…

— E o neînțelegere… Am asistat la ultimele repetiții… am participat și eu, și alții, la vizionări… Este cel mai bun spectacol clinul tunele stagiuni, te rog să mă crezi!

— Nu. Nu vreau consolări, nu simt nevoia…

Sunt suficient de călit ca să trec și peste această încercare… În orice caz, începând din chiar această zi, vă asigur, tovarășe director, că în momentul în care am să mai aud vorbindu-se de teatru, am. Să mă împușc. Iar toate manuscrisele mele am să le azvârl pe foc!

— Nu mai înțeleg nimic… Am să-l chem de îndată pe Istrati să vedem ce s-a întâmplat…

Mâine seară avem premieră, nu ne putem permite luxul unei catastrofe… Nu avem voie!

— Nu, nu-l chemați)… Vă rog eu mult…

— Mă rog, cum doriți, acceptă cu jumătate de gură directorul. S-o luăm pe îndelete…

poate găsim un numitor comun… Cât despre amânarea premierei, vreau să cred că e pur și simplu o copilărie…

— Nu, nici vorbă! Tovarășe director, mi-au masacrat piesa, și-au bătut joc de ea, au făcut un adevărat bâlci!

— Spune, spune, îl încurajă directorul.

— Cunoașteți piesa… ați citit-o… Ei bine, cei doi îndrăgostiți, Dana și Ștefan… I-am văzut tineri, puri… Nu, mă îngrozesc chiar și când mă gândesc… De cum am plecat în străinătate regizorul a schimbat totul: distribuția, concepția, decorurile, de parcă ar fi fost o altă piesă… Dar piesa era aceeași, o cunosc doar!

Ei bine, văd că mă priviți cu neîncredere, vă întrebați dacă nu cumva de prea multă fericire mi-am pierdut mințile… Nu, nu mi le-am pierdut… Sau nu încă… Dumneavoastră ce-ați zice dacă în rolul unei fetișcane de 18 ani ați vedea o venerabilă doamnă? Doamna Tilde Popovici este fata cea tânără… Iar ca Romeo – pentru că mi-am imaginat piesa ca o replică peste ani a povestirii shakespeariene — maestrul Bob Istrati l-a ales pe Sergiu Coțofană…

E prea mult, zău, e peste puterea de înțelege re a unui om! mai țineți minte momentul despărțirii lor? Ei bine, în noua viziune, asistăm la o palpitantă bătaie cu frișcă! mai știți că eroul locuiește într-un sicriu? Că umblă îmbrăcat ca o paiață? Că e surd? Că vorbește gângav? Că rolul tatălui este interpretat de băiatul acela tânăr… Nu și-a dat nici măcar osteneala de a-și pune o barbă… Iar mama ei, adică a doamnei Tilde, nu e altcineva decât Mira, fosta interpretă a fiicei!

— Imposibil!… Cu totul imposibil!

— Așa mi-am spus și eu, dar nu e…

— Poate s-a jucat o altă piesă… Știți, unele mai seamănă între ele, rosti directorul cu totul neinspirat. Nu vreau să spun că piesa dumneavoastră…

— Vina e a mea și numai a mea… Cine m-a pus să accept deplasarea în Germania când locul meu ar fi fost aci, în teatru?!

— Și totuși nu poate fi așa, am asistat chiar ieri la repetiție… Cum o să interpreteze Tilde Popovici rolul fetei? Iar butoiul ăla de Sergiu Coțofană are o simplă apariție, nu e nicidecum tânărul din piesă… Teamă mi-e, iubite maestre, că prins de oboseala călătoriei, ați adormit și în vis lucrurile s-au încâlcit toate…

— Nu, n-am avut halucinații, vă asigur…

Opriți spectacolul, tovarășe director, până nu e prea târziu Rușinea o să cadă până la urmă pe capul dumneavoastră… Eu sunt un ilustru necunoscut, nimeni nu știe de mine, pe când dumneavoastră, teatrul acesta…

— Uite ce zic eu, maestre — și nu strică să-mi urmezi întocmai sfatul: te duci acum acasă, faci o băiță bună, apoi un nani până la ziuă! Iar mâine, mâine ne vedem aici la premieră… Nici nu știi câți cronicari s-au anunțat! Iar dacă spectacolul cu piesa dumitale n-are să constituie un succes, uite, în fața dumitale mă arunc în prăpastie!

— Ba am să mă arunc eu! sfârși dramaturgul.

Precum era de așteptat, niciunul din cei doi preopinenți n-a fost nevoit să se azvârle în adâncuri. Iar autorul, adus mai mult cu forța la reprezentație și păzit în permanență de doi mașiniști, a trebuit să accepte, de voie — de nevoie, că în urmă cu o zi avusese pur și simplu halucinații!

Tânăr regizor caută Julietă !

Anunțul privind concursul pentru ocuparea unor posturi vacante de figurante a apărut în mod cu totul și cu totul întâmplător (așa cum ne-a asigurat cu toată autoritatea cuvântului său directorul teatrului din R. pe care l-am consultat ulterior) în aceeași zi în care ziarul local publica și interviul realizat de șeful secției culturale cu tânărul regizor Doru Drumur.

Interviul avea ca obiect viitorul spectacol pe care amintitul regizor urma să-l realizeze, la sfârșitul stagiunii, cu capodopera shakespereană *Romeo și Julieta.* După o serie de considerații deosebit de interesante și, mai cu seamă, extrem de personale, vădind un serios studiu al operei marelui Will — asupra cărora însă, din motive lesne de înțeles, nu vom încerca aici să ne pronunțăm — Doru Drumur încheia astfel:

— Avem nevoie de un nou Romeo, așa cum avem nevoie de o nouă Julietă! mai cu seama de o nouă Julietă, pentru că ea și numai ea este personajul principal al piesei; partenerul ei — un tinerel stăpânit până la exasperare de instincte! — este un simplu replicant! De alt fel, numele interpretului lui Romeo vi-l pot dezvălui chiar acum…

— Nu, nu e nevoie, intervenise prompt se ful secției culturale al ziarului, care, un mai vechi cunoscător al lumii teatrului, își dădea seama de riscurile unor astfel de formulări și precizări; în consecință ultimul aliniat a apărut oarecum schimbat: „Interpretul lui Romeo a fost găsit, este un strălucit actor al teatrului nostru. Cât despre cea care va da viață nemuritoarei Juliete deocamdată nu vreau sau nu pot spune nimic. Poate fiindcă nici eu nu știu foarte precis cum va arăta ea… S-ar putea ca nu o dată să-mi fi oprit ochii pe chipul ei, așa cum sunt sigur că drumurile noastre s-au încrucișat de nu puține ori…

— Ce părere ai, tovarășe director, de interviul lui Drumur din ziarul de astăzi?… Ce, nu-mi mai recunoști vocea? Sunt eu, Titi Pascu…

— Ce interviu, nene? Ce ziar? răspunse mă mur directorul, tocmai atunci trezit din somn.

— Nu știi nimic? N-ai aflat nimic? Tot târgul vuiește, lumea nu discută decât despre asta, chiar și fotbalul a trecut pe planul al doilea!

Și nu mă refer numai la ai noștri, la cei din teatru care, oricum, ar putea fi bănui și de subiectivism, ci la ceilalți, mai ales la ceilalți!

Tocmai mă aflam la policlinică — știi, aveam oră la aerosoli — când doctorul Isac mă întreabă surâzând mânzește: „Ce e, nea Titi, cu buldozerul ăla al vostru?!” Cum eu dădeam nedumerit din umeri, doctorul îmi întinde foaia locală în care maestrul Drumur al dumitale…

— De ce ai meu?! interveni prompt directorul.

— Las’ că știu eu ce spun… Dar nu mă întrerupe, îmi pierd șirul vorbelor… Deci cum spuneam: după ce maestrul Drumur a demolat jumătate din dramaturgia universală, s-a apucat acum (de ce atât de târziu? m-am întrebat) până și de Shakespeare! Ce vrei, tovarășe director, tinereii ăștia nu s-au născut cu Shakespeare în mână, ci cu Jan Kott! auzi, Shakespeare contemporanul nostru!

Bun, bun, și…?! întrebă iritat directorul.

N-aș vrea să mi-o iei în nume de rău, dar sunt nițel ocupat… Nici nu mă simt prea bine de altfel…

— Dacă deranjez, e cu totul altceva… De fapt, trebuia să-mi fi dat seama de la bun început că vorbele mele nu vor avea ascultare, toată lumea știe că în acest teatru tineretul își găsește cam mult

credit la conducerea instituției!… Ei, dacă v-am inoportunat cu telefonul meu, îmi cer scuze… Dar am crezut că e de datoria mea de prim-regizor al acestui teatru… de membru în consiliul de direcție…

— Bine, bine, nea Titi, las că discutăm noi mai târziu la teatru… Te salut! și, vânăt de furie, zvârli receptorul în furcă.

De-abia ațipi când telefonul izbucni din nou, parcă mai insistent ca de obicei.

— Tovarășul director Dumitrache? Da?…

Aici tovarășa Elvira Sădeanu… Da, da, angajata dumneavoastră… A teatrului condus de dumneavoastră, mai bine spus… Nu vă deranjez, nu?

— Tocmai plecam spre teatru, scrâșni Dumitrache. Vorbim noi acolo, da?

— Nu! răspunse sec Elvira Sădeanu.

— Nu?! în acest caz…

— Domnule director… Tovarășe director…

Dar e revoltător… e inadmisibil… Tineretul din acest teatru își face pur și simplu de cap!

A depășit cu totul limitele bunului simț!

— Mă iertați, tovarășa Sădeanu, dar nu știu la ce vă referiți… De altfel, poate e mai bine să amânăm…

— Nu! V-am mai spus: nu! Și n-am să mai pun piciorul în teatru până când acest tovarăș

Drumur sau cum naiba s-o fi numind n-o să isprăvească să ne dea nouă, unor actori de prestigiu, de înaltă distincție intelectuală, lecții de teatru! La revedere!

— O dată într-un an mă scol și eu mai târziu și gata, lumea a și luat foc, își spuse directorul.

Dacă mai rămân în casă, chiar și cinci minute, mă trezesc cu tot teatrul pe cap!

Din nou soneria. De astă dată la ușa de la intrare.

— Cine naiba…?!

Din prag îl priveau surâzători cei doi meșteri instalatori de gaz-apă pe care-i aștepta de că te va săptămâni.

— Cu ce treburi pe-aci? Sper că n-ați venit jentru reparații, își permise să glumească.

— Se poate, tov director? Ce-nseamnă colea două-trei zile întârziere? Noi am mai fost la dumneavoastră, așa să știți, dar nu v-am găsit acasă… S-o întrebați și pe domnița, dumneaei știe…

— Sunt cam grăbit, le spuse Dumitrache, am treabă la teatru… Dar fie, acceptă apoi, cu meș terii nu trebuie să te pui rău niciodată, nu-i așa?

— Mai bine mai târziu decât niciodată, tov director, îi spuse unul dintre meșteri. Cârpaci cât frunza și iarba, nu mai e loc de ei în lume… De-ați fi dat peste unul de-alde ăștia…

— Ei, ce mai noroc aveți cu noi, tov director… Nu vă impacientați, în doi timpi și trei mișcări suntem ca și plecați, adăugă al doilea meșter. Și că veni vorba, când să vină fetița mea la dumneavoastră?

— Ce fetiță? Și ce să caute la mine?!

— Lăsați, tov director, n-o mai scăldați și dumneavoastră… Chiar dacă suntem oameni simpli, pricepem noi cum stă socoteala… Și știm să fim și recunoscători… Zău, dacă o luați pe fiică-mea, n-o să regretați în vecii vecilor… Că ea nu visează decât teatru, și iar teatru… Și pe Julieta…

— Așa, așa, meditä Dumitrache. Prin urmare dacă nu era concursul, n-ați fi venit la mine, nu-i așa?

— Ba veneam… Da' mai încet… Deci pot să-i dau fetiței vestea cea bună? Știți, ea mă așteaptă după colț…

— Nu pot să vă promit nimic… E adevărat, am anunțat un concurs, dar acela e pentru figurante, nicidecum pentru Julieta sau cine credeți… De unde ați mai scos prostia asta?!

— Ei, prostie, prostie! Lăsați, tov director.

că toate se pot aranja… Că și șurubul ăsta, vedeți? — și-i arătă un șurub — poate fi pus și bine, și rău… Depinde de om, nu? Dumneavoastră v-ar conveni să facem o treabă de mântuială?

— Cum o să-mi convină?! trebui să recunoască Dumitrache. Am să văd ce se poate face, le spuse la plecare, dar eu nu hotărăsc singur, conducerea e colectivă…

— Noi avem răbdare, tov director… Iar fata o să vă caute astăzi mai spre amiazăzi, s-o vedeți și dumneavoastră… Să trăiți, tov director, și să vă meargă robinetul bine!

Peste zece minute, la teatru:

— Să mi-l scoți din fundul pământului pe Drumur! îi zvârli secretarei în chip de salut. M-a căutat cineva?

— Da, s-a sunat de la cabinetul tovarășului vice Vasile… V-a căutat de câteva ori, zicea că e urgent…

— Bine, fă-mi legătura… Și adu-mi te rog o cafea! Mare! Amară! Să nu uit: nu sunt aici pentru nimeni, clar?

— Da, tovarășe director… Aveți acum legătura cu tovarășul vice…

— Alo, aici Dumitrache… Să ne trăiți, tovarășe vice… Mi s-a spus că m-ați căutat…

— Da, măi frate, sigur că te-am căutat, dar voi veniți la slujbă precum boierii odinioară…

S-au schimbat vremurile, tovarășe director…

Dar nu despre asta e vorba: am aici în fața mea un memoriu, mi l-a adus Băbănescu ăla al vostru… Ce faceți, fraților, cu scândura? Toată ziua n-aud de la voi decât scândură și scândură, de-o să trebuiască să tăiem pentru voi toate pădurile…

— Să vedeți, nu mai avem pic de cherestea… Și tocmai ne apucăm de *Apus de soare*… înțelegeți, piesă istorică, montare mare, decor complicat… Nu putem s-o dăm peste cap tocmai acum.

— Înțeleg, cum să nu înțeleg, doar l-ai pus pe Băbănescu să mă „prelucreze": „Închidem prăvălia dacă nu ne dați cherestea, tovarășe vice…"

— Să vedeți, tovarășe vice…

— Pe urmă tot eu mi-am zis: să-i las pe oamenii ăștia de izbeliște? Dacă vor fi cu adevărat obligați să-și închidă prăvălia? Cum o să arate municipiul nostru fără teatru? Așa că v-am semnat, să știi, nea directore! Am luat totul în seama mea, țin eu spatele și pentru voi, e destul de lat, nu-i așa? Ha-ha!

— Vă mulțumim, tovarășe vice, și să ne trăiți!

— Lasă, lasă, nu mă mai tămâia atâta… *A propos,* ce-i, dragă, cu anunțul ăla din ziar?

— Ce anunț?! îngheță pe dată Dumitrache.

— N-ați dat voi anunț că aveți nevoie de o Julietă? Ha-ha, v-ați șmecherit, faceți publicitate modernă…

— Să vedeți, tovarășe vice…

— M-a sunat lumea pe mine, știe că sunt cu trup și suflet pentru voi… Eu nu vreau să te influențez în vreun fel, voi știți mai bine ce aveți de făcut, de cine aveți nevoie, sunteți maturi, obiectivi, de asta v-a pus statul unde v-a pus… Atât doar că aș vrea și eu să te rog ceva… Am o nepoțică… fată bună, cultă, frumoasă… Din păcate și anul trecut, și în acest an a cam avut ghinion la examen… Ți-o trimit… Poate o faci Julietă, că de ani de zile tot numai asta își dorește… Dar vezi, ea nu e una dintre cele care să ducă tava pe scenă…

Trebuie să-i dai un rol pe măsură, doar e nepoată-mea! — am priceput eu că interviul cu Drumur și anunțul de concurs se leagă una de alta… Foarte deșteaptă treabă, zău, te felicit!

O cheamă tot ca pe mine, așa că n-o să-i uiți, sper, numele… Salut, tovarășe director, și să ne vedem cu bine la premieră… Iar

despre cherestea să nu-ți faci griji, cât timp sunt eu aci, am grijă de voi… Ac' te las, mă așteaptă lumea, că am zi de audiență!

— Să trăiți… Apoi o sună pe Mitzi. L-ai găsit pe Drumur? Unde e?! Adu-l!

— Nu-i! Acasă nu răspunde… la teatru nu e… Mandache zicea că e plecat la București…

— Cum o să plece fără să mă anunțe? Ce păzesc eu în teatrul ăsta? Trimite pe cineva să-l caute la bibliotecă, la cafenea, prin crâșme, am nevoie de el chiar în clipa asta!

— Da, sigur, trimit chiar acum…

— Stai, stai, Mitzi, spune-mi, e cineva așa ră? m-a mai căutat cineva? Din teatru, vreau să zic…

— De dimineață v-a căutat tovarășa Sădeanu… Era capsată rău… Zicea că-și pune ștreangul de gât dacă nici de data asta nu i se face dreptate! Vai, tovarășe director, cum își pierd unii oameni mințile de cum îmbătrânesc… Asta și Julieta, aida de!

— Ce vrei, Mitzi, ăștia-s oamenii, cu ăștia defilăm! M-a sunat și pe mine, i se confesă apoi, și, imaginează-ți, mi-a trântit receptorul în nas! Bine, Mitzi, acum du-te și mi-l caută pe Drumur, să-l iau eu la întrebări… Și dă-mi, dragă, ziarul, să văd și eu despre ce e vorba…

— Vi-l aduc chiar acum…

Dar nu izbuti să citească decât jumătate din interviul lui Doru Drumur când interveni din nou telefonul:

— Alo, tati, tu ești? Sunt eu, Gina… Nu te deranjez, nu-i așa? Te-am mai sunat de câteva ori, dar telefonul era veșnic ocupat…

— Ce vrei? întrebă morocănos Dumitrache. Tocmai mă pregăteam să intru într-o ședință…

— Tu veșnic ești în ședință, tati, și veșnic ocupat, de parcă teatrul s-ar prăbuși fără tine… Tăticuț, am nevoie de ajutorul tău…

— Înțeleg, înțeleg: cât? Deși acum o săptămână ți-am mai dat câteva sute…

— Ți-am cerut eu vreun ban, tăticuț? Chiar atât de interesată mă crezi? Nu, de data asta e altceva…

— Nu cumva și tu?!

— Nu cumva și eu, ce?!

— Ai citit și tu ziarul? Vrei să fii și tu Julietă? Spune sincer, așa e?

— Ei, dacă știi totul, trebuie să recunosc: da. Vreau să fiu Julieta… Doru e atât de interesant, atât de minunat, atât de deștept, încât sunt sigură că aș face o Julietă fără de asemănare… Cine vrei să fie Julieta în teatrul tău?

Ai actrițe?! Una e mai bătrână ca alta, iar cele care nu-s bătrâne, fie-s de-o șchioapă, fie urâte de-ți vine să-ți iei câmpii numai de le vezi… Tu, tăticuț, fă asta pentru mine, fie care tată e dator să-și ajute copilul… Știi că n-am apelat niciodată la tine… Hai, spune da, tăticuț!

— Nu! Tu vezi-ți de-ale tale și lasă-l pe minunatul și superbul Doru pe mâna mea… De nu-l pun să dea chiar mâine o dezmințire la ziar, să nu-mi spui pe nume… Și-acum lasă-mă, gata, am treabă!

Dar șirul încercărilor din acea zi era abia la început: veniră astfel două actrițe, o coafeză, o profesoară-suplinitoare de franceză, o funcționară de la pompe funebre (persoana în cauză își argumentă solicitarea pe cunoașterea perfectă a mediului în care se desfășura un moment esențial al piesei: cavoul!), două eleve de liceu (dintre care una de la seral — și care-și luase angajamentul că nu va lipsi de la niciunul din spectacolele de seară, nici la cele de la sediu, nici măcar la cele din deplasare), o doctoriță care făcea naveta în fiecare zi, o casnică…

— Mai e cineva, Mitzi? întrebă Dumitrache, la capătul puterilor. Nu mai pot, mă sfârșesc…

Și pe Drumur tot nu l-ai găsit…

— Nu, dar nu vă faceți griji, dăm noi de el…

Îl căutăm cu toții… Nu vă lăsăm noi în voia sorții!

— Mersi, Mitzi, m-ai și consolat… Dacă mai e cineva, să intre, apoi eu plec, mă duc la mănăstire!

— Ce să faceți la mănăstire?! întrebă nedumerită Mitzi. De ce tocmai la mănăstire? adăugă apoi cu voce scăzută. S-ar putea interpreta… Mai e doamna, spuse, văzându-l pe Dumitrache ridicându-se de la birou.

— Ce doamnă, Mitzi?

Doamna, soția dumneavoastră… A venit mai demult, dar mi-a spus că așteaptă, nu e grăbită, nu vrea să intre peste rând. S-o chem?

— Cheam-o!

— Ce e cu tine, dragă? se arătă speriată
Clara, soția sa. Arăți de-a dreptul îngrozitor…
Ce ți s-a întâmplat?
— Nimic, draga mea, totul e bine și frumos și la vară cald.
— Vrea să se ducă la mănăstire, se simți obligată Mitzi să dea lămuriri, după care se retrase în biroul ei.
— Toto dragă, ți-ai pierdut mințile?! Toc mai la mănăstire?! Și ce e cu tot circul de astăzi… am văzut cum te-au asaltat fel de fel de ființe absolut reprobabile, lipsite de cel mai elementar bun simț! Și ce-i veni lui Drumur să stârnească atâta zâzanie?! Dacă tocmai avea nevoie omul de o Julietă, trebuia s-o fi căutat cu mai multă discreție, nu să tulbure liniștea unui oraș pașnic cum e al nostru… Nu-ți poți imagina câte telefoane am primit și eu, ca să intervin pe lângă tine… Fetișcanele din ziua de azi sunt cu totul inconștiente!
— Mă bucur că ești alături de mine, spuse
Dumitrache. Singur începeam să-mi pierd min ți le… Imaginează-ți, până și fiică-ta „și-i reproduse *in extenso* discuția avută la telefon.
— Nerușinata mică! Are tupeu fata, zău că nu știu cui îi seamănă! Nu se gândește câtuși de puțin la tine, n-are pic de milă de tăticuțul ei, îi amărăște zilele ca o egoistă rea ce e! Știu, e fiica mea, n-ar trebui să vorbesc astfel, dar fata asta ar trebui să se privească mai întâi în oglindă… Nu zic, e drăguță, arată destul de bine, dar pentru rolul Julietei se cere cu totul altceva… După ultimele studii, datorate unor cercetători americani, se pare că Julieta nici nu avea vârsta atât de fragedă cum se părea…
— Doamne (sau poate a pronunțat: doamnă), până și tu?! și în acel moment Dumitrache le șină.

*

Peste două zile, ziarul local (sub pana ace lui ași șef al secției culturale) publica un lung interviu cu directorul teatrului din R. în care acesta anunța, printre altele, și repertoriul stagiunii în curs, în care — în mod cu totul sur prinzător — nu mai figura capodopera shakesperiană *Romeo și Julieta.* Amănunte privind motivele renunțării la această piesă nu s-au mai dat niciodată.

Praha by night

Câteva zile după revenirea din Capitală, unde Teatrul de Est din S. organizase o microstagiune cu cinci dintre cele mai izbutite spectacole ale ultimelor stagiuni, a avut loc o ședință de analiză a acestei deplasări. De astă dată, discuțiile s-au purtat sub semnul unei totale unități de vederi, a unei unanime și reciproce stime și considerații. Ca să citățm un singur exemplu, vom arăta că actorul Mircea Verona (clasa I de salarizare, 40 de ani de carieră artistică, fost angajat a doua *naționale)*
a apreciat în mod deosebit realizările mult iubitului și stimatului coleg Liviu Corneanu. Care coleg Liviu Corneanu (de asemenea clasa I de salarizare, 41 de ani de carieră artistică, cu doar un *național* la activ, dar cu o trecere, foarte scurtă e drept, printr-un teatru de capitală), la rândul său, a închinat un adevărat poem măiestriei desăvârșite a prietenului de inimă și simțire Mircea Verona.

În concluzia ședinței, apreciind înalta valoare a spectacolelor prezentate ca și desăvârșitul profesionalism al tuturor slujitorilor Thaliei din Teatrul de Est, Silviu Marina, directorul instituției, a spus:

— Pe lângă excelentele cronici apărute în majoritatea ziarelor și revistelor, ecou al deosebitului interes cu care au fost urmărite spectacolele, iată o nouă dovadă, de ultimă oră, caldă încă, aș spune, a stimei și prestigiului pe care l-am dobândit — știrea am primit-o adineauri prin telefon: conducerea Asociației noastre a hotărât ca din delegația de oameni de teatru care se va deplasa în curând la Praga și în alte câteva orașe din țara prietenă, pe o durată de două săptămâni, să facă parte și un creator din teatrul nostru. Într-un larg spirit democratic, doresc să supun la vot această hotărâre, lăsând în grija dumneavoastră, cei prezenți, alegerea celui ce vă va reprezenta.

Coborî brusc o tăcere greu de suportat, prevestitoare de cumplite seisme; preț de două, ba chiar de trei minute, nimeni nu îndrăzni nici cea mai mică mișcare, necum o vorbă, apoi Cazimir Gregoriade — ca de atâtea ori în astfel de situații –își luă inima în dinți și spuse:

— Tovarăși, eu propun o pauză de fumat.

Propunere care, deși inutilă deoarece se fu mase pe tot parcursul ședinței, a fost aprobată în unanimitate.

Și iată cum, într-o secundă, acea atât de greu de dobândit unitate de breaslă se preschimbă, vorba cântecului, în cioburi.

Directorul, urmat îndeaproape de către regi zorul Teodosiu, își făcu loc spre biroul său unde îl aștepta — așa cum îi promisese Mitzi — o cafea mare, aburindă.

— Ei, ce părere aveți, tovarăși?! tună Mircea Verona, acoperind zumzetul crescând al sălii. Asta zic și eu bombă.

— Și nu orice fel de bombă, se simți dator să ia cuvântul și Liviu Corneanu, ci una mare!

Atomică!

— Ba chiar cu hidrogen! Dacă nu chiar cu plutoniu! supralicita Verona.

— Stați, stați. Nu vă alarmați, încercă să păstreze o precară pace Cazimir Gregoriade.

Nu vă impacientați, nu este cazul, zău așa, tovarăși! mai bine să stăm și să judecăm…

— Las că prea stăm mult și de-asta ies judecățile strâmbe! strigă Cici Tironeanu, junele prim al teatrului. Politica asta falimentară v-a adus aici, tovarășe Gregoriade.

— Așa e, așa e! îl susținu Tanți Dănescu.

De când sunt în acest teatru n-aud decât să stăm și să judecăm! Până când să tot stăm și să tot judecăm?! Parcă depinde de noi ceva, nu sunt alții care gândesc și hotărăsc pentru noi?!

— Așa e! se alătură deschis tineretului Mircea Verona, care-și găsise dintr-odată prețioși aliați. Bine ai zis, Tanți: parcă ar depinde ceva de noi?!… Aruncându-și ochii roată prin holul tapisat cu oglinzi, lansă o întrebare: vedeți și voi ceea ce văd eu?! Ați remarcat ce-am remarcat și eu?!

— Nu… Nu… se auziră câteva voci răzlețe.

— Nu mai văd eu bine, mă înșală ochii, sau cu adevărat de câteva minute unii „colegi” și apăsă intenționat pe acest cuvânt — s-au grăbit să ne părăsească?!

— Cine?… Cine?… răsunară din nou vocile răzlețe.

— Nu mă refer, bineînțeles, la tovarășul director al teatrului nostru care, mai mult ca sigur, a fost chemat de urgență pentru rezolva rea unor probleme presante — știți bine că domnia-sa nu vine niciodată cu întârziere, nu pleacă nicicând fără un motiv absolut întemeiat, nu

doarme, nu mănâncă de grija iubiților săi angajați… Dar unde e tovarășul Teodosiu, puteți să-mi spuneți?

— Așa e, unde e tovarășul Teodosiu, puteți să ne spuneți? reluă corul vocilor răzlețe.

— Nu, niciunul din voi nu poate să-mi spună! Pentru că…

— Lasă, domnule, speculațiile, interveni Liviu Corneanu. Altceva vreau să vă spun: ați remarcat — sau trebuie să mă întreb și eu, precum colegul Verona, dacă nu mi-au slăbit simțurile — ați remarcat, zic, modul cu totul perfid în care a fost formulată „bomba”?

— Nu, n-am observat! îi răspunse corul.

— Am să vă reamintesc eu: din delegația pentru Praga să facă parte și un — atenție vă rog — „creator” din teatrul nostru! Ce vrea să însemne asta: creator?!

— Așa e: ce înseamnă creator?! îi reluă întrebarea, vânăt de invidie pentru a nu fi descoperit el primul această chichiță, Mircea Verona. De ce n-a spus simplu: un actor?! O fi, în judecata tovarășului director, vreun cuvânt de rușine?! De scârbă?!

— Așa e! De asta v-am și pus întrebarea.

Și-acum să trecem mai departe: nu cumva aici se ascunde altceva? Nu cumva se încearcă să ni se arunce praf în ochi? Nu cumva sub sem nul acestui mult prea ostentativ democratism al hotărârii noastre se ascunde o mare trădare?

— Bravo! Bravo! îl aplaudă cu gesturi largi Verona. Dar iată-l și pe tovarășul director…

Să luăm loc, tovarăși, și să hotărâm cine este cel mai în măsură să ne reprezinte dincolo de hotarele țării. În spirit democratic! Așa e, tovarășe director?

— Da, desigur, confirmă acesta. De fapt nu cred că această alegere să ridice vreo cât de mică problemă, în fond dumneavoastră vă cunoașteți cel mai bine, vă cunoașteți valoarea reală, locul fiecăruia… Sincer vorbind, am convingerea că în absența mea ați și hotărât totul, încât acum nu va trebui decât să-mi comunicați numele lui pentru a-l transmite, la rându-mi, Asociației!

— Tovarășe director, mă văd nevoită să protestez cu toată vehemența pentru poziția dumneavoastră absolut descriminatorie! Și voi protesta din toate puterile mele și la toate nivelele! Așa să știți!

Pentru că nimeni și nimic nu vă motivează această atitudine! izbucni cu o vehemență neobișnuită Natașa Mironescu.

— Nu vă înțeleg, tovarășă Natașa… Cred că e o eroare la mijloc… N-ați vrea să fiți atât de amabilă să-mi explicați…

— Cam multe nu înțelegeți dumneavoastră, tovarășe director, și teamă mi-e că această situație persistă cam de multă vreme.

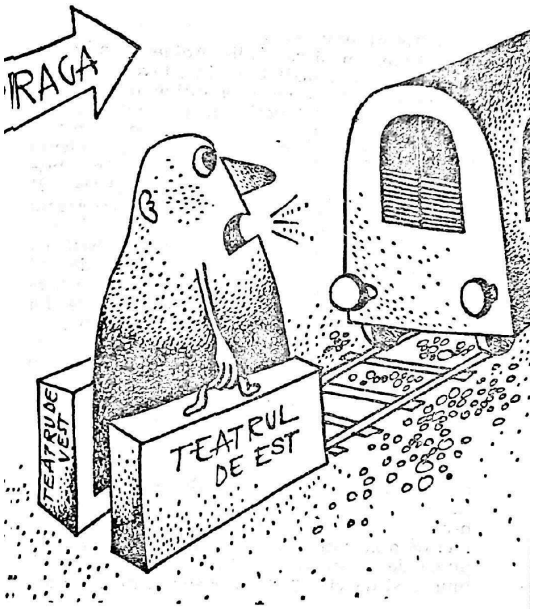

— Tot nu înțeleg…

— Bine, am să vă explic. Adineaori ați spus:

numele lui! AL LUI! Dar bine, tovarășe director, cine vă dă dreptul să influențați opiniile celor de față?! Ați vorbit mai înainte de spiritul democratic în care trebuie să purtăm discuțiile… N-ați rostit niciun nume, e adevărat, dar ați lăsat să se înțeleagă din chiar primul moment că e vorba de un bărbat! De ce?!

De ce, tovarășe director, n-ar putea reprezenta acest teatru o femeie?!

— Așa e! Bravo! strigă Tanți Dănescu, cu tot entuziasmul celor douăzeci și trei de ani ai ei. În fond avem aceleași drepturi ca și bărbații! mai mult decât atât: peste jumătate din populația țării este de sex feminin. Știați asta, tovarășe director?

— Vedeți, tovarășe director, vedeți că nu numai eu am fost șocată de această atitudine – trebuie să repet cuvântul: descriminatorie! În consecință, vă rog să vă retrageți imediat afirmația!

— Da. Într-adevăr e vorba de o formulare nefericită din partea mea. Regretabilă! Vreau să le asigur pe tovarășele femei aici de față că n-a fost vorba de nicio intenție dușmănoasă, nici de o atitudine disprețuitoare — cum le-am putea desconsidera pe tovarășele noastre de muncă și de viață?! Vă cer scuze, tovarășă Mironescu, și pe dată am să îndrept greșeala. Prin urmare, dragi tovarășe și tovarăși, aștept din partea dumneavoastră numele persoanei — indiferent de sexul ei — care urmează să efectueze o călătorie documentară în Cehoslovacia.

— Mulțumesc, tovarășe director, am apreciat întotdeauna cavalerismul și sinceritatea dumneavoastră. Accept scuzele.

— Bine, bine, lăsați…! Și-acum aștept propunerile dumneavoastră, reluă directorul. Dorește cineva să ia cuvântul?

— Da. Doresc eu să iau cuvântul! se ridică

Mircea Verona. Cineva tot trebuie să spargă gheața, nu?! Prin urmare, dumneavoastră, tovarășe director, așteptați propunerile noastre…

Mi-aș permite să vă întreb, în același spirit democratic: le așteptați cu adevărat?!

— Nu înțeleg insinuarea dumneavoastră… se bâlbâi pe dată directorul. Eu, niciodată…

— Sper să nu vă fi supărat sinceritatea mea… V-am întrebat pentru că am avut de la bun început convingerea că — în adâncul biroului directorial — ați și hotărât cine anume va pleca, ba mai mult, ați și comunicat

Asociației cine este persoana. Faptul că ne-ați reținut aici pentru o așa-zisă consultare, nu e decât o amăgire Ați ținut doar să ne adormiți vigilența. Da, asta e credința mea. Și nu numai a mea!

— Da, da, așa e! reapăru corul vocilor răzlețe.

— Dar vă asigur că n-am intenționat și nici nu intenționez să vă înșel, să vă adorm vigilența. Așa cum nici n-am comunicat Asociației vreun nume — se poate verifica telefonic – pentru că pur și simplu n-am hotărât nimic!

— Bine. Vă cred pe cuvânt. Dacă n-a existat nicio lucrătură, dacă, prin urmare, jucăm cu cărțile pe față și dacă, în sfârșit, așteptați din partea noastră propuneri…

— Da, da, de asta v-am reținut, precizează din nou directorul. Vă rog…

— Ei bine, atunci — și în acel moment Mircea Verona făcu o mică pauză pentru a capta absolut toate atențiile — atunci eu îl propun pe actorul Mircea Verona!

— Asta-i bună! nu-și putu reprima exclamația Liviu Corneanu. Dacă-i pe-așa…

— Într-adevăr procedeul e puțin obișnuit, acceptă directorul. S-ar putea crea un precedent…

— De ce nu? interveni pe dată Liviu Corneanu. Da, tovarăși, de ce nu? În fond, actorul

Mircea Verona este unul dintre cei mai apreciați, mai iubiți, mai stimați colegi ai noștri.

Regret din inimă faptul că prietenul Verona mi-a luat-o înainte, tocmai mă pregăteam să fac și eu aceeași propunere… Da, dragi tovarăși, cred că prin persoana lui Mircea Verona vom avea un reprezentant cult, inteligent.

cu un larg orizont spiritual, plin de energie și vitalitate. Da, susțin din toată inima această propunere și cred că și ceilalți colegi vor vota pentru! Ar fi din partea noastră o dovadă de meschinărie, de lipsă de înțelegere dacă ne-am opune plecării domniei sale pentru simplul fapt că absența sa de două săptămâni ar afecta serios activitatea teatrului nostru. Publicului, onoratului public îi vom explica motivul suspendării spectacolelor, vom cere organelor reducerea cifrelor de plan — nu, nu văd niciun impediment în plecarea prietenului nostru Verona. Așadar vă rog, dragi tovarăși, să ridicați mâinile în semn de aprobare.

— Într-adevăr, lucrurile nu sunt chiar atât de simple, spuse directorul. Tovarășul Verona

— Evident, spre cinstea domniei sale — este prezent în absolut toate spectacolele pe care le jucăm la această oră. Nu știu dacă ne este permis — din foarte multe puncte de vedere — să oprim activitatea instituției… De altfel mi-e teamă că nici forurile n-ar fi de acord…

— Bine lucrat, Tanți! spuse Cici Tironeanu.

Cunosc bătrânii ăștia o „meserie” pe cinste! Mie nu mi-ar fi dat prin cap una ca asta!

— Ei, tot s-a făcut un pas înainte, spuse Verona. De fapt acum sunt mult mai convins ca înainte că „persoana” în cauză a și fost stabilită. Motivul care s-a invocat pentru a fi scos de pe listă — acesta e primul pas de care vă vorbeam adineaori — este, în mare măsură, valabil pentru aproape fiecare dintre noi. Toți suntem cuprinși în spectacolele actualei stagiuni, într-unul, în două sau în toate. În această situație înseamnă să refuzăm propunerea fă cută de către Asociație? Nu, cred că nu, n-ar fi protocolar, nu-i așa, tovarăși? Și-atunci ce fa cern? Trimitem pe cineva a cărui absență nu afectează cu nimic activitatea curentă! Dar cine poate fi acea fericită persoană? Hai să facem în mic efort și să ne gândim nițel…

— Am impresia că insinuările dumneavoastră sunt cam străvezii, îi reproșă directorul. Și nu știu dacă merit…

— Pe onoarea mea, tovarășe director, că nu m-am gândit la dumneavoastră. Abia acum sunt tentat s-o fac… Mă gândeam mai degrabă la tovarășul Teodosiu care, am văzut cu toții, nu s-a mișcat de lângă dumneavoastră de cum ați pronunțat cuvântul magic — Praga! Ar mai fi vorba, apoi, de tovarășul Dan Caraiman, distinsul nostru secretar literar… Și domnia sa ar putea fi îndreptățit pentru această deplasare… Chiar și tovarășul Tony Beraru, talentatul nostru scenograf. Cu toții pot ridica justificate pretenții! Ce facem, tovarăși, pe cine votăm?

— Tovarășe director, protestez! țâșni de la locul său Luca Teodosiu. Resping acuzația de a fi încercat să exercit presiuni asupra conducă torului instituției. Vreau să-l asigur pe tovarășul Verona că n-am să pretind niciodată vreun drept ce nu mi se cuvine, pe care nu l-aș merita! De altfel știți foarte bine că peste câteva luni voi pleca la Bratislava pentru a realiza la *Nova scena* un spectacol cu o *noapte furtunoasă!*

— Ei și?! O călătorie în plus strică prin ceva? Cui nu i-ar conveni să facă o călătorie la Praga?! mârâi Mircea Verona. *Praha by night!* Orașul de aur… Vltava… bere Plzeň… superbele fetițe blonde…

— Deviem discuția! O minimalizăm! Strigă Cici Tironeanu. Deocamdată asistăm la reprezentații penibile ale unor colegi ai

noștri, la scene absolut regretabile, care pângăresc nobila artă căreia ne-am dedicat. Pe care o slujim! Sau ar trebui s-o slujim…

— S-au ajuns *pruncii* — și Verona investi cuvântul cu tot disprețul de care era în stare – să ne dea lecții! Bravo! Hai să trăiești, băiete, hai, fă-ne educația, spune-ne cum trebuie să ne comportăm pe stradă și în societate, cam ce-ar trebui să vorbim, cum să ne drămuim mai bine vorbele pentru a vă fi pe plac!

— Teamă mi-e că bătălia pe care o duc unii — mai pe față sau mai pe ocolite — e tocmai pentru acel amintit *Praha by night!* Pentru că unii confundă, da, da, tovarăși, acesta e adevărul, confundă, zic, o călătorie documentară, o călătorie aspră de studii, cu un simplu voiaj de plăcere! Nu contest, e plăcut, și mie mi-ar surâde așa ceva, dar acum e vorba de altă mâncare de pește! De asta va trebui să-l „cântărim” cu cea mai mare atenție pe cel ce ne va reprezenta, pentru a nu atrage asupra noastră, a tuturor, oprobriul colegilor din alte țări. E nevoie de un om pasionat de teatru, interesat de discuții, intransigent, tânăr…

— Am înțeles, îl întrerupse Mircea Verona. Și acel tovarăș pasionat de teatru, neobosit, interesat de discuții, intransigent și, evident, tânăr, nu poți fi decât dumneata! M-am înșelat cumva?

— Da, tovarășe Verona, v-ați înșelat. Pentru că v-ați învățat să judecați oamenii după strâmtele și strâmbele dumneavoastră unități de măsură…

— Nu permit! țipă acesta gâfâind de furie.

— Nici eu nu permit să fiu întrerupt la fiece vorbă. Eu v-am ascultat în liniște, v-am lăsat să spuneți tot ce-aveați de spus, acum vă cer și eu aceeași atitudine tovărășească.

— Întocmai, tovarăși, să ne respectăm unii pe alții, încercă directorul să potolească spiritele. N-are niciun rost să înveninăm atmosfera, până mai acum atât de armonioasă… Da, tovarășe Tironeanu, continuați vă rog.

— Mulțumesc, spuse acesta, apoi reveni la Mircea Verona. Dacă nu m-ați fi întrerupt de atâtea ori, ați fi aflat adevăratul sens al vorbe lor mele… Când am spus că e nevoie de un om tânăr, m-am referit la un om tânăr spiritual, indiferent de vârsta pe care o are! Din păcate nu e cazul dumneavoastră! mai degrabă maestrul Cazimir Gregoriade dovedește o surprinzătoare și superbă tinerețe! Da,

tovarăși, cred că merită să luăm în discuție și propune rea ca maestrul Cazimir să ne reprezinte la Praga. De altfel, am certitudinea că nenea Cazimir se va arăta mai interesat de teatru, de autenticul frumos, decât de berea Plzeň sau frumoasele fetițe blonde!

— Asta e prea din cale afară, se amestecă în discuție și Liviu Corneanu. Tinerii ăștia n-au nimic sfânt!

— Poate pentru că aveți dumneavoastră prea mult! îi replică pe dată Tanti Dănescu. Mult prea mult!

— Eu nu sunt de acord să plece Cazimir! izbucni din nou Natașa Mironescu. Nu că aș vrea să plec eu, dar de ce tocmai el?!

— Dacă nu sunteți de acord cu tovarășul Gregoriade, faceți dumneavoastră o altă propunere, interveni directorul.

— De ce să fac eu? De ce tocmai eu? Eu n-am nicio propunere de făcut. Atât doar că nu sunt de acord cu Gregoriade.

— Și de ce, mă rog? ieși din mutenia pe care și-o impusese de la începutul discuțiilor Gregoriade. De ce la o adică n-aș putea fi eu cel care să vă reprezinte? Mi se pare cel puțin ciudat, ca să nu zic altfel, ca tocmai venerabila noastră…

— Venerabilă e mama dumitale! își azvârli Natașa disprețul. Ești un… ești un…

— Tovarăși, tovarăși… încercă directorul să-i domolească pe cei doi adversari. Nu e momentul…

— Mi se pare neobișnuit, continuă Gregoriade ca tocmai tovarășa Natașa să ridice astfel problema, știut fiind…

— Și ce ți se pare atât de neobișnuit?! răspunse printr-o întrebare aceasta. Ai noroc că nu-mi place să umblu cu vorbe, altfel…

— Ei nu, hai că m-ai făcut curios! Hai, spune, spune, eu n-am secrete, viața mea e curată ca lacrima, n-am ce să mă ascund de ceilalți, draga mea. Ai să-mi reproșezi ceva din punct de vedere profesional?! Moral?! Dacă ai, hai, spune-mi, te-am mai rugat!

— Nu, tovarăși, așa nu se mai poate, vorbim cu toții și nu ne mai înțelegem. Eu am spus că nu sunt de acord cu plecarea tovarășului Gregoriade. Mi-am expus un punct de vedere și gata!

— Mersi! îi dai omului în cap și pe urmă îi spui pardon! se lamentă Gregoriade. Ei bine, nici eu nu sunt de acord să pleci dumneata!

— Dar nici nu s-a făcut o astfel de propunere, se arătă din nou lipsit de inspirație directorul.

— Așa, prin urmare dumneata nici nu vezi posibilă alegerea mea?! se năpusti Natașa cu violență asupra lui, de parcă i-ar fi așteptat cuvintele. Mi-am dat eu seama de la bun început cum stau treburile. Prin urmare, când e vorba de muncă pe brânci, când trebuie să repetăm zi și noapte de parcă am fi robi, când ne mâncăm sănătatea și nervii în deplasări și turnee — timp în care dumneata, tovarășe director, stai în comoditatea și căldurica biroului, servit ca un pașă de tovarășa Mitzi — atunci da, atunci suntem buni, atunci vă pricepeți mai bine ca oricare altul să faceți apel la înțelegerea, la dăruirea, la spiritul nostru de sufletiști! Dar când e vorba, colea, de o recunoaștere a valorii noastre, când e vorba să faceți ceva pentru noi — dar o faci dumneata personal, tovarășe director, scoți vreun ban din buzunarul propriu?! — în aceste situații noi nu mai existăm! Nu e vorbă acum de *Praha* asta – află, tovarășe director, că eu am fost la *Praha* pe când dumneata nici nu te născuseși încă, nu mă interesează această călătorie, nu suport drumurile cu avionul, îmi fac rău, îmi dau sufletul, nici nu mă simt prea bine în ultima vreme, n-aș rezista să stau toată ziua la spectacole și discuții… Are dreptate tânărul acesta, arătând spre Cici Tironeanu, e nevoie de oameni tineri, robuști, viguroși, nu de niște bătrâiori ce abia-și trag sufletul… Mi-aș fi de rit ca măcar dumneavoastră, tovarășe director, să vă fi gândit, chiar numai pentru un moment, și la mine. Dar prea puțin vă interesați de soarta noastră, a celor ce muncim cu adevărat în acest teatru.

— Dar v-am spus, tovarășă Natașa, propunerile nu le fac eu. Am făcut apel la dumneavoastră toți ca să mă ajutați. Eu nu sunt decât un intermediar… îmi dați un nume, iar eu îl comunic Asociației…

— Foarte simplă soluție! Comodă și perfidă! sări din nou Cici Tironeanu. În acest fel nu vă puneți rău cu nimeni…

— Dar de ce trebuie să se pună rău cu ei ne va? interveni Luca Teodosiu. Zău că deveniți de nesuportat…

— Vă dă mina să vorbiți, tovarășe Teodosiu, când, într-un fel, aș putea spune, aveți biletul de Praga în buzunar, spuse Verona. Dar dacă am cerceta puțin mai atent…

— Ia nu mai cerceta, domnule, vezi-ți de-ale dumitale! îl repezi Teodosiu.

— … am vedea că alegerea dumitale care regizor invitat ni se datorează nouă, în ultimă instanță. În primă și în ultimă instanță! Spectacolele pe care le-ai realizat cu noi ți-au creat renumele — mic, mare — pe care-l ai la această oră. Prin urmare ar trebui să ne arăți mai multă deferență, tovarășe Teodosiu. Nouă ar trebui să ne mulțumești…

— Tovarășe director, eu propun să ridicăm ședința, se înscrie la cuvânt Fanache, actor clasa a III-a, ultima gradație. Ne pierdem vremea de pomană, zău așa! Dumnealor — și făcu semn spre cei ce stăteau în primele rânduri – or să se certe până deseară și tot n-or să cadă de acord. Eu mai am și alte treburi de făcut, tovarășe director, nu mă interesează cum se mănâncă unii pe alții! Și eu, tovarășe director, mă simt mâhnit și ultragiat în onoarea mea de artist dramatic, și ca mine gândesc și ceilalți tovarăși. De aceea vă propun, tovarășe director — și trebuie să mă credeți că vorbesc cu maximă sinceritate, pentru că îmi dau seama că nici nu poate fi vorba de alegerea mea pentru acest „voiaj de plăcere”, cum pe bunelea l-a supranumit cineva — vă propun prin urmare, tovarășe director, să curmați de îndată toată dihonia care a cuprins o parte din colectiv! Să nu mai trimiteți pe nimeni, tovarășe director, așa, drept pedeapsă! Sau dacă tot trebuie să trimiteți pe cineva, trimiteți-l pe tovarășul Teodosiu, dânsul e specialist, mai învățăm ceva de la el…

— Las că știu unde bați dumneata! îi strigă Liviu Corneanu. Te dai pe lângă maestru Teodosiu, îi faci curte, nu-i așa? Știi bine că în zilele astea se stabilește distribuția la *Clipe de viață*… Evident, rolul lui Tom nu e de lepădat… Ei, ei, tovarășe Fanache…

— Îți mulțumesc pentru amabilitate, tovarășe Fanache, dar ți-am explicat că nu mă interesează această călătorie… De altfel, știi bine că nu sunt liber…

— Dacă nu poate tovarășul Teodosiu, e liber tovarășul secretar literar, sau tovarășul Beraru, pictorul nostru… Să meargă ei, tovarăși, să profite măcar ei, nu se dădu bătut Fanache.

— Eu propun să ne trecem numele pe niște bilețele și să le tragem pe urmă la sorți! se făcu din nou auzit Gregoriade.

— Mai ai multe idei din astea?! îl puse la punct Mircea Verona. Ne jignești, zău așa! Frumos ne-ar sta ca într-un astfel de prilej de mare cinste să ne reprezinte, să zicem, portarul teatrului!

— Dar eu nu m-am referit la portarul teatrului! se apără Gregoriade. Eu vorbeam doar de personalul artistic…

— Am înțeles foarte bine, tovarășe Gregoriade. Nici eu nu m-am referit la portar *stricto senso!*

— Înțelegem noi foarte bine cine e acest „Portar”, se ridică Gigi Turbatu. Dumnealui, tovarășul Verona, încearcă să fie subtil, să ne ia pe după vișini! Prea se Crede dumnealui grozav, prea ne consideră pe noi, ceștilalți, niște nulități! Dar aș vrea eu să văd ce s-ar face dumnealui fără noi?! Atitudinile astea de vedetism n-au fost niciodată sănătoase, tovarășe director, și nu știu dacă vă este permis să le tolerați în sânul colectivului nostru. V-am auzit spunând, și nu o dată, că niciun om nu este de neînlocuit, oricât de bine ar fi pregătit profesional!

— Da, așa e, am spus, recunoscu directorul.

Susțin și acum același lucru…

— Am impresia că ședința de astăzi s-a transformat într-un prilej de răfuială cu sub semnatul! își manifestă revolta Mircea Verona.

Dacă-i pe-așa, cred că e inutil să mai rămân aci! Dar voi avea grijă să informez forurile despre tratamentul pe care trebuie să-l suporte un om de artă în această instituție! Și să avertizez în ceea ce privește pericolul apariției diletantismului, al slăbirii calității colectivului!

Și mai mult, tovarășe director, am să vă scutesc de prezența mea! Am să plec din acest teatru și încă imediat!

— Foarte bine! îl aprobă zgomotos Corneanu. Așa să faci, prietene, s-o găsi cine să-ți preia rolurile… Deși numai dumnezeu știe cum! Dacă n-aș avea. Probleme familiale, ți-aș urma și eu exemplul!

În clipa aceea, Mitzi se apropie de director și-i întinse un bilețel.

— Stați, stați! strigă directorul. Vă rog să rămâneți pe loc cu toții… A intervenit ceva…

— Ce s-a mai întâmplat? întrebă Corneanu.

— Pe mine nu mă mai interesează nimic, plec! Azvârli dușmănos Verona. S-au răzgândit cumva? întrebă apoi. Nu că m-ar interesa,

zic, dar…

— Nu, nu s-au răzgândit, încercă să explice directorul. Dar persoana de la Asociație care a transmis invitația a încurcat adresele…

— Adică?! mai clar, vă rugăm! renăscu corul vocilor răzlețe.

— Invitația pentru călătoria la Praga era adresată Teatrului de Vest. Nu teatrului nostru!… Știți că nu o dată au avut loc astfel de regretabile confuzii… Vă rog să mă credeți, dragi tovarăși, deplâng teribil acest deznodământ…

Nu se cunosc amănunte privind desfășurarea ședinței care a avut loc a doua zi — cu aceeași ordine de zi, evident! — la Teatrul de Vest!

Inamicul public numărul unul

Tocmai ieșeam de la cafenea — mă aflam cu amicul meu, actorul Gigi Martin — când, de pe celălalt trotuar, mă auzii strigat.

— Taci! Nu-i răspunde! Fă-te că nu-l vezi!

Îmi șuieră amicul. Te rog eu…

— Dar de ce? l-am întrebat uimit. Până acum câteva zile erați cei mai buni prieteni…

— Dă-l dracului de mitocan! Nu merită să-ți pierzi vremea cu el, zău așa! Nici nu știi ce criminal e!

Văzându-l atât de pornit, am schițat un să lut jenat „criminalului” de pe celălalt trotuar (era doctorul Scarlat Popescu), apoi m-am năpustit asupra amicului:

— Uite ce e, Gigi, ți-am făcut pe plac, i-am întors spatele doctorului Scarlat deși am mare nevoie de el, m-am dat supus pe mina ta, dar acum gata, explică-mi și mie ce s-a întâmplat între voi doi! Și de ce l-ai făcut criminal?

— Criminal?! Așa zici că l-am făcut? Ei, atunci află, prietene, că am fost foarte blând! Nici nu știi cât rău mi-a făcut acest om căruia dumneata, precum văd, te străduiești să-i iei apărarea! Mi-a distrus viitorul, asta e, m-a nimicit, m-a aruncat în lada de gunoi a artei! Tu,

tu ești o persoană subțire, guști teatrul, îți place să savurezi tot ceea ce este frumos, tu ai să mă înțelegi… Omul acesta, cel ce-și spunea până mai ieri prietenul meu, mi-a ani luat pur și simplu viitorul! Marea șansă a vie ții mele — știi că fiecare om are o șansă, o unică mare șansă în viață… Indiferent de funcția pe care o are… Un măturător are și el o șansă: să ajungă măturător-șef! Un dascăl are și el o șansă — să ajungă inspector școlar! Ei bine, el, acest individ mârșav, mi-a anulat șansa… Totul a început acum două zile… Am întârziat, cred, o jumătate de oră, poate să se fi făcut chiar o oră, nu mai știu, la repetiție — repetăm cu Dumbrăveanu, individul ăla care niciodată nu știi ce vrea să-ți spună! — în seara precedentă întâlnisem niște amici și ne întinsesem la o șuetă… Știi cum e în astfel de ocazii, începe unul, celălalt nu se lasă mai pre jos, al treilea se repede să-i imite, ce mai! ne-au scos de la restaurant pe la douăsprezece… Ești de acord că nu era oră la care să mergem la culcare, în fond de-abia terminasem spectacolul, nu-mi făcusem încă nici plinul, de-asta ne-am dus la locuința lui Popa a cărui nevastă era de gardă la spital… Ei bine, a doua zi aveam capul cât o baniță, n-oi fi vrând să mă scol odată cu cocoșii, nu?! M-am trezit după ce m-am săturat de somn, am golit o doniță cu lapte, am ras și un borcănaș cu murături, apoi m-am dus la repetiție, deși numai de ea nu-mi ardea! Ajung la teatru și ce să vezi: în biți! colegi făcuseră pur și simplu grevă! Nu voiseră să înceapă repetiția până nu eram prezent și eu…

— Mă rog, să trecem peste asta, deși s-ar putea spune multe… Dumbrăveanu n-a îndrăznit să-mi spună nimic, avusesem eu pe vremuri un conflict cu el, pe când eram actor la O., dar a menționat, lepra!, întârzierea mea în condică… Nenorocitul! Ce, tușea dacă-și vedea de repetiție?! Bun, ia sfârșit repetiția, lumea pleacă, eu mai întârzii cine știe de ce prin teatru, când dau nas în nas cu directorul… „Ce mai faci, Gigi?” zice el. „Bine mersi”, răspund eu precaut, de parcă aș fi avut o bănuială, „ce mai faci, Gigi, n-ai casă, n-ai familie, n-ai bibliotecă?” mă chestionează dumnealui în continuare, „ei”, zic eu, „ce mă tot freci, tovarășe director, știu că vrei să-mi spui ceva, spune-mi ce e și gata!” „Eu”, mai zic, „eu te respect, tovarășe director, zi-mi ce e…”, „bine, Gigi”, zice, „se pare”, îmi zice, „că astăzi ai cam întârziat la repetiție”, „așa e”, zic, „am

întârziat, dar ar trebui să-mi ridicați, tovarășe director, o statuie că am venit chiar și așa, cred că sunt pe moarte, nu, nu râdeți, adineaori era să-mi dau sufletul pe scenă, zău așa, de câteva săptămâni nu mai sunt om. Nu știu ce am, ba știu, dar mă fac că nu știu, vreau să păcălesc boala, sunt mort-copt, tovarășe director, de asta am întârziat, alții în locul meu… „îmi pare rău, regret”, zice zâmbind directorul, „dar va trebui să te sancționez”, „știu”, zic, „așa trebuie, procedați cum nu se poate mai bine, răul trebuie tăiat de la rădăcină, răul e tot rău, indiferent cine îl săvârșește, prin urmare mă sancționați?”. Apoi, fără să-i mai aștept răspunsul, am trecut la altceva, „las’ că ți-o coc eu”, mi-am spus în timp ce gura mergea înainte, „te joc eu cum nu te-a jucat nimeni, uite, chiar astăzi am să ți-o plătesc, ai spectacol, toată sala e vândută, l-am auzit pe Tănase zicând că lumea a înnebunit, vor cu toții se va da dintr-odată spectacolul! Dacă mi-ai căutat râcă, directore, fie, accept provocarea, dar să văd pe unde vei scoate cămașa diseară?”

— Bun, bun, am întrebat, dar ce legătură are doctorul Popescu cu toată povestea astă?

— Are, cum să n-aibă. Ziceam că mă hotărâsem să-l joc pe *musiu* director așa cum scrie la carte pentru că se legase de mine. Pentru orice eventualitate însă, am trecut pe la doctorul Popescu să-mi dea un certificat, „nu mă simt prea bine de câteva zile, tușesc, mă doare pieptul, spatele, stomacul”, îi zic, dar dumnealui în loc să mă pună să iau loc, să mă consulte așa cum are datoria, el îmi zice: „bine ai venit, maestre, nici nu știi cât mă bucur că ai venit, tocmai voiam să pornesc în căutarea dumitale”, „ce atâta bucurie pe dumneata?” m-am minunat, „astăzi îmi inaugurez casă, în sfârșit am terminat-o”, zice, „faci sfeștania, care vasăzică?”îl întreb, „da, cum de ai ghicit? am niște musafiri tot unul și unul, știu că-ți place societatea bună ca și vinul bun, am un vin cum nu cred să fi băut vreodată, eu tocmai am terminat pe ziua de azi cu consultațiile, hai la sfeștanie”, „bine, doctore, dacă zici dumneata, dar ce facem cu boala, că am nevoie de certificat”, „am să-ți dau și certificat, boli ai câte vrei, de când trag de dumneata să stai și să te îngrijești, îți bați joc de organismul dumitale și rău faci”. Mi-a dat certificatul, uite-l aci, apoi ne-am dus să-i sfințim casa și să gustăm vinul. Spre seară, așa cam cu două ore înainte de începerea spectacolului, i-am dat telefon regizorului

tehnic zicându-i că m-am internat în spital, în consecință n-avea decât să suspende sau să schimbe spectacolul, treaba lui. Asta așa, să-i fierb, că până la urmă tot m-aș fi dus eu, dar știi, doctorul avea un vin atât de bun încât până la urmă am uitat de mine…

— Tot nu mi-ai spus ce s-a întâmplat…

— Of, omule, ai să mă scoți până la urmă din papuci! Dacă n-ai răbdare, du-te, lasă-mă…

— Bine, bine, tac, n-am să mai scot niciun cuvânt!

— Mă întrebi de ce sunt furios? Ce am cu doctorul?! Uite, în loc ca persoana în discuție să-mi fi spus: ești sănătos, Gigi, n-ai nimic, du-te și vezi-ți de treabă că ai spectacol, te așteaptă oamenii, nu-mi umbla cu fleacuri și povești de adormit copiii, nu, dumnealui mă co rupe, dumnealui mă cheamă să-mi fac de cap, mă cheamă să-i distrez musafirii, că știe dumnealui că unde sunt eu prezent, nimeni nu se mai plictisește, c-așa sunt eu, om de petrecere și amuzament! Ei bine, prietene, tocmai în seara respectivă a sosit pe neanunțate Pascu, regizorul de la televiziune! De când îl aștept, omule, de când îl aștept să vină și să mă vadă, s-a apucat mai nou să facă și filme, dacă te-a luat la ochi poți să te consideri ca și lansat, nu mai ai vreo grijă în viața asta! Și ca să vezi cum soarta și-a bătut joc de mine: împreună cu Pascu se afla — *incognito,* reține! — domnul Jean Louis Leperuque, reputatul regizor de la *Theatre Bernard* din Paris, unul dintre cei mai celebri, mai prestigioși oameni de teatru la aceasta oră… Și uite așa, prietene, mi-am ratat șansa, am ratat marea ocazie a vieții!

Astăzi eram lansat, propulsat pe toate scenele și ecranele Europei… Regizorii, impresarii, dramaturgii s-ar fi bătut pentru mine… Aș fi devenit și eu un monstru sacru… Când colo, din cauza unui pârlit de doctoraș m-am îngropat pentru totdeauna în acest teatru de provincie! De asta-ți zic: nu-l știu, nu-l cunosc, nu vreau să-l mai văd! Și te-aș ruga și pe tine, dacă ții la prietenia mea, să-l eviți… Orice om, dragul meu, are o șansă… Și niciodată această unică șansă nu mai revine…

Cerere de transfer

Cererea de transfer a lui Octav Murgescu, actor clasa a treia de salarizare, datează din a doua jumătate a lunii februarie, mai precis din ziua în care s-a afișat distribuția piesei *Vizita bătrânei doamne* de Friedrich Durrenmatt.

În zilele care au urmat a avut loc următorul schimb de scrisori:

1*. Către direcțiunea teatrului din V.*

Mult stimate tovarășe director,

Subsemnatul Octav Murgescu, actor ai instituției pe care cu onoare o conduceți, cu o vechime de douăzeci de ani în teatru, rog să binevoiți mai aproba transferul, în interesul serviciului, la Teatrul Național din X., de la data depunerii prezentei.

Solicit acest transfer din motive personale, familiale.

Cu stimă, al dumneavoastră *etc. etc.*

V., 18 februarie 197…

2*. Către direcțiunea Teatrului Național din X.*

Mult Stimate și Prețuite Tovarășe Director,

Subsemnatul Octav Murgescu, actor clasa a treia, angajat al teatrului din V., mă adresez dumneavoastră din tot sufletul, cu toată dragostea, cerându-vă să mă primiți în rândurile minunatului colectiv pe care cu atâta știință, pricepere și devotament îl conduceți. De ani, de zile urmăresc cu sufletul la gură și respirația întretăiată realizările acestui adevărat templu de cultură, piatră de edificiu a vieții noastre teatrale și care a devenit o minunată școală pentru — slujitorii scenei. Nu mai este pentru nimeni un decret, cu tebât mai puțin pentru dumneavoastră, că Teatrul Național din X. radiază ca un soare, devenind în ultima vreme un magnet care atrage spre el tot ce este mai bun în mișcarea teatrală a țării.

Fac parte dintr-o instituție în care adevărata artă este mâncată de mediocritate ca de rugină, unde slujitorii scenei sunt sistematic în lăturați de fel de fel de nulități selectate pe criterii mai puțin artistice, dar mai mult…fizice și… pecuniare! Vă dați seama, Mult Iubite și Prețuite Tovarășe Director, că într-un astfel de mediu eu, cel ce vă

scrie această scrisoare disperată, mă sfârșesc de viu, ca peștele pe uscat. Înțelegeți-mă, ajutați-mă, salvați-mă, întindeți-mi o mână prietenească, acum și-ntotdeauna.

Al Dumneavoastră cu venerație, și în așteptarea răspunsului salvator *etc. etc.*

V., 19 februarie 197…

3. Dragul meu Costică,

Bunul meu prieten, tu, numai tu mai ești salvarea mea. Apelez la tine cu convingerea că voi găsi în tine pe adevăratul frate, pe cel care, cu mulți ani în urmă, l-am considerat mentorul meu sufletesc, cel care m-a învățat tot ce e bun și frumos și drept în lumea asta.

Costică, bunul meu prieten, și tu ești actor ca și mine, de aceea îmi deschid sufletul în fața ta. Costică, prieten și frate al meu, sunt nenorocit, sunt distrus. Aici la V. nu mai pot trăi, simt că pe zi ce trece, nu, pe oră, pe minut, pe secundă ce trece mă ratez implacabil… Zilele, orele, minutele și secundele îmi sunt număra te… Am să mor, frate și prieten al meu…

Tu știi că singurul meu scop în viață este arta, teatrul, că nu mă bag în ciorba altora, mă țin departe de clanuri și confrerii, pentru că le consider sub demnitatea unuia ce se pretinde intelectual… Dar. Tocmai acest fapt a făcut ca aici la V., unde mă aflu de șase ani, să fiu dat în permanență deoparte. Am devenit pur și simplu cârpa de șters praf a directorului, a regizorului, toți își râd de mine, cu toții își bat joc de mine… N-am mai apărut pe scenă de acum doi sau trei ani… vreau să spun în roluri care să mă reprezinte cu adevărat, care să demonstreze adevăratele mele potențe… Și tu știi că sunt un actor născut și nu, ca atâția alții, făcut! Stau în acest teatru, fac un fel de figurație penibilă, interpretând roluri de două zeci de replici, scrise în scârbă de autori, lucrate cu mare scârbă de regizori și, drept urmare, interpretate cu și mai mare scârbă de cei printre care se numără și cel ce-ți face astăzi această spovedanie… Costică al meu, pricepe că nu mai pot, nu mai suport!… Acum de curând, zilele trecute mai precis, s-a afișat distribuția piesei *Vizita bătrânei doamne*… Am așteptat mult acest spectacol, l-am propus de ani de zile în tot felul de discuții publice sau particulare…Era o piesă pe care o visam de ani în șir, pentru care sufeream… Eram suficient de

lucid ca să-mi dau seama că n-am să capăt niciodată rolul lui Alfred III, de fapt Scărlătescu se dă duse și peste cap pentru a pune mâna pe acest rol. Bun, ziceam că nu voi primi acest rol, dar mai erau în piesă atâtea altele: al primarului, al preotului, al profesorului, al doctorului…

Nu, mie mi-au dat rolul „conductorului de tren”! Zece replici mari și late, numărate, pe cinstea mea! Am ajuns, *volens-nolens, actor* de zece replici! Această nesimțire, această mârșăvie la adresa mea a constituit picătura de apă care a făcut să se reverse paharul răbdării mele! M-am dus de îndată, la direcțiune, am trântit cu pumnul în masă de s-a făcut praf placa de cristal ce acoperea biroul, le-am aruncat celor ce se aflau acolo demisia și gata! Cu ei am terminat, nu m-aș mai întoarce în cloaca lor pentru tot aurul din lume! Lasă-i pe ei să se bălăcească în mocirlă!

Dragul meu, iartă-mă dacă te-am plictisit cu lunga mea confesiune, dar simțeam nevoia să mă descarc… Costică prietene, cu poșta de astăzi am înaintat o cerere de angajare directorului Teatrului Național din X. Știu că sunteți în relații dintre cele mai bune, că acest om de bine, de frumos; nu ia nicio hotărâre fără să te consulte mai întâi pe tine, tu ești, prin urmare, salvarea mea; deși nu mi-au plăcut niciodată intervențiile, pilele — în artă nu e nevoie decât de chemare, de ardere, de combustie — acum am nevoie de sprijinul tău. Spune-i distinsului tău director și prieten cine sunt, explică-i toate dimensiunile dramei pe care o trăiesc, ce victimă a conspirației mediocrității am devenit de la o vreme, spune-i cu vorba ta blândă dar fermă tot ce trebuie să spui… Ajută-mă, Costică prietene, dacă nu vrei ca într-una din zilele viitoare să descoperi numele meu la rubrica de decese a *României libere!*

Rămân cu convingerea că mă vei înțelege și ajuta. Cu toată prietenia *etc. etc.*

V., 20 februarie 197…

4. Draga mea Mitzi,

Are să te mire scrisoarea mea, te vei întreba ce mi-a venit să-ți scriu după o atât de îndelungată tăcere… Dar cred că ai să înțelegi și ai să-mi dovedești și acum aceeași dragoste dintotdeauna…

Mitzi scumpo, apelez la tine cu credința că mai însemn ceva pentru tine, chiar dacă au trecut mulți ani de când noi doi ne plimbam prin parcul municipal și ne făuream planuri de viitor — să fi trecut de-atunci chiar zece ani?! Ce vrei, de fiecare dată soarta s-a dovedit nemiloasă cu cei buni, cu cei cinstiți, cu cei curați… — Ne-a fost scris să nu ne putem realiza viața unul alături de celălalt… A trebuit să ne plecăm în fața destinului…

Mitzi scumpo, îți cer ajutorul — și știu că ai să mi-l dai, pentru că tu ești un suflet atât de bun, atât de gingaș.

Am aflat că ești secretară-dactilografă a directorului Teatrului Național din X. Ai primit, pesemne cererea mea de angajare… Vezi tu, Mitzi scumpo, ca scrisoarea să-i parvină cât mai curând, când e singur în birou și, mai cu seamă, când e bine dispus… Știi tu să procedezi cum e mai bine… Se spune că directorul te apreciază enorm și te consultă dese ori…

Fă, Mitzi scumpo, asta pentru mine și am să-ți fiii recunoscător până la capătul zilelor mele.

Te sărut, unica mea dragoste *etc. etc.*

V., 21 februarie 197…

5. Stimate tovarășe Octav Murgescu.

La cererea dumneavoastră de transfer vă facem cunoscut că a fost aprobată în ședința consiliului oamenilor muncii din ziua de 22 februarie a.c. Din păcate, în urma gravului accident de mașină suferit de actorul Popescu Constantin, pentru buna desfășurare a procesului de producție, ați fost distribuit în rolul „Profesorului" din piesa *Vizita bătrânei doamne.* Drept urmare* cererea dumneavoastră de transfer va intra în vigoare la sfârșitul actualei stagiuni, odată cu epuizarea spectacolului susamintit. Cu stimă, director *etc.*

V., 23 februarie 197…

6*. Către direcțiunea Teatrului Național din X.*

Mult stimate tovarășe director,

Aflu cu stupoare că numele meu a fost folosit în mod abuziv de către un individ iresponsabil, pretinzând transferul meu la instituția pe care cu onoare o conduceți. Țin să vă asigur că n-am intenționat și nu intenționez să părăsesc teatrul din V. al cărui angajat sunt de

aproape zece ani, deși apreciez în mod deosebit teatrul dumneavoastră. De altfel, situația familială — soția, cadru universitar superior, copiii, elevi în clasele mari — m-ar împiedica să fac orice mișcare.

Vă asigur, stimate tovarășe director, de întreaga mea considerație, rugându-vă să nu dați nicio importanță unei farse de prost-gust. Al dumneavoastră cu deosebită stimă, *etc.*

V., 25 februarie 197…

7. Dragul meu Costică,

Am învins, Costică prietene, i-am pus pe toți cu botul pe labe! Nici „mâc” n-au îndrăznit să-mi mai zică. După cum ți-am spus, le-am trântit demisia pe masă și i-am salutat din mers.

Când s-au dezmeticit, au trimis unul, ba nu, doi, ba nu, trei curieri ca să mă convoace de urgență la direcțiune. Am acceptat să intru în bârlogul acestor indivizi josnici numai pentru a nu le crea curierilor mai știu eu ce neplăceri… M-am dus, zic, am fost poftit să iau loc, am fost servit cu coniac, țigări, cafea etc…

Îi vedeam îngroziți, palizi, mici. Realizaseră, în sfârșit, ideea pierderii pe care ar suferi-o prin plecarea mea… Au înțeles că teatrul lor s-ar da la fund fără mine… M-au implorat să rămân, s-au rugat de mine ca de marele salvator — și eu am acceptat! Ce vrei, sunt slab, am inimă de cârpă, am făcut-o pentru păcătosul ăsta de teatru pe scândurile căruia mi-am scuipat ani de zile sufletul…

Ca semn al prețuirii lor, mi-au oferit pe tavă rolul „Profesorului” din *Vizita…* Nu e un rol cine știe ce — dar ți-am explicat că rolul lui Alfred III n-aveau cum să mi-l dea, prea erau multe afaceri în joc. În plus, am fost asigurat că-l voi juca încă în această stagiune pe Willy Loman din *Moartea unui comis voiajor,* iar la anul pe Phil Hogan din *Luna pentru cei dezmoșteniți…*

Ți-aș scrie multe, dar nu vreau să te rețin, de altfel nici n-am timp, sunt chemat în scenă Explică-i directorului tău că a fost o confuzie, spune-i că cineva a vrut să-și bată joc de el ticluind o scrisoare ca din partea mea, vezi, scald-o tu ca să fie cât mai bine și să nu-mi stric relațiile cu el — cine știe când voi mai fi nevoit să apelez la el! Fii sigur că am să știu să mă revanșez pentru amabilitatea ta.

Nu uita, roata morii se-nvârtește…

Te îmbrățișez frățește *etc. etc.*
V., 27 februarie 197…

8. Dragă Mitzi,
Regret din suflet și din inimă că și de astă dată soarta rea și nemiloasă s-a interpus în ea le-a fericirii noastre. Nu pot să-ți spun mai mult, dar sunt convins că tu ai să mă înțelegi și să mă ierți.
Sunt nevoit să rămân pe loc. Deocamdată.
Aștept cu nerăbdare să fiu lângă tine, să vorbim despre minunatul nostru *love story* de odinioară.
Te sărut, te sărut, te sărut *etc. etc.*
V., 28 februarie 197…

9*. Către direcțiunea teatrului din V.*
Stimate tovarășe director,
Întrucât problemele familiale aflate în discuție și-au găsit o fericită rezolvare, vă rog să considerați anterioara mea cerere de transfer ca nulă și neavenită.
Primiți vă rog, mult stimate și prețuite tovarășe director *etc. etc.*
Al dumneavoastră, actor Octav Murgescu
V., 29 februarie 197…

O întâmplare cu un doberman-alsacian

La ultima ședință a comitetului oamenilor muncii, după epuizarea tuturor problemelor ce figuraseră la ordinea de zi, directorul teatrului din H. se adresă celor prezenți, întrebându-i dacă ar mai exista, totuși, ceva de lămurit.
— Da! rosti apăsat Ștefănescu. Ar mai exista ceva, dacă, bineînțeles, permiteți…
— Desigur, frate, dar repede… începe meciul…
— Ei, dacă e pe-așa. Mulțumesc, nu vreau să vă stric plăcerea! Ce să ne mai mirăm, nu e pentru prima dată când direcțiunea se arată mai interesată de alte probleme decât cele ale teatrului. Vă rog. Să mă scuzați!

— Încurcă-i, drace! șopti Diana Popescu, regizoarea teatrului. Just, tovarăși, să mai lăsăm fotbalul… zise apoi cu voce tare.

— Stai, domnule, ce te ambalezi așa?! se arată surprins directorul. Am zis și eu o vorbă, nu credeam c-o să te superi dintr-atât! Dacă treaba e serioasă, renunțăm la orice altceva și stăm aici… Stăm și până dimineață. Dacă e nevoie…

— Mersi de bunăvoință! „Treaba” aia, cum ziceți dumneavoastră, mai poate aștepta! Și-o găsi cândva și ea rezolvarea… Aici… altundeva… făcu el un gest vag, apoi se îndreptă spre ușă. La revedere, tovarăși!

— Zău, nene Ștefănescule, n-o mai întoarce când pe-o parte, când pe alta… Suntem cu toții obosiți, vezi și dumneata, ședința a ținut destul de mult, s-au cam adunat niște fapte neplăcute în ultima vreme…

— Păi da, păi da! izbucni Ștefănescu. S-a instalat anarhia în teatru! I-ați scăpat din mână, tovarășe director… Nu mă întrerupeți, dacă aveți de gând să-mi vârâți pumnul în gură am să tac! I-ați scăpat din mâini, tovarășe director, dacă i-ați avut cu adevărat vreodată! Toți își fac de cap, nimeni nu-și mai vede de treabă…

— Am luat măsuri… Cei care au greșit au fost sancționați… Sperăm cu toții ca lucrurile să se îndrepte…

— Eu plec, se ridică Amza, contabilul-șef. Trebuie să întâlnesc pe cineva de la „buget”. Vreau să obțin de la el o filă de plan…

— Nu, rămânem cu toții pe loc, îl opri directorul. Dacă tovarășul Ștefănescu acuză conducerea de anumite nereguli, consiliul oameni lor muncii e dator să analizeze… Iar dacă greșelile sunt dovedite și-mi aparțin mie, se pot lua măsuri împotriva mea… În fond, nu ni s-au dat funcțiile astea pentru veșnicie… Prin urmare, luați loc, tovarăși. Să auzim, tovarășe Ștefănescu, despre ce este vorba.

— Am să vă pun o singură întrebare: v-ați gândit și la Magda?!

— Poftim?! se arătă nedumerit directorul.

— V-am întrebat dacă…

— Am auzit, frate, doar nu sunt surd! Ce e cu Magda?

— Ce fac, scriu tot? întrebă Titus Mercea care, proaspăt secretar literar, avea și sarcina de a redacta procesele-verbale ale ședințelor consiliului.

— Da, da, scrie tot, tună Ștefănescu, eu n-am nimic de ascuns. Las să rămână, negru pe alb… Să vedem cine are să-și retragă cuvintele!

— Bine, domnule, scrie tot… Nu omiți nimic! accentuă directorul. Deși, tovarășe Ștefănescu, aveam impresia că e, mai mult, o treabă personală…

— Viața mea e teatrul, tovarășe director, pe crucea mea! Teatrul mi-e și viața, și moar tea…

— Da, înțeleg… Apreciez profesiunea de credință… Deși nu știu dacă… și directorul lăsă fraza fără sfârșit.

— Așa-i trebuie dacă nu și-a văzut de treabă! spuse Mustețea, președintele comitetului sindicatului. Pentru tâmpeniile astea o să pierdem meciul… Uite, mai sunt doar zece minute… Dacă nu mă duce Diana cu mașina, s-a isprăvit! Diana dragă, i se adresă acesteia, tu ești singura mea salvare, îți plătesc, fac orice pentru tine, dar du-mă, dragă, acasă, dacă e să stau la autobuz, la ora asta, pierd meciul! Și dacă-l pierd, mă împușc, aci în fața tuturor!

— Te duc, dar să ne vedem mai întâi afară.

Deși, după cum evoluează situația, nu terminăm nici mâine!

— Eu am înțeles că s-a terminat ședința, spuse Popovici, șeful serviciului producție. Și dacă s-a terminat, eu plec… Mie doctorul mi-a recomandat mișcare, cât mai multă mișcare…

De altfel și prea fumați mult, eu nu mai suport… La revedere, tovarăși.

— Bine, du-te, acceptă directorul. Apoi se întoarse spre Ștefănescu: vă ascultăm… Poftiți…

— Eu nu doresc nimic. V-am spus eu că aș dori ceva?!

— Atunci de ce ne-am mai așezat? ridică tonul Mustețea. Sau e albă, sau e neagră?

— Vă rog, vă rog, încercă directorul să potolească spiritele. Ne-ați spus, tovarășe Ștefănescu, că doriți să ridicați o problemă…

— Eu nu pretind altceva decât să se facă dreptate. Asta e tot! accentuă Ștefănescu. Că prea s-au înmulțit ilegalitățile și aranjamentele în ultima vreme!

— N-ați vrea să fiți nițel mai explicit? Am impresia că ne învârtim în sfera unor generalități… Ar fi mai bine…

— Știu eu ce e mai bine și ce nu! V-am întrebat dacă v-ați gândit și la Magda… Și vă repet: v-ați gândit la ea? Că la toți ceilalți știți să vă gândiți, îi țineți ca în palme, deși numai dumnezeu știe dacă merită osteneala… Am văzut că lui Ardeleanu v-ați grăbit să-i faceți aniversare, le-ați sărbătorit, i-ați tipărit până și oaiet-program! Mă rog, colegul Ardeleanu e în grațiile direcțiunii, el joacă doar ceea ce-i place, are dreptul să refuze ce nu dorește și nimeni nu sare în sus — dacă noi, ceilalți, am proceda la fel, n-am mai avea o clipă de îi niște! Și, mă rog, care sunt meritele deosebite ale lui Ardeleanu?! Ori să aibă și să nu le știu eu — tot ce se poate!

— Tovarășul Ardeleanu lipsește astăzi, e bolnav… Poate n-ar fi rău să continuăm discuția asta când va fi și el de față…

— Vreți să insinuați că în prezența lui n-aș vorbi?! Că mi-ar fi frică?! Nu, nu mi-e frică de nimeni, tovarășe director, n-are de ce să-mi fie frică… De altfel cunoaște foarte bine părerile mele, i le-am spus, și nu o dată! Dar să revin: Magda nu merită și ea să fie sărbătorită? N-a făcut destule pentru teatrul ăsta? Sau poate sunt altele… mai tinere… mai ama bile… Nu neapărat pe scenă!

— Afirmați lucruri care, dacă ar fi adevărate, ar fi extrem de grave, spuse directorul. Nu e bine ce faceți…

— De ce? Doar aici rolurile se împart după… vârsta și farmecul actrițelor, nu după valoare! Ce-a jucat Magda în ultimii ani? Nimic! Figurație, simplă figurație! Din când în când câte un rol de două vorbe și-un brânci pentru a i se astupa gura! Nu, nu vorbesc așa pentru că e nevastă-mea, eu vorbesc în nu mele dreptății!

— Vorbește pe naiba! Moare de invidie că lui Ardeleanu i s-au făcut sărbătoriri, iar lui nu, comentă Diana.

— Ce lucru deosebit a făcut Ardeleanu, dați-mi voie să întreb. Sau: de ce Ardeleanu și nu Magda? De ce nu și Magda? continuă dezlănțuit Ștefănescu. Pentru că unora nu le place?! Că n-o agreează?!

— Mișule dragă, nimeni n-a contestat calitățile Magdei, interveni Diana, o iubim cu toții, o apreciem în mod deosebit.

— Să nu moară din atâta dragoste! ripostă pe dată Ștefănescu. E apreciată pentru că nu ridică vocea, pentru că nu se bate pentru drepturile ei, pentru că tace zi de zi, nefăcând nimănui greutăți… Dar nu se mai poate așa, de azi înainte eu…

— Încă puțin și începe repriza a doua, șopti Mustețea. S-a dus dracului bunătatea de meci!

— Concret, tovarășe, Ștefănescu, ce doriți?

Vreau să ne precizați acum, pentru ca toți, la un loc, să putem lua o hotărâre.

— Concret: vreau ca dreptatea să se reinstaureze în acest teatru. Să ne bucurăm cu toții de același tratament. Credeți că lumea nu râde cu gura până la urechi amintindu-și doar de sărbătorirea lui Ardeleanu?! Tare aș vrea să știu cu ce v-a muiat inimile, cum de v-a convins?! Faptul că a împlinit 60 de ani îi dă automat dreptul să pretindă cine știe ce onoruri? Îmi închipui că se aștepta să primească și titlul de artist al poporului!

— Dacă am înțeles bine, doriți ca tovarășei Magda Diaconu, soția dumneavoastră…

— Colega mea, Magda Diaconu. Vă rog să notați în procesul-verbal această precizare.

— Foarte bine, să se noteze! Dar să ne păstrăm calmul, tovarășe Ștefănescu. Să revenim: prin urmare, sugerați comitetului să-și ia sar cina organizării sărbătoririi tovarășei Diaconu, nu-i așa? Perfect. Dacă sunt îndeplinite toate condițiile cerute de lege, eu unul n-am nimic împotrivă. În fond, omul e apreciat după meritele sale.

— Pe care le are! Dumneavoastră sunteți însă prea nou în teatru pentru a putea judeca obiectiv! Dar un adevărat om de teatru cunoaște locul Magdei Diaconu în teatrul românesc… Bine, văd că v-am indispus cu pretențiile mele… Nu face nimic, alții vor ști să aprecieze așa cum trebuie atât activitatea Magdei, cât și a mea… Cred că n-o să aveți nimic împotrivă să ne acordați la amândoi, cât mai curând, chiar imediat transferul!

— Ce vrea să fie și asta, Mișule? interveni

Diana Popescu. Suntem cu toții obosiți, în tați… Hai s-o lăsăm pe luni…

— Are dreptate Diana, adăugă directorul, peste câteva zile ne vom întruni din nou și vom sta să judecăm în toată liniștea… Tu știi, Mișule, că noi nu umblăm cu gânduri ascunse, că țin la voi mai mult ca la oricine…

— De asta nu ne-ați spus nimic despre hârtia de transfer pe care ați primit-o acum trei zile? Turcu mi-a trimis și mie o copie, știe el cu

cine are de-a face!

Se lăsă o tăcere cumplită, directorul făcu fețe-fețe, încercă să rostească două vorbe, dar nu izbuti.

— La revedere, tovarăși! și Ștefănescu, savurându-și victoria, ieși trântind ușa, gata s-o smulgă din țâțâni.

— *Fine del primo tempo!* rosti calm Mercea, și închise dosarul de procese-verbale.

— Ce ne facem, dragi tovarăși? se apucă directorul cu mâinile de cap. Hai, răspundeți, dați-vă și voi cu părerea.

— De-acord, de-acord, tot n-avem altceva mai bun de făcut, i se alătură Mustețea. Și așa n-au mai rămas decât zece minute din meci.

— Ce vă mai bateți capul, doar n-o să luați în serios toate aiurelile lui Ștefănescu, spuse Diana Popescu. Ne-apucăm acum să-i sărbătorim pe toți?! O să ajungem de pomină…Doamne, mare ți-e și provincia asta!

— Ce-și închipuie tovarășul Ștefănescu Mișu, crede că numai soția lui există în teatru?! Dacă-i pe-așa, și eu aș putea ridica pretenții! îndrăzni Mustețea. Nu că este soția mea, dar Mira Mustețea este o actriță îndrăgită de public, aplaudată, care a beneficiat de aprecieri extrem de favorabile din partea presei… De aceea eu unul sunt împotriva sărbătoririi tovarășei Diaconu! Vă rog să țineți seama de opinia mea.

— Te compătimesc, dragă Mercea, i se adresă tânărului Diana Popescu. Magda nu se va mulțumi să-i confecționezi orice fel de biografie

— De n-o scoți cât El vira Popescu de mare, n-o să mai ai pace în acest teatru!

— Până la urmă tot în capul meu se vor sparge toate, se văită directorul. Vouă ce vă pasă? Conducere colectivă, dar directorul e cel ce semnează hârtiile… Și dacă Ștefănescu se ține de cuvânt și mâine se urcă în tren? Atunci ce ne facem? închidem prăvălia?

— A avut și el o zi proastă, zise Șandru, directorul-adjunct, care până atunci dormitase.

N-are rost să vă faceți nervi, îi știu eu bine pe tovarășii artiști… Fac pariu pe ce vrei dumneata că până mâine îi trece. Te prinzi, tovarășe director?

— Lasă-mă, domnule, cu pariurile astea idioate! îl repezi directorul-prim. Gata, ridicăm ședința! Program la alegere! Eu simt nevoia să fac o plimbare pe jos… La revedere.

Târziu, când ziua se îngâna cu noaptea și când directorul, isprăvindu-și plimbarea, se pregătea să intre în casă, îl întâlni pe Ștefănescu.

— Tot pe stradă, tot pe stradă?! îl întrebă, mai mult cu un gest reflex.

— Ce să fac, tovarășe director… Ia, plimb câinele… S-a făcut bine, sărăcuțul… Cât am fost în turneu, idioata de cumnată-mea era să-l otrăvească… Credea că e câine ciobănesc! Mângâindu-și *dobermanul-alsacian,* continuă pe un ton duios: uite, directore, ce câine formidabil… Uite ce privire inteligentă… Ce ochi sensibili… Parcă ar fi om!

Aceste ultime cuvinte — pe care directorul le simți ca pe niște cuțite azvârlite în el — îl deciseră pe dată:

— Uite ce e, Mișule, m-am hotărât… De acord!

— Cu ce ești de acord, tovarășe director?

— Treaba aia de care mi-ai spus…

— Ce ți-am spus? Că eu vorbesc multe…

— Treaba cu Magda… Cu sărbătorirea ei…

— Ce sărbătorire? Ce e cu Magda?

— Păr bine, frate, ce-am discutat o după amiază întreagă?! Puțin a lipsit să nu fac infarct.

— Ei, tovarășe director, prea te iei și dumneata după toate fleacurile… Eram și eu furios… Idioata asta de cumnată-mea, cum îți ziceam, era să-l nenorocească pe bunul meu prieten… Ei, dar unde pleci așa, tovarășe director, ce atâta grabă? Of, doamne, își spuse după ce rămase singur pe stradă, suciți mai sunt directorii ăștia! Naiba se mai poate înțelege cu ei!

Incognito

Trecuse cu puțin de ora nouă când secretara anunță prin interfon:

— Vă caută Bucureștiul… Ridicați, vă rog, linia unu…

— Bine, mulțumesc. Alo, da…

— Alo, nea Marius?! îl interpelă o voce uleioasă.

— Cu cine doriți să vorbiți?

— Nu sunteți teatrul din F?

— Ba da, chiar teatrul din F.

— Aș dori să vorbesc cu directorul teatru lui…

— Eu sunt.

— Păi ce-o tot întorci, nea Mariuse, ba că ești, ba că nu ești… Vezi că Bucureștiul e de parte și telefonul costă! Prin urmare, deschide bine urechile și bagă la bilă!

— Alo, tovarășe… Nu sunt Marius…

— Cum nu ești Marius? Dar cine ești dumneata?

— Sunt directorul teatrului din F.

— Ce tot vorbești, nene, doar n-oi fi beat?!

Dumneata vrei să mă înveți pe mine cine e director la F? Crezi că acum vorbesc de prima dată? Dă-mi-l, domnule, pe Marius și să terminăm…

— Tovarășe dragă, Marius Ionescu nu mai e directorul teatrului… A fost schimbat acum două săptămâni…

— Nu spune! Cum de-a fost schimbat? Și cine e în locul lui?

— Cel ce vă vorbește… Profesorul Anatol Vasilescu…

— Prin urmare, așa… Ce să-i faci, azi ești, mâine salutare… Păi dacă e pe-așa…

— Dacă doriți să-i comunicați ceva…

— Nu, nu doresc… Adică tot aș avea ceva… Chiar dacă nu mai e director, tot e interesat nea Marius în treaba asta… Aici e Ispir. Voiam să-i spun că peste două zile sosește la dumneavoastră „persoana”! *Incognito!…*

— Cine?!

— Las că știe nea Marius. Dumneata zi-i numai atât, el o să înțeleagă pe dată…

— Bine, am să-i transmit mesajul.

— Se simte, nea directore, că ești încă nou în meserie! Habar n-ai ce înseamnă acest telefon al meu… Nu face nimic, ai să înțelegi mai încolo, nimeni nu s-a născut atotștiutor… Oricum, nu uita că nea Ispir ți-a făcut și dumitale un mare bine… Pa, să trăiești, și să auzim de bine!

— La revedere! apoi o sună pe Mitzi: Vezi, dacă tovarășul Marius Ionescu e cumva pe-aci…

— Cum o să fie la ora asta în teatru, tovarășe director?! N-a venit el înainte de zece, nici mai demult, când, oricum, era cineva…

— Trimite mașina după el acasă, trebuie să-i vorbesc.

— Nu cred să vină, dacă-mi permiteți să vă fac o confidență… Nu permiteți? Bine, trimit mașina chiar acum, adăugă apoi și ieși.

În așteptare, directorul răsfoi ultimele ziare și rezolvă câteva probleme ale activității curente.

— Ce faci, tovarășe director, mă scoli cu noaptea în cap?! izbucni gălăgios Marius Ionescu. Nu ți-a explicat Mitzi că, până nu-mi fac somnul, nu sunt bun de nimic?!

— Mi-a spus, cum să nu-mi fi spus. Era chiar convinsă că n-o să te vedem la față înainte de prânz.

— Se poate?! Dacă m-ați chemat, am venit… À-propos, v-ați și luat cafeluța, tovarășe director? Poate-i șoptiți lui Mitzi să-mi aducă și mie una, dacă-i spuneți dumneavoastră e altceva, cucoana a fost dintotdeauna scârboasă, dar de când am predat munca — ha, ha, tovarășe director, vă place formularea? — nu mă mai vede în ochi.

— Tovarășă Mitzi, te rog să aduci două ca fele… Și să nu ne deranjeze nimeni…

— Ați văzut-o ce ochi a făcut?! Asta credea că mă puneți pe liber din prima clipă. Zău, nu sunt nici rău, nici ranchiunos, dar e bine să vă țineți cât mai departe de otrava asta…

— Uite de ce te-am chemat, nea Marius…

— Așa e! Că luat de vorbe, am uitat că m-ai luat din pat și m-ai adus la teatru…

— Am un mesaj pentru dumneata… Te-a căutat un oarecare Ispir…

— Ispir, zici? Ce i-o fi venit să mă sune? O fi uitat că nu mai sunt director.

— M-a rugat să-ți transmit că peste două zile sosește în orașul nostru „persoana”… *Incognito*! zice că știi dumneata ce și cum!

— Persoana?… Incognito?… Marius Ionescu sări din fotoliu și alergă la telefon. Îmi dai voie să-l sun eu? Trebuie să aflu de la el tot ce știe… Pe dumneata nu te-a cunoscut, de asta a fost atât de zgârcit la vorbă.

— Vorbește liniștit! Dar spune-mi și mie cine e „persoana”? Și cine e acest Ispir?

— Imediat. Alo, alo, țipă Marius Ionescu în receptor. Alo, tovărășico, dă-mi-l pe Ispir… Eu sunt, dragă, Marius… Ce faci, mai trăiești?… Hai, că-s grăbit, dă-mi-l pe Ispir…Nu e? Pe unde umblă, dragă?… Dacă vine, spune-i să mă sune la teatru… Vezi tu să nu afle careva de pe-acolo… Pa, Mimi, te caut de cum mă duc la București… Goli ceașca dintr-una, apoi se întoarse spre director: parcă poți să-l găsești pe Ispir! Asta e mai ceva ca un pește: crezi că l-ai prins, când colo ia-l de unde nu-i!

— Tot nu mi-ai spus cine-i Ispir, nea Marius…

— Cine-i Ispir, vrei să știi? Tipul e un oare care, nici nu merită să strici orzul pe el, dar are o mare calitate: nevastă-sa lucrează ca dactilografă la revista *Scena*… Prin ea află ce se mai petrece în lumea artelor și, dacă e cazul, mă informează și pe mine… Bineînțeles nu uit niciodată să-i răsplătesc aceste mici servicii…

— Bine, bine, dar cine e „persoana”?

— Ei, „persoana” e cu adevărat cineva… E Titus Dragoman, redactorul-șef adjunct al foii de care vorbeam… De când îl vânez, directore, de când mă țin după el, de când trag sforile ca să-l aduc aici la F. Tipul e cel mai formidabil cronicar dramatic din ultima sută de ani…Scrie rar, publică și mai rar, dar părerile lui – de cum apar — devin lege! Lumea tremură nu mai când vine vorba de el… Asta e în stare să desființeze un teatru, zău, crede-mă… îl desființează, dacă îți spun, și eu nu arunc vorbe în vânt… îl știu de mult… Cunosc directori care au dat acatiste ca să scape cu fața curată! Maestrul Dragoman are un nas absolut senzațional, te simte când ești la greu, când nu știi pe unde să mai scoți cămașa! Se zice că și-a pus în gând să asaneze viața culturală, să-i elimine pe toți neaveniții! Un fel de… Adrian Păunescu!

— Și ce vezi rău în asta? Nu știu dacă noi trebuie să ne facem probleme…

— Cu el trebuie să-ți faci de fiecare dată probleme! Pentru că nu știi în ce dispoziție vine, nu știi dacă a călătorit bine sau dacă ăl de deasupra lui a sforăit, nu știi dacă înainte cu o seară nu s-a certat cu nevasta, cu soacra sau cu vecinul, nu știi dacă n-are arsuri la stomac sau gripă Hong-Kong tip B! Nici nu-ți imaginezi de cât de puțin depinde existența noastră de fiecare zi… De asta îți zic, nea directore, să nu stai prea liniștit, ba aș zice chiar să intri în panică, că de la vizita asta multe ni se pot trage!

— În cazul ăsta n-ar strica să faci mata o repetiție de text la *D-dle carnavalului*… Nu l-am mai jucat de vreo două săptămâni, l-or fi uitat băieții… Între timp, eu văd cum stăm cu spectatorii…

— Hai să fim serioși, astea-s măsuri?! Las' pe mine, le rezolv eu cum trebuie mai bine… Dar te rog să-mi dai mână liberă, nu pot lucra dacă-mi stă cineva în spinare.

— Stai, nea Marius, să mai vedem, să le mai gândim…

— Mă rog, cum dorești… Nu prea ai multă încredere în mine, văd bine, cine știe ce ți-o fi turnat la ureche otrava aia de Mitzi, crezi cumva că vreau să mă răzbun De ce-aș fa ce-o? Ce, dumneata m-ai schimbat? Dumneata m-ai dat jos din fotoliu? Uite ce zic: mai întâi și mai întâi schimbăm spectacolele din săptămâna asta; cele ce nu *țin* pentru o față domnească le lichidăm și le înlocuim cu altele bombă… Scoatem de la naftalină *Năpasta* și *Play Strindberg* — distribuții mici, montări pe cinste, toți au scris bine de ele și suntem ca și salvați!

Doar n-o să-i prezentăm ultimele premiere, pe astea să le iei și să le azvârli la câini! Știu, știu, ele au venit pe lume sub directoratul meu, ce vrei, pe-atunci eram și eu amărât, aflasem că zilele mi-s numărate și nu-mi ardea de nimic!

— Nu e chiar atât de simplu, ieri am scos afișele, am împânzit orașul cu ele… Iar vrei să ne critice cei de la ziar că nu ne respectăm propria planificare?

— Hai, că m-ai dat gata! De asta te doare pe dumneata?! Cheamă-i pe organizatori și trimite-i să scoată panourile, caprele, afișele vechi și să le pună pe cele noi… „Din cauza îmbolnăvirii unui actor „știi formula, da?

— Și de spectatori ce te faci, de unde-i scoți?

De cât am jucat aste două piese, numai cine n-a vrut, nu le-a văzut! Vrei să aducem elevi și militari?

— Anunțăm lumea că spectacolele se televizează și toți or să dea buluc, să se vadă pe micul ecran! Ei, de câte ori n-am făcut eu treaba asta… Și abia de mi s-a imprimat un singur spectacol.

— Dacă zici dumneata… Tovarășă Mitzi, spuse prin interfon, chemi imediat la mine organizatorii! În zece minute să fie aici!

— Așa, nene, îmi placi! Ești operativ și te prinzi din mers! Bun, până aci am aranjat prima parte, cea oficială, a vizitei… Acu' să le vedem pe celelalte, pe cele care fac viața omului mai plăcută și-l pot îndemna spre gânduri frumoase.

— Nea Marius, nu cumva să mă bagi în loc le-a… N-aș vrea să am neplăceri…

— Mă jignești, zău așa! Pe onoarea mea că n-am niciun gând ascuns, uite, mă jur pe mama că nu-ți doresc decât binele… Dacă nu vrei, uite, renunț, în fond mie prea puțin îmi pasă, și așa sunt cu un picior pe ducă. Numai pentru dumneata fac ceea ce fac, îmi ești simpatic, zău așa, ai fost drăguț cu mine de când ne-am cunoscut!

— Ce crezi că ar mai fi de făcut? acceptă directorul.

— Treaba e simplă: îl primești frumos pe individ, îl cinstești, ești salon, ei bine, și el o să fie salon cu dumneata! Asta-i toată filosofia, îmi dai dreptate, nu-i așa?

— Da… Poate…

— Așa e. Gândește-te numai la dumneata:

când ești flămând, când te strânge pantoful, când ți s-a dus nasturele de la cămașă, nu-i așa că nimic nu-ți mai convine, că totul te irită, că-ți vine să iei lumea la pumni? Așa și cu „persoana”!… Bun, și-atunci spune-mi mata care e menirea noastră de gazde?

— Să-i facem șederea cât mai plăcută!

— Bravo, dacă am fi la școală, ți-aș da nota zece? Ai vreo propunere concretă?

— Știu și eu? O s-o pun pe Mitzi se vorbească la hotel să-i facă rost de o cameră cu un singur pat, cu televizor, baie…

— Ce să zic?! Oricine poate să obțină o cameră cu un pat, televizor și baie! Trebuie ceva extra, ceva ce tipii n-au acolo, la București!

Există, dragule, o cabană forestieră în munți…

Douăzeci de kilometri de-aci… O știu, am stat într-o vară acolo… Vorbesc eu cu directorul, îl cunosc, mi-e amic, și-l plasăm acolo pe maestrul Titus Dragoman… Să simtă și el natura, mirosul pământului reavăn, să-și scalde ochii privind pădurile de brazi, munții… Nici nu știi ce poftă de viață poate să-ți facă o noapte intens ozonată…

— E departe, frate! Cum o să ajungă acolo?

— Auzi întrebare?! De ce avem mașină?

— Ei nu, nu se poate… Știi că stăm prost cu benzina…

— Asta nu se poate… cealaltă nu se poate… Punem mână de la mină, cumpărăm benzină, ne dăm și peste cap ca să-l mulțumim…

Bun, deci în ceea ce privește cazarea, treburile s-au rezolvat. Dar te-ai gândit ce mănâncă, ce bea?!

— Treaba lui, îl privește, doar n-o să-i dăm tot noi! Tipul are salariu, vine pe diurnă…

Mie îmi dă cineva dacă plec la București? Nici măcar o cafea!

— Dă și ți se va da! spune o vorbă din popor. Zău că ești naiv! Doar n-o să-l trimiți la *Expres,* la tăviță! Și să bea în picioare o bere răsuflată! Vrei să ne crape obrajii de rușine?

Trebuie să scoatem bani și din piatră seacă, în fond iubiții actori să facă bine și să vâre mâinile în buzunare, doar despre ei o să se scrie la revistă, nu de dumneata sau de mine. Ăstora din capitală le place să se simtă mai liberi, mai degajați, fără zeci de ochi în ceafă… Sunt sătui de localuri elegante, de aglomerație, ăștia vor reîntoarcerea la natură… O mâncare bună, băutură bună — îți spun eu unde găsim un vin puterea ursului, fete frumoase — aducem că te va actrițe tinere, drăguțe, amabile, împrumutăm de la ansamblu trei-patru instrumentiști să-i zică la ureche cântece de petrecere, vorbesc eu și cu Anca Bălăceanu să vină și ea, are asta, nene directore, niște bocete din bătrâni de-și dă omul sufletul colea lângă ea! Ei, și după toate minunile astea, crezi că maestrul Titus Dragoman își va permite să nu scrie bine de noi?!

— Și dacă tot n-o să fie mulțumit de ce vede și scrie de rău?

— Crezi că-i neam prost, crezi că nu știe și el câte eforturi depunem ca să iasă bine primirea?!

— Eu zic să nu ne complicăm… Vine omul, vede ce facem, își dă cu părerea, ne poate fi de folos și dacă zice de bine, și dacă zice de rău, bem o țuică, o cafea și gata, salutare!

— Nu cumva te-a apucat frica… Stai, știu, nu vrei să se afle că mata faci treburi din astea… N-ai decât să lași totul în seama mea, mă descurc eu și singur, am experiență, am stil! Le chemăm pe EUA și Bianca — hai că sunt fete care te duc la păcat! — se pregătesc ca pentru recepție la *Athénée Palace* și i le punem gardă personală! Un pas să nu facă fără ele! Și, între două fete cu picioare atât de frumoase cum le au Ella și Bianca, omului nu-i pot veni decât gânduri înălțătoare! Hai, zău, nici nu știi cât de bine am să le potrivesc! O mie de ani ai să-mi mulțumești!

— Nu știu ce să zic… Zău că nu știu…

— Vrei să te alegi cu vreo cronică proastă?

Vrei să te dea de pământ când de-abia te-au uns director? Să te ia în tărbacă deși nu ești mata de vină? Ți-ar conveni așa ceva? Mă rog, nu vrei, nu vrei, dragoste cu sila nu se poate… Poate dumneata vei fi fiind un clin ăla…masochist! Căruia îi place să sufere…

— Hai, nea Marius, că discutăm prostii…

— Prostii, neprostii, lasă după mine…

— Vă caută Bucureștiul… Ridicați vă rog linia unu, îl întrerupse Mitzi.

— Alo, da, cine e? întrebă Marius Ionescu care se afla mai aproape de telefon. Cine?…Tu ești, Ispir?… Salut! Eu sunt, Marius… Da, da, eu… Nu, nu m-au făcut din nou director… Ce e, ce s-a mai întâmplat?… Ce?…Nu se poate!…

— Ce zice, ce zice? clocoti lângă el directorul.

— Ai răbdare, îl repezi Marius Ionescu. Cum se poate una ca asta?… țipă mai departe în receptor. Ziceai că de-abia urmează să vină…

Nu, nu se poate… Chiar așa?… Hai, că m-ai omorât, nea Ispir… Nu se poate, trebuie să fie scorneli… Nu, e adevărul adevărat? Prin urmare gata, nu se mai poate îndrepta nimic?!

Bine… bine… Să trăiești, nene! și, sfârșit, azvârli receptorul în furcă.

— Ce e, Marius, spune-mi și mie…

— Persoana…

— Ei, ce e cu ea?

— Nu mai vine!

— Perfect, atunci e bine.

— Tocmai asta e, că nu e bine, e rău! Pentru că Titus Dragoman a fost prezent *incognito* la S. unde am prezentat, știi bine, zilele trecute o microstagiune… Ne-a prins cu mâța în sac! Știi, nene directore, că s-au făcut niște modificări în distribuție, nu grozave, e adevărat, dar ai acceptat să-i dai drumul lui Corneanu să plece la filmări… Decorul l-am improvizat cum am putut — matale n-ai vrut să iei două camioane, nu? Și mai zicea Ispir că doi dintre actori de-abia se mai țineau pe picioare de „obosiți ce erau… S-a luat cu mâinile de cap de ce-a văzut! Ei, nene directore, ăsta-i sfârșitul lumii! După asta nu ne mai rămâne decât să ne spânzurăm! Și cât de frumos ne pregătisem să-i primim… Cel i-e și cu oamenii ăștia, cită răutate, cită nerecunoștință…Știi ce, nene directore, hai să bem un vin și să uităm de cele necazuri!

*

Cronica lui Titus Dragoman a apărut în *Scena* exact peste patru săptămâni.

Recviem în albastru

Ce fără de pereche sunt primele zile ale primăverii! Cerul e albastru, pomii se încarcă de floare, femeile au un nu știu ce misterios în gesturi și priviri, iar terasele, plictisite de iarna prelungită peste măsură, coboară din nou în stradă. Tare mai sunt frumoase aceste zile!

Pe terasa restaurantului *Leul de aur* tocmai și-a făcut apariția un grup de actori. Sunt cu toții bine dispuși, zăpăciți și gălăgioși, motiv pentru care și-au comandat cu toții porții duble de pepsi cola 38° (o sticlă de pepsi și 200 grame coniac).

— Lăudat fie în vecii vecilor acest Marius Sterescu! ridică paharul Mircea Duma. Voi știți că nu țin din cale afară de mult la el, dar gestul lui e pur și simplu magnific! De-ar fi fost prezent la repetiție, acum, în clipa asta, ne-ar fi fost refuzate marile și micile plăceri ale vieții! Vivat!

— Vivat! îl binecuvântă și Vanda Cristiani, o blondă absolut tulburătoare care, în scurtul răstimp de când poposise în B., stârnise numeroase patimi.

— Și el e om, și el are dreptul la o clipă de fericire! surâse ironic Ioana Mateescu. Știți cum e cu hormonii primăvara…

— Prea mulți hormoni! se strâmbă Vadim Popa, actor specializat în roluri de trădători. Ce e prea mult strică!

— Ei, prea-i acordați multă importanță! în interveni Cristofor Pavlescu, actor pensionar, an gajat ulterior cu o jumătate de normă. Mai bine v-ați bucura de ziua asta fără de seamăn…N-are rost să ne răcim gura de pomană.

— Ai dreptate, Cris! Fie-i țărâna ușoară! Și să ne vedem de-ale noastre. Ce zici, Vanda?

— Voi ce credeți, întrebă aceasta, subit îngândurată, ce i s-o fi întâmplat lui Sterescu? Nu obișnuia să lipsească de la repetiții…

— E drept. Se temea să nu-i fur rolurile! răspunse pe dată Mircea Duma. Of, doamne, cu ce ți-am greșit de l-ai adus tocmai în acest teatru?! Nu, nu mai rezist să-i stau veșnic în umbră, am să plec… Zău, credeți-mă, am să plec într-o bună zi…

— Am mai auzit asta de o mie de ori, își râse Ioana de el. Ca să pleci trebuie să te ia cineva!

— Nu vreți să terminați cu toate discuțiile astea prostești? se răți oi Cristofor Pavlescu. Mai bine admirați natura, cerul albastru, stra da… Apoi adăugă: și femeile…

— … și bărbații, completă Vanda.

— Și bărbații, întări și Ioana.

În clipa aceea acordurile grave ale unui marș funebru făcură țăndări liniștea acelei minunate zile de primăvară.

— Ce naiba?! izbucni Popa. Tocmai acum și-au găsit să treacă și ăștia?

— Dați-mi să mai beau ceva, se văicări Pavelescu. N-am suportat niciodată înmormântările, mă îmbolnăvesc, pur și simplu.

Titi chelnerul, grav și distant ca întotdeauna, apăru pe neobservate lângă masa lor.

— Stimați oaspeți, primiți vă rog condoleanțele mele… Sunt sincer afectat…

— Ce mai e și asta?! țipă Pavlescu, bănuind o farsă a colegilor. Nu permit să vă bateți joc de mine!

— Vă rog să mă iertați, n-aș vrea să fiu înțeles greșit… dădu din colț în colț Titi.

— Spune clar ce vrei și gata! îl repezi Popa. Și ce te amesteci în discuția noastră?

— E vorba de maestrul Marius…

— Ce-o mai fi făcut Marius? se arătă curioasă Vanda.

— Prin urmare nu știți? Vina e a mea, că nu v-am spus chiar din primul moment… Bietul domn Marius… Un groaznic accident.

— Ce tot vorbești? țipă Mircea Duma. Ce accident? Și de unde știi?

— O cunoștință… Venea dinspre C. când, puțin după motelul de la Vadul Morii, a descoperit un groaznic accident… Două mașini… Una dintre ele era a maestrului Marius… Prietenul meu îi cunoștea mașina…

— Nu poate fi adevărat! protestă Vanda. S-ar fi aflat la teatru…

— De ce să nu fie adevărat? îi replică Pavlescu. De asta n-o fi venit la repetiție…

— Și în timp ce el se zbătea în chinurile morții, noi stăteam aici pe terasă și ne făceam de cap, vărsă câteva lacrimi sincere Ioana. E nedrept…

— Chiar dacă ar fi nedrept, ce-ai vrea să facem? Doar n-o să ne smulgem părul din cap! Morții cu morții, viii cu viii, știi cântecul! o repezi Duma.

— Ești dezgustător, îi replică Vanda. Ori cum, Marius a fost un băiat de treabă…

— Dar dacă a scăpat? sugeră Popa o alternativă. S-a mai întâmplat ca dintr-o mașină fă cută zob șoferii să scape fără nicio zgârietură… Și cum natura părea să țină cu Marius…

— Nu. Nu mai există nicio speranță, preciză Titi. M-am interesat: au murit toți pasagerii celor două mașini… Zece oameni, și mați maeștri… O adevărată hecatombă!

— Of, doamne, suspină Pavlescu, ce ți-e și cu viața asta!

— Eu trag nădejdea să nu fie decât un zvon alarmist…

— Nu, domnișoară Vanda, nu mai există niciun dubiu, o asigură Titi. Prietenul meu nu se înșală niciodată.

— Oricum, e păcat, concluzionă Mircea Du mă. Ce să-i faci: azi ești, mâine — gata! Titi fragă, mai adu-ne un rând… pentru sufletul răposatului! Astăzi fac eu cinste.

— Vine! răspunse cu o rară promptitudine profesională Titi și, cu adevărat, în două clipe reveni cu tava încărcată.

— E cât se poate de trist, spune după un timp Pavlescu. Eu m-am înțeles relativ bine cu el…

— Prin urmare de asta n-a venit el astăzi la repetiție, oftă și Duma. Puteam noi să-l așteptăm mult și bine… Ei, păcat, mare păcat! Nu știu dacă sunteți de acord cu mine, dar soarta spectacolului e pecetluită! Suntem în pom! Pentru că *Orfeu în infern* nu e o piesă pe care s-o joace oricine!

— Las că Marius nu făcea chiar de *Oscar!* rânji Popa. Nu e momentul să deschidem toc mai acum „dosarul* acestui spectacol… cui și cum s-au împărțit rolurile… Măcar unele dintre ele.

— Să nu fim nedrepți, replică Duma. Marius era făcut pentru acest rol. Născut și făcut! preciză el. Și nu știu, dragă Vădim, dacă procedezi bine hulindu-i memoria…

— Departe de mine gândul!… Am spus doar adevărul… În fond, toți au spus același lucru de cum s-a afișat distribuția, ați uitat?

— Cum puteți fi atât de nesimțiți?! protestă Vanda. Nici n-a închis bine ochii și voi v-ați și repezit la el…

— Mă judeci greșit, draga mea. Nu, eu n-am râvnit niciodată la acest rol… Nu mă simțeam suficient de „copt” — pentru el… Regret însă soarta spectacolului… Așa cum regret eforturile generale depuse… Vreau să te asigur că în eventualitatea în care acum *in extremis* s-ar apela la mine aș refuza rolul!

— Ar trebui să facem ceva pentru memoria lui, propuse Cristofor Pavlescu. Poate o colectă?! Uite, eu m-aș înscrie cu zece lei… Chiar cu cincisprezece… O coroană modestă pe care să scriem ceva din inimă…

— Pe mine să mă treceți cu o sută de lei, spuse Vanda. Eu nu mă uit la bani… Să-i cumpărăm o coroană mare, cu o sută de garoafe

roșii ca focul…

— Mă rog, mă rog, cine poate n-are decât să dea și o sută! replică prompt Pavlescu. Ce vreți, eu n-am veniturile pe care le au alții…Eu sunt un biet pensionar…

— Tovarășe Pavlescu, nu m-am uitat niciodată în grădina dumitale! În această situație, te-aș ruga să-ți vezi de-ale matale! Nu e bine să ne dăm în spectacol tocmai acum! îl repezi Vanda.

— Bine, bine, dădu îndărăt Pavlescu.

— Ar trebui s-o anunțăm pe soția lui, propuse Ioana. S-ar putea ca săraca să nu știe nimic…

— Nu-i mai purtați voi de grijă, spuse Popa. Se pare că aveau destule probleme… Oricum, dau și eu douăzeci și cinci de lei!

— Foarte bine, la spectacolul de diseară fa cern o listă de subscripție… Responsabilul de grupă să se ocupe de treaba asta…

— Când te gândești că ieri pe la ora asta mă plimbam cu el pe bulevard, lăcrimă Vanda. L-am întâlnit cu totul întâmplător… Dacă stau bine să mă gândesc, avea în priviri o presimțire… nu, nu, mai degrabă o tristețe… Abia azi realizez acest fapt… Da, da, presimțea ceva… Pentru prima dată l-am descoperit fragil, lipsit de apărare, extrem de singur…Ne-am plimbat așa vreo jumătate de oră, nu știu dacă ne-am spus prea multe cuvinte, brusc am simțit nevoia să-i mingii, să-l îmbrățișez, dar a apărut cineva, o cunoștință de-a lui, și l-a luat cu el…

— Mă duc să-l informez pe tovarășul director de cele întâmplate, spuse Mircea Duma ridicându-se de la masă. Mă iertați, revin numaidecât.

— Al dracului individul, șopti în urma lui Popa. Nu știe cum să-și mascheze satisfacția…Nu și-ar fi visat o astfel de baftă! auzi, în prag de premieră, să-ți pice pleașcă un rol de aur…E clar, în afara lui n-are cine să-l mai joace… Bineînțeles are să-l masacreze în stilul său caracteristic, dar nu mai ai ce face! S-au investit bani în spectacol, s-a repetat atât de mult… trebuie să scoatem ceva din cheltuieli!

Ce să-i faci, dăm premiera, mai jucăm două-trei spectacole pentru copii și militari, apoi îl trecem la naftalină!

— Alo, tovarășe director, mă iertați că vă deranjez la ora asta, spuse gâfâind Mircea Duma, atent să nu tragă cineva cu urechea la vorbele lui. Mă aflu la biblioteca universitară… mi-am permis un

scurt răgaz… N-aș vrea să vă deranjez… Nu, nu aveți treabă? Atunci cred că n-o să vă supărați… Tocmai citeam un studiu extrem de interesant despre dramaturgia lui Tennessee Williams… Am găsit chiar și în semnările primului interpret al lui Val Xavier… Nu știu dacă v-am mai spus… e un rol pe care l-am visat dintotdeauna… Știu, Sterescu a fost distribuit… V-aș cere, totuși, îngăduința să interpretez și eu acest rol… Nu acum, nu e vorba de premieră… Premiera are s-o facă Sterescu… Mai încolo, peste câteva spectacole… Poate la vreun matineu pentru elevi… Desigur, am vorbit și cu Sterescu și el e perfect de acord… Mi-a spus că această întrecere loială între doi actori nu poate fi decât în folosul și spre binele artei… O, vă mulțumesc, tovarășe director… vă rămân adânc îndatorat… La revedere…

Puse receptorul în furcă, se șterse de transpirație, apoi reveni între ceilalți.

— Ce-a zis directorul? întrebă Popa.

— Ce să zică? Ce, crezi că-i pasă? Nu știți că nu-l prea înghite… Se pare că Sterescu și nevastă-sa… cum să vă spun…

— Fraților, cine o să scrie cuvântarea? E nevoie de un discurs sobru, simțit… Eu zic s-o facă secretarul literar, tot nu se omoară cu munca! propuse Pavlescu.

— Eu plec, spuse Vanda. Nu mai am chef de nimic…

— Prea ești sensibilă, scumpo! riposta Duma. De parcă ai fi fost nevastă-sa!

— Plimbă ursu', amice! îl repezi Vanda. Nu încerca să te iei de mine că nu-ți merge! Eu sunt mai „școlară" decât tine, nu uita!

— „Ne despărțim astăzi de un strălucite…nu, nu, poate e suficient: mare… Da, da, „ne despărțim astăzi de un mare actor… ", spuse Pavlescu. Am să-l ajut pe secretarul literar, altfel e în stare să scrie cine știe ce gogomănie… „Dispariția unui actor se poate asemui doar cu dispariția unei comete…

— Titi dragă, fă te rog socoteala, spuse Mircea Duma. E târziu și noi o să cam plecăm…Vina e a ta, tu ne-ai dat știrea asta catastrofică! Altă dată te-aș ruga să ne cruți inimile!

— Nici nu vă imaginați cât regret și eu…Maestrul Sterescu era cu adevărat un suflet nobil!… Aveți de plată o sută cincizeci și cinci de lei… Niciodată nu pleca de aici fără să se gândească și la mine…

“Ține, Titi băiatule…”, îmi spunea maestrul Marius, „știi bine că banii n-aduc fericirea… Doar numărul lor!” Și-mi zâmbea… Așa, mulțumesc…Și mai poftiți pe la noi…

— Prin urmare, după-amiază suntem liberi, zise, înainte de a se despărți, Popa. Cred că ani să mă duc la un film… Cine mai vine cu mine? hai, ridicați mâinile…

— Dacă nu s-a făcut nicio modificare la avizier, eu zic că, totuși, se ține, se arătă Pavlescu precaut. Nu e bine să ne prostim chiar acum…

— Să mergem cu toții la teatru, propuse

Duma, poate mai aflăm ceva… În caz de nenorocire, e bine să fim cu toții la un loc.

— Așa e, acceptă și Ioana. Să mergem.

În clipa aceea o mașină frână lângă ei.

— Stați, fraților, și m-așteptați! și Sterescu sări din taxi drept în fața lor.

— Tu?! țipă Vanda.

— Vă rog să mă iertați, de-abia acum am sosit de la București… Am avut o filmare la televiziune… Hai să bem ceva, fac eu cinste!

— Îți bați joc de noi?! îl atacă Pavlescu.

— Dacă făceam infarct? i se alătură Duma.

— Ce e? Ce s-a întâmplat? se arătă nedumerit Sterescu.

— Noi te plângeam cu lacrimi amare în timp ce tu te brambureai la televiziune! Bravo, domnule! strigă Ioana. Așa ne trebuie!

— Lăsați-o moartă, dădu mâna a lehamite Duma. Acu’ dacă tot am suspendat repetiția, hai să bem… Doar tot ne-a invitat maestrul Sterescu…

— Maestre!… căscă ochii de un metru Titi. Sunteți dumneavoastră cu adevărat?!

— Hai, potolește-te, Titi! îi porunci Duma. Și adu-ne repede ceva de băut, că mor de cald… Hai, trap!

Și era afară o zi cum sunt abia câteva într-un an, când florile explodează nebune pe ramuri, când femeile au un nu știu ce misterios în priviri și gesturi, când cerul e atât de albastru încât…

Contesa patetică

Povestea care urmează a început într-una din primele zile ale lunii ianuarie, puțin după ora zece.

— Tovarășul Florescu? Aici Mitzi. Vă rog să veniți chiar acum la tovarășul director! Urgent! Fulger!

— Dar…

— Nimic, nicio vorbă! E furios rău… îl avertiză secretara după ce coborî la direcțiune.

Încearcă să nu-l superi și mai tare, trebuie să-i dau ceva acte la semnat… Dacă-și iese din pepeni, azi n-o să mai am pace cu el!

— Dar eu…

— Ascultă, tovarăș' Florescu, ce e cu *Contesa patetică?!* se năpusti directorul asupra lui de cum intră pe ușă.

— Poftim?! făcu Florescu ochii cât cepele.

Mi-e teamă că nu v-am înțeles prea bine, adăugă precaut.

— Uite ce e, tovarășu', am și așa destule pe cap ca să mă mai preocup acum și de dumneata!

— Pe onoarea mea că nu pricep nimic…

Și nici n-am băut vreun păhărel…

— Nu s-ar zice! îi răspunse tăios directorul, apoi îi întinse o scrisoare: poftim, citește!

Să-mi spui pe urmă dacă tot nu pricepi! Vârându-și nasul într-un ziar, mai spuse: aștept!

— Poate e o confuzie, șopti Florescu, deși intuia că nu există niciun fel de confuzie.

„Stimate tovarășe director, citi Florescu, înainte de toate vă rog să primiți cele mai bune urări pentru noul an, asigurându-vă de întreaga mea stimă și considerațiune.

Urmăresc de ani de zile activitatea teatrului din G.; programul îndrăzneț și de largă deschidere pe care vi l-ați propus, ca și calitatea remarcabilă a spectacolelor realizate m-au convins odată mai mult de deosebitele calități ale conducătorului acestei de-frunte instituții artistice. Prestigiul dumneavoastră de om de cultură dublat de o rară exigență și o recunoscută probitate profesională mă îndeamnă astăzi să mă adresez domniei voastre, în speranța că dialogul nostru are toate șansele să devină rodnic.

Sunt membru al Fondului literar al Uniunii Scriitorilor, am fost premiat de numeroase ziare și reviste, colaborez permanent la

îndrumătorul teatral, ca și la alte publicații, o piesă de-a mea, pe tema stringentă și de maximă rezonanță contemporană cum e cea a economiilor, a fost recomandată recent lucrătorilor din sub ordine. Chiar de un vice-ministru al economii lor și finanțelor.

V-am trimis, stimate tovarășe director, în urmă cu un an, textul unei profunde drame istorice intitulată *Contesa patetică.* Din păcate, până astăzi — și vă repet: a trecut un an! – secretariatul literar al teatrului ce cu atâta onoare îl conduceți n-a binevoit să-mi răspundă în niciun fel, văduvindu-vă astfel de o lucrare ce și-ar fi putut găsi locul cu cinste în repertoriul teatrului.

Apelez la înțelegerea dumneavoastră, la spiritul de dreptate, de echitate care vă caracterizează, rugându-vă să interveniți ca acest tratament difamatoriu să înceteze de îndată și să fiu, moral, repus în drepturi. Al dumneavoastră cu deosebită stimă, Ludovic Ciolan.”

— Ei?! se mulțumi să întrebe directorul, după ce Florescu depuse discret scrisoarea pe colțul biroului. Tot nu știi nimic?!

— Ba da, acum îmi amintesc…

— Păi vezi?! Ce-ți ziceam?! Stai toată ziua cu mâinile-n sân și nu faci nimic! Când te caută cineva — ești la tipografie, deși, dumnezeu să mă ierte, noi de-abia tipărim câteva afișe… În schimb, la cafenea, ești nelipsit, la orice oră din zi și din noapte, de parcă banii i-ai lua de acolo! Și-așa, tovarășu’ Florescu, reluă după o scurtă pauză, de ce nu binevoiești să-mi răspunzi? Mie și acestui tovarăș Ciolan? îi ții piesa în sertar mai bine de un an — se poate, dragă? Crezi că-mi arde acum de-o reclamație la *Scânteia* sau la *Contemporanul?* N-am și așa destule supărări că i-am dat drumul Angelei să plece în plină stagiune? Cu ce te ocupai acum, dacă îmi permiți o simplă întrebare?! se răsti din nou la Florescu.

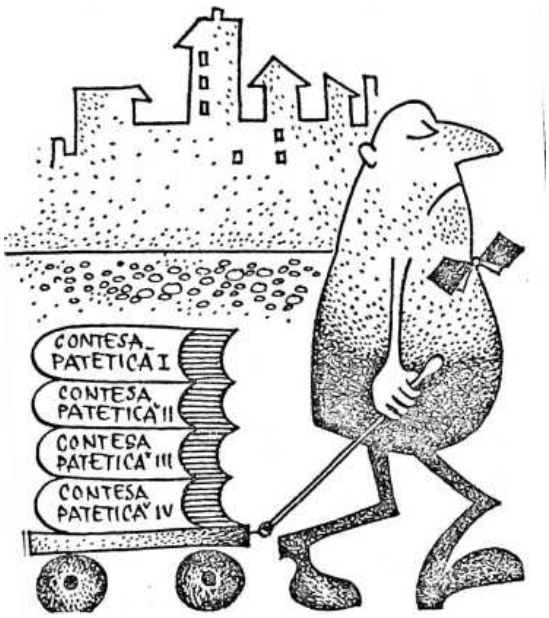

— Făceam corectura în șpalt… De-abia am sosit de la tipografie…

— Lași deoparte totul! Iei piesa, o citești bi neînțeles, întocmești referatul, vii și mi-l arăți și-d expediezi de urgență… Îi explici omului ce s-a întâmplat: ai căzut în cap, ți-ai rupt un picior, ai făcut febră aftoasă, găsești dumneata ceva, dar vezi să nu mă trezesc cu persoana în cauză aici, la mine! Că ai un talent de a le încurca pe toate…

— Dar sunt așteptat la tipografie… Mașinile stau după mine…

— Nimic! mai întâi piesa… Ea stă de un an pe biroul dumitale, tovarășe Florescu, și nici nu te-ai obosit să te uiți peste ea! Se poate?

— Stați că-mi aduc aminte… Textul l-am primit în ultima zi a anului… Știu sigur…Am reținut numele „maestrului”!…

— Te rog să nu fii ireverențios cu colaboratorii noștri!

— … și faptul că e membru al Fondului — scrie și pe plic! Textul e la mine abia de-o săptămână… Zău… Dar știți și dumneavoastră, autorii exagerează mai ceva ca actorii!

— Bine, bine, vezi să-l citești într-o săptămână… Asta numai așa, pentru că țin la tine: dar amabilitatea mea te costă! La prânz dai o bere, clar?

— Da, sigur, acceptă Florescu.

— Și-acum lasă-mă, am treabă!

— Ei, ei?! se interesă a doua zi, dis-de-dimineață directorul.

— Catastrofă, tovarășe director.

— Adică?!

— Dragă, catastrofă e prea puțin spus! Dacă ar fi să mă pedepsești pentru ceva n-ar trebui decât să mă obligi să mai citesc încă o dată piesa. Omul ăsta nu e în toate mințile, zău!

— Iar exagerezi! Te-am rugat să nu te pripești… Și ce i-ai răspuns, dacă-mi dai voie să te întreb?

— Cum să nu-ți dau, doar îmi ești director!

Îi explic omului că piesa e proastă, că nu se poate face nimic din ea, și gata. Dacă e de bună credință se lasă de scris și se face bucă tar, dacă nu e, o să se adreseze unui alt teatru sau unei edituri! După ce, bineînțeles, mă va face praf!

— Bineînțeles! Pentru că tovarășul Florescu e cel mai exigent, cel mai sever, cel mai pretențios secretar literar! Dacă ar fi fost după dumneata, nici Shakespeare n-ar fi debutat! Încă!

— Nici chiar așa, tovarășe director…

— Zici că e proastă? Poate. Dar ce rost are să-l superi pe autor? Poți să-l refuzi, la urma urmelor, și într-un fel, și într-altul… Ce te costă dacă i-o spui frumos, cu delicatețe? Cine știe ce bătrân amărât, bolnăvicios o mai fi sărmanul… Poate nu mai are multe zile de trăit… Lasă-l cu speranța că e ceva de capul său… Uite, dacă ție-ți vine atât de greu, îți sugerez eu ce să scrii… Evident, de semnat vei semna tu… doar tu ai citit piesa…

— Nu, nu e bine ce facem… Îl amețim pe om degeaba… Presimt eu că treaba asta o să se complice al naibii de urât!

— Lasă-mă, nene, cu presimțirile tale, ia o hârtie și scrie: „Stimate tovarășe cutare… am primit piesa dumneavoastră… vezi tu cum se numește, atenție mare să nu încurci borcanele, că s-a întâmplat și la case mai mari… „am primit piesa”, asta ai scris, nu? Ei bine… „ni se pare un text interesant, bine scris, nu lipsit de virtuți… Am fost captivați de ritmul interior… de muzicalitatea fraze lor… problema care se află în centrul dezbaterii merită o discuție curajoasă, la obiect, așa cum ați făcut și dumneavoastră… Din păcate” — pentru că vezi, stimabile, există întotdeauna câte un „din păcate” — asta n-o mai scrie, asta ți-o spun ție, ca să mai înveți și tu câte ceva… ești de o viață întreagă în teatru și tot n-ai învățat ce înseamnă *diplomația!* Ei, și-aci faci o întorsătură frumoasă… Zici fie că mai avem în repertoriu o piesă cu același subiect… sau scrie-i că nu

avem o distribuție potrivită, drept urmare n-am face altceva – montând-o — decât să-i masacrăm capodopera! Oricum, în final scrie câteva rânduri amabile…nu te costă nimic, nu dai de la tine… Spune-i că păstrăm piesa în evidență pentru una din stagiunile viitoare sau că așteptăm un grup de absolvenți, și-atunci de îndată piesa lui va vedea lumina rampei… Dar textul trimite-i-l înapoi, nu-ți aduna pe birou fel de fel de prostii!

— Poate e mai bine, totuși, cum zic eu…

— Cu asta, basta! Și-acum lasă-mă, am treabă. *À propos,* cine-i contesa asta patetică? Ce hram poartă dumneaei?

— Sincer să fiu… se bâlbâi Florescu.

— Uite ce, ai citit piesa sau ba?! Mie să nu-mi umbli cu lecturi în diagonală… Sau din cinci în cinci pagini…

— Nu, am citit-o… Pe cuvântul meu de secretar literar! E o aiureală sinistră cu un conte… — Contele ăsta e cam slab la minte și nu face altceva toată ziua decât să se țină de fus tele slujnicuțelor de la castel… Toate, minus una, acceptă să se culce cu el… Una singură, cum ziceam, îl refuză, ba îi și mai arde o pal mă… De fapt ea nu e slujnică — asta o aflăm însă la sfârșitul piesei — e și ea contesă rătăcită de părinți sau furată de niște tâlhari fără inimă… Oricum, contesa patetică nu vrea să mai revină la condiția ei socială și se casătorește cu un potcovar!

— Interesant, foarte interesant… Totul de pânde de scriitură… Dar dacă tu zici că nu merită…

— Zău, parcă ați regreta că-i respingem piesă… Dacă vreți, eu vă aduc piesa chiar acum… Chem și autorul… Poate m-am înșelat eu… poate m-am tâmpit peste noapte…

Dacă-i pe așa, jucați-l! Lansați-l! Faceți-l cât Shakespeare de mare! Tot v-ați propus și un plan pentru lansarea debutanților! Eu v-am salutat! și, furios la culme, Fior eseu îi întoarse spatele.

— Ei, ei, n-are rost să te enervezi, dragă! Tu știi cât țin eu la tine… Ai dreptate, piesa e proastă, am încredere în tine… dar crezi că maestrul Ciolan o să fie de acord cu noi?!

Următoarea scrisoare a lui Ludovic Ciolan sosi peste câteva zile.

„Mult stimate și iubite tovarășe director, poate scrisoarea mea are să vă stârnească ne dumeriri, dar dacă astăzi apelez din nou la dumneavoastră e pentru că un individ care ocupă de ani postul de

secretar literar al teatrului pe care cu atâta devoțiune și spirit de sacrificiu îl conduceți dovedește o superficialitate și o rea voință revoltătoare în aprecieri, o desconsiderare jignitoare a colaboratorilor, a unor onești creatori de artă, pozând în critic fără teamă și reproș! Tovarășe director, piesa la care am lucrat mulți ani din viața mea, pentru care am trudit zi și noapte, care a fost apreciată de oameni din toate păturile sociale, despre care scriitori consacrați s-au pronunțat cu cele mai alese cuvinte — numai din modestie nu vreau să le amintesc numele, nici să le reproduc laudele — această piesă care — aprecierea. Vă repet, nu este a mea — constituie una din lucrările cele mai interesante clinul timii ani, considerată ca un text de referință, este desființată de tovarășul secretar literar căruia nici nu mă străduiesc să-i rețin numele… O dramă atât de profundă cum e *Contesa patetică* este minimalizată… Ați reținut, vă rog, titlul? Nu vi se pare plin de sugestie, de forță, de simbol? Contesa care-și reneagă condiția socială căreia-i aparține, care renunță la toate avantajele materiale și morale și trece de la o stare de indiferență, mai apoi de dispreț, la o stare de revoltă… Căci ce este gestul de a-l pălmui pe contele lipsit de omenie, dacă nu unul de revoltă? Or, nu știu dacă acest secretar literar poate să-și permită ceea ce și-a permis… Își ia dumnealui răspunderea sărăcirii dramaturgiei noastre de o lucrare cum e Contesa *patetică?* Sper să mă bucur de înțelegerea dumneavoastră și că veți avea grijă să îndepărtați din preajmă pe cei ce nu-și au locul într-o instituție artistică de prestigiu. Cu deosebită stimă, al dumneavoastră Ludovic Ciolan”.

— De data asta ai încurcat-o rău de tot! urlă directorul după ce Florescu termină de citit scrisoarea. Și te-am avertizat! Dar ție degeaba-ți vorbește omul frumos…

— Istericale, tovarășe director, nimic altceva! N-are decât să mă dea în judecată…

— Treaba asta ou datul în judecată las-o, e un bau-bau în care nu mai crede nimeni…

Dar dacă povestea iese cu cântec, dacă tipul se adresează presei și eu voi fi tras la răspundere, cu mine nu mai ai pace, clar?!

— Am înțeles, să trăiți! acceptă Florescu.

Interveni o pauză de o lună, poate ceva chiar mai mult, până când, într-o dimineață rece și neagră, își făcu apariția însuși maestrul Ludovic Ciolan.

— Sunt Ciolan! Ludovic Ciolan, autorul Contesei *patetice,* spuse în loc de orice altă introducere dramaturgul, plăcut surprins de îndelunga tăcere a lui Florescu, tăcere pe care o puse pe seama emoției de a se afla în fața unui adevărat creator.

— Vă rog, luați loc, îl invită Florescu care, în cei douăzeci și ceva de ani de când citea piese de teatru, mai ou seamă literatură antică, învățase că nu te poți războ cu destinul!

— Mulțumesc, foarte amabil… Dar să nu pierdem vremea, nu-mi plac introducerile, pre fier să trec direct la subiect! După cum bine știți, am comis o piesă…

— Da, știu, răspunse sec Florescu. V-am răspuns de altfel…

— Știu, am primit adresa dumneavoastră…

Nu mi-a făcut cine știe ce plăcere, dar mai târziu, stând și judecând la rece, am priceput în sfârșit că acesta e „sistemul”!

— Cum ați spus?!

— Sistemul! Sau obiceiul! dacă acest termen vă neliniștește mai puțin… S-ar putea să vă cred, dumneavoastră vedeți lucrurile dinăuntru, vă scapă unele elemente… Eu le văd de afară, am o altă optică, o altă cuprindere…

Am înțeles, tovarășe Florescu, am înțeles din îhiar prima clipă… Dumneavoastră procedați a și cei ce vor filodormă…

— Cum ați spus?

— N-ați văzut la mica publicitate anunțuri gen: „schimb locuință două camere contra patru!” Ce credeți că e acest — aparent nevinovat — patru? Camere?! Aș — patru miuțe! Ce vreți, lumea se șmecherește… Ce-am înțeles eu din scrisoarea dumneavoastră, din ultimul aliniat — și scoțând scrisoarea din buzunar, citi:

„Aștept pe viitor și *altceva* de la dumneavoastră, în speranța că vom găsi un numitor comun! “?! Aceste cuvinte vă aparțin, nu? De alt fel, iată-vă și semnătura…

— Da, eu am scris… Am înțeles să fiu amabil și v-am recomandat să-mi mai trimiteți și alte scrieri…

— Lăsați, lăsați, tovarășe Florescu, nu e nevoie să ne jucăm de-a șoarecele și pisica… Nu suntem decât noi doi aici, nu ne aude

nimeni – noi ne târguim, noi ajungem la o învoială! Așa că, dragă tovarășe Florescu, sunt dispus să vă las totul!

— Totul, ce?!

— Eu am fost avocat, tovarășe Florescu, mă pricep la oameni. De asta zic că n-are rost să ne mai ascundem prin păpuriș… În fond, e simplu ca bună-ziua: dumneavoastră îmi jucați piesa, eu vă cedez drepturile de achiziție! Și știți că nu sunt de lepădat: de la opt la douăzeci și două de mii! Chiar dacă n-o să fie în cadrată la maximum, tot vă puteți alege cu cincisprezece! Bineînțeles, actele am să le semnez eu, dar banii vă vor aparține… Eu n-am nevoie de ei, dacă ar fi posibil aș renunța la orice ban în schimbul prezentării pieselor mele… Dar ce să-i facem, *dura lex, sed lex!.,* noi n-o putem schimba, dacă ea prevede că trebuie să beneficiem de „drepturi”, să beneficiem! în tocmim și o minută — doar noi doi o să știm despre ea — și gata!

— Tovarășe Ciolan, eu vă recomand să încercați în altă parte… la altcineva… Prefer să cred că nu mi-ați spus nimic… Și-acum mă iertați, trebuie să plec! și se ridică îmbrăcându-și în drum paltonul.

— Dragă tovarășe Florescu, ce atâta grabă…

Oamenii sunt făcuți să se înțeleagă… să se ajute între ei… să se iubească…

— Domnule, pricepe odată că piesa nu face nici două parale! izbucni Florescu la capătul răbdării. Orice discuție e inutilă…

— Da? Inutilă, zici? Dar dumneata știi că până și regretatul Popa mi-a certificat că am un talent ieșit din comun… Un adevărat fenomen al naturii, zicea domnia sa… Și-atunci cum îți permiți dumneata să mă denigrezi?!

Așa sunteți voi, ăștia din teatru, înrăiți de succesele altora… Pesemne v-am oferit prea puțin… Cât doriți? Spuneți și am să vă accept toate…

— Tovarășe Ciolan, am să număr până la cinci… Dacă până atunci nu ieșiți din birou…

— Domol, domol, tinere, nu e bine ce faci!

S-ar putea să-ți aprinzi paie în cap. Dacă am să dezvălui opiniei publice că mi-ai pretins bani? Că nu vrei să-mi iei în discuție piesa dacă nu-ți ofer un plic bine căptușit cu albăstrele… Îți iei acest risc?

— Cum doriți. Unu… doi…

— Bun, renunț! Să fie cum zici dumneata…

Să trecem cu buretele peste tot ce-a fost și să rămânem prieteni… Mi-ați scris, dragă tovarășe Florescu, că mai așteptați și alte piese de-ale mele… M-ați sfătuit să las naibii toți conții și viconții… V-am ascultat, zău că v-am ascultat, dacă așa mi-ați recomandat, deși regret profund, așa să știți… Pentru că un personaj cum e contesa — patetică… Mă rog, *de gustibus…* Am refăcut piesa, am urmat în tocmai prețioasele dumneavoastră indicații…

— Nu-mi amintesc să vă fi dat ceva indicații…

— Am înțeles eu printre rânduri ce-ați dorit să-mi spuneți… Am mutat acțiunea în zilele noastre… într-un *ceape…* Unul fruntaș…cu recolte și zile-muncă formidabile! Există acolo un președinte… acesta are un fiu…un element dificil, depravat, chiulangiu… un adevărat parazit!

— Tovarășe Ciolan, am treabă… Mă așteaptă la tipografie… îl imploră Florescu.

— … toată ziua acest parazit nu făcea altceva decât să le piște pe frumoasele țărăncuțe… Fiind băiatul președintelui, ele nu îi postau… în afară de una singură… care îl refuză și-l pălmuiește… Vă dați seama cât de superb gest?

— Plec!… Am plecat!…

— Nu face nimic, luați textul cu dumneavoastră… Poate vă găsiți două ore libere…

Știți, am schimbat și titlul… *Cooperatista patetică!* E mai bine, nu?

— Regret, mai avem o piesă cu subiect rural…

— Nu face nimic, mutăm acțiunea… În Roma antică… Fiul unui senator roman care-și făcea de cap cu sclavele și le pișcă…Una singură…

— Nu mai pot… Mor… Un doctor… țipă Florescu.

— Se poate și cu doctori dacă vreți… Fiul directorului spitalului județean își făcea de cap cu toate surorile… Una singură…

…… ……

Această poveste nu are sfârșit.

Frumoasele zile ale unei vedete

Iulie. Căldură mare.

Terasele restaurantelor au devenit cu totul neîncăpătoare.

Cu câteva sticle de bere în față, Pompiliu Corniță încerca, în zadar, să-și astâmpere setea.

— Corniță!… Ei, Corniță!… se auzi strigat de la o masă alăturată.

— Serge! Serge Damian! sări în clipa următoare în picioare. Tu?!

— Eu! Hai, vino la masa mea.

— Vin, vin, Serge. Și culegându-și sticlele cu bere trecu alături.

— Ce faci, Corniță? Mai trăiești? Unde trăiești? Cum trăiești?

— Ei, așa ca tot omul… Dar tu? Ce să te mai întreb, nu e zi în care să nu se rostească la radio numele tău, nu e ziar sau revistă care să nu comenteze filmele tale, care să nu discute proiectele tale de viitor… Ești mare, Serge, zău așa!

— Lasă, Corniță, nu mă mai tămâia și tu, sunt alții s-o facă… Tocmai de asta m-am retras aci, unde să nu mă cunoască nimeni… Să pot bea și eu în liniște o bere…

— Ziceam că ești mare? Ești foarte mare! rosti cu o nedisimulată invidie Corniță. Astăzi faci filme peste tot în lume, vedetele se bat pentru tine…

— Aiurea! Sper să nu crezi și tu tot ce se scornește pe seama mea… Am izbutit câteva filme mai bune ca alții, asta e tot! Dar tu, tu ce-ai făcut de când nu te-am mai văzut? Nu, nu-mi spune, lasă-mă să ghicesc eu… Ești profesor de matematică… Porți ochelari, precum văd… Te și văd la catedră, grav, acru, constipat, „asasinând” bieții copii cu materia asta execrabilă!

— Rece, absolut rece! acceptă Corniță jocul.

— Prin urmare nu ești profesor. Deși aș fi jurat… Ei, atunci mai mult ca sigur ești inginer…

— Rece! Foarte rece!

— Atunci poate economist… Dacă mă gândesc bine, ție ți-a plăcut dintotdeauna să lucrezi cu cifre… Ești economist, da? Hai, mărturisește!

— Sunt actor… rosti abia șoptit Corniță, presimțind că spusele lui n-aveau să-i facă nicio plăcere lui Serge Damian. La teatrul din M., adăugă apoi.

— Nu se poate! Actor?! Prin urmare, și tu, fiul meu Brutus?!

— Da, da, sunt actor… N-ai auzit vorbindu-se de mine? îndrăzni să-l întrebe. Se pare că sunt cotat destul de bine… Chiar Antoniu zicea de mine că sunt cel mai bun…

— Eu nu citesc ziare, eu fac filme! Atâta lucru trebuia să știi și tu! N-am timp de pierdut! Așa…, și-și goli dintr-una paharul din față. Prin urmare, ești autor… Nu țin minte să fi auzit de tine… Ascultă, nu vrei să joci într-un film de-al meu? Tocmai am terminat scenariul după un roman al lui Popescu și-acum stabilesc distribuția… Ce zici, te-ar interesa?

— Care Popescu? întrebă Corniță.

— Ce contează? Principalul e ca acel care semnează filmul să se numească Serge Damian. De acord, da?

— Dacă ai vrea… Dacă s-ar putea…

— Te lansez, băiete, te fac celebru! Am chef și eu o dată în viață să fac un act de caritate! Câți nu s-ar da și peste cap numai să joace într-un film al meu… Știi de ce ți-am făcut propunerea asta? Fiindcă m-ai…dezamăgit! Da, da, n-aș fi crezut pentru nimic în lume că te-ai făcut și tu actor… Te-am crezut om la locul tău… Bine, Corniță, bine… Ai noroc că m-ai găsit azi în chef…Altfel sunt rău și urâcios… Nu înghit pe nimeni și nu fac fapte bune… Ce gen joci: comedie? dramă?… Lasă, n-are nicio importanță, te descurci tu, nu?

— Serge, dragă Serge, nici nu-ți poți imagina ce faci pentru mine… Pentru viitorul meu… Am așteptat, aștept de ani de zile clipa asta… O mână de ajutor… O simplă mână de ajutor… Serge, am să-ți fiu recunoscător o viață întreagă… Sunt al tău, fac ce-mi ceri tu… Zău, crede-mă…

— Te cred, Corniță, te cred și apreciez mărturisirea ta. Dar acum hai să ne golim paharele și să ne vedem de-ale noastre… Eu am să plec, sunt așteptat…

— Dacă vrei să te conduc…

— Nu, nu e nevoie… La revedere, Corniță dragă, și așteaptă telefonul meu…

— E un geniu! își spuse Corniță după ce rămase singur la masă. E un adevărat geniu și, alături de el, am să devin și eu cineva. O adevărată vedetă! Cum sunt toți cei care s-au împărtășit din harul lui Serge Damian! Băiete, strigă apoi, încă o bere!

……
……

— Ce e nou, domnule, prin Capitală? se legă de el Paraschiv de cum sosi, dimineața, la teatru. Se mai face pe-acolo artă, ori se țin toți numai de ciubucuri?!

— Ei, Paraschive, te iei și tu după vorbe…

Se face, și încă cu *A* mare! Dar nici noi nu suntem mai prejos… Acolo actorii au însă mai multe posibilități de afirmare… Au la îndemână filmul, televiziunea… *Mass-media!* precizează Corniță. Bunăoară, tu, Vasile, i se adresă lui Mănoiu, să fi fost la București, tu ai fi înnebunit pur și simplu lumea! Tu ai farmec cât zece, umor, sinceritate în priviri, candoare, spontaneitate… Dar ce să-i faci, ești tocmai aici în colțul ăsta de țară, de unde faci douăsprezece ore până să pui piciorul în Capitală!

În timpul ăsta, cutare sau cutare — nu zic, actori buni, de altfel — rad totul! Iar ție nu-ți rămâne nimic… Ce vrei, asta e soarta noastră, a provincialilor! Dacă n-ai puțin noroc…

— Ce noroc? Există așa ceva? izbucni Tănăsescu. Dacă ar exista un dram de noroc, eu n-aș mai fi astăzi aci! auzi, domnule, noroc?!

— Răbdare, Eugene, tu ești băiat tânăr, viitorul ți-e pavat cu dale de aur! interveni Savu.

Lasă-ne pe noi, ăștia mai bătrâni…

— Pardon! se arătă Paraschiv ofensat. Dacă te consideri bătrân, n-ai decât! Eu unul, nu…

— Lăsați-o moartă, interveni Corniță. Ei, dragilor, știți pe cine am întâlnit la București?

— Pe Tutankhamon! rânji Tănăsescu. Sau pe Mata Hari! Băftos cum te cunosc…

— Deștept ești, ce să zic! Să nu-ți crape capul de atâta deșteptăciune! se zborși Corniță.

Pe Serge Damian, le spuse apoi celorlalți. Marele Serge Damian.

— Nu mai pot de el! râse Tănăsescu. Auziți:

marele Serge Damian. Zău, ce-i mai tot căutați în coarne?

— Ei, nu-i chiar așa, spuse Mănoiu.

— Face filme bune, adăugă și Savu. Lumea dă buluc la ele…

— Păi tocmai asta e! se îndârji. Tănăsescu. Dar ce fel de lume, v-ați întrebat?

— Mie îmi place Serge Damian, suspină Orhideea Popescu, dându-și ochii peste cap. Dacă ar vrea să facă un film cu mine, eu una nu l-aș refuza.

— În acest caz, treaba e ca și aranjată, se amuză Tănăsescu. Azi-mâine, te văd lansată!

— Mi-a propus să joc într-un film al lui, azvârli Corniță bomba. I-am spus că am să mă mai gândesc…

— I-ai spus tu pe dracu'! îl repezi Mănoiu.

Cred că nu știai cum să-i săruți mâinile de bucurie…

— Uite ce e, Vasile, n-ar strica să păstrezi o anumită măsură, altfel s-ar putea să mă supăr… Și tu știi că eu nu obișnuiesc să arunc vorbe în vânt! adăugă Corniță.

— Ei, hai, povestește-ne cum a decurs întâlnirea, îl descusu Orhideea. Mor de curiozitate…

— Nimic deosebit! M-a salutat — „salut colega, ce mai faci, cum o duci?…"

— Nu ne-ai spus că vă cunoașteți, îl atacă și Tănăsescu. De unde te știe?

— Treaba lui, ce mă interesează?! „Teeam văzut, stimate coleg, în *Azilul de noapte…*

Dă-mi voie să-ți spun că ai fost fenomenal, dar absolut fenomenal… Nici nu știi de când te vânez… Ai un cap expresiv cum nu mai e altul în țară… Un chip care mă obsedează de câțiva ani… Am un rol pentru dumneata…un film pe care va trebui să-l duci în spina re… Vreau să cred că ai să-l accepți, nu-i așa?"

— Iar răspunsul tău a fost: „Nu, tovarășe, refuz! Trebuie să interpretez la Moțățeii din Vale rolul celui de-al șaptesprezecelea halebardier din *Comoara din Siera Madre!"*

— Ești rău, Vasile, zău că ești rău… Mă faci să regret că ți-am vorbit…

— Ei, nu te supăra și tu, cedă Mănoiu, am glumit… Prin urmare i-ai spus: „da, maestre, primesc! u *À-propos,* despre ce film e vorba? Pentru că marele Serge anunță câte zece filme deodată.

— Ce importanță are? Totul e ca filmul să poarte semnătura lui! repetă Corniță vorbele lui Damian.

— Ei, prietene, dacă e așa cum zici, dă-mi voie să te sărut și să te îmbrățișez! Ți-a pus dumnezeu mina în cap… Și când începi fil

mările?

— Nu știu. Aștept zilele astea un telefon, o telegramă…

Telefon care interveni abia peste două săptămâni.

— Pompi! La telefon, îl strigă Mitzi. Te caută Damian.

— Damian? Care Damian?

— Serge Damian! Maestrul! Vino, dragă, cât vrei să te aștepte?

— Bine, bine, vin…

— Auzi, Mitzi, o luă deoparte Mănoiu, zici că era chiar Damian?

— Secretara lui de platou…

— Nu ți-a spus ce voia? N-ai tras-o de limbă? Hai, Mitzi, spune-mi tot ce știi… Ai de la mine o ciocolată mare…

— De unde vrei să știu? răspunse înțepată Mitzi și-i întoarse grăbită spatele.

— Cine și-ar fi imaginat că Damian are să-l aleagă tocmai pe Pompi! le șopti Tănăsescu celor din jur. Sunt atâția alții care ar fi meri tat asta… Ehei, cât s-o fi ținut individul de capul lui, doar știm cu toții cât e de lipicios!

— Ce vreți, are dreptul și marele Serge să mai blufeze! ricană Mănoiu. Dreptul sfânt al fiecăruia de a greși! Moartea o să i se tragă de la ideea tâmpită de a-l distribui pe Pompi!

— Mie-mi place Serge! suspină Orhideea.

De-ar fi după mine, aș sta supusă lângă el ca o pisicuță…

— Pst! Vine! suflă Tănăsescu. Ei, Pompi, ce ți-a telefonat Serge? Sau e cumva secret?

— Cum o să fie secret? M-a anunțat că în câteva zile trebuie să fiu la București pentru filmări…

— Ce te faci, Pompi dragă, ce te faci că ai fost și tu distribuit, îi spuse Mănoiu. Știi bine că se pleacă în turneu… Pentru o lună sau chiar două…

— Nicio grijă, chiar astăzi am să mă duc la direcțiune și-o să cer să mă schimbe!

— Dacă direcțiunea aprobă, de ce să nu te schimbe? îl zgândări Tănăsescu. De aia-i direcțiune ca să aprobe, nu?

— N-o să te lase, îi prezise Mănoiu, ai să vezi că n-o să te lase… Știi că directorul e căpos…

— Mie-mi spui?! îi dădu dreptate Cici. Se poartă cu mine de parcă n-ar ști că am fost *Miss România…*

— Lasă, scumpo, nu mai învia morții! Acu' să vedem de Pompilică, se arătă grijuliu Mănoiu.

— Mă duc chiar acum la director, spuse Corniță. Dacă va dori să dovedească cu adevărat un spirit umanitar, dragoste și înțelegere pentru noi, pălmașii de rând, pentru artă în general, va trebui să-mi aprobe cererea. În caz contrar, eu pot să-mi dau și demisia… V-o spun asta așa, amical, nu pentru că aș vrea să-i forțez mina… Dar e mai bine să fim de la început *fair-play!*

— Ești formidabil, Pompi, tu ai să ajungi mare! îl felicită Mănoiu. Presimt eu că ai dat lovitura!

— La naiba! Invidia vă mănâncă pe toți! își spuse Corniță în timp ce bătea la ușa cabinetului directorului.

— la loc, te rog, îl primi acesta. S-a întâmplat ceva? Pot să te ajut în vreun fel?

— Tocmai s-a afișat distribuția piesei de turneu… După cum probabil știți, Tănase m-a văzut și pe mine într-un rol…

— Da, știu. Și cred că este o idee foarte bună… Suntem convinși cu toții că va fi un spectacol foarte bun, de înaltă ținută… Nu trebuie să uităm că ne așteaptă un turneu lung, în multe orașe cu teatre…

— De asta am și venit la dumneavoastră. Pe mine vă rog să mă scoateți din spectacol, în drăzni Corniță. Vă rog foarte mult…

— Nu înțeleg… E un rol cum nu se poate mai frumos și care v-ar oferi mari satisfacții…

— N-am spus că nu sunt mulțumit de rol, dar a intervenit ceva… Acum câteva zile, la București, l-am întâlnit pe Serge Damian…Știți, regizorul de film…

— Da, desigur, cunosc…

— Ei bine, Serge Damian mi-a oferit rolul principal în filmul pe care-l va începe în curând… Hârtia de colaborare trebuie să sosească zilele astea… De fapt, secretara de platou m-a sunat chiar acum… Tovarășa Mitzi poate să vă confirme… Vă dați seama, tovarășe director, e un prilej cum rar se ivește în viața unui om. Ar fi mai mult decât regretabil…

— Înțeleg, înțeleg…

— În fond, rolul pe care mi l-a oferit Tănase nu ridică niciun fel de problemă, poate să-l joace oricine! N-ar fi rău să-l distribuiți pe

Mănoiu. Tot n-a jucat de mult… Să-l mai vadă și pe el lumea, să nu creadă c-a murit cumva, fie vorba între noi!

— Apreciez erija dumneavoastră, tovarășe Corniță, dar. Cum să vă spun, treaba e nițel mai complicată… Comedia muzicală, precum bine știți, se montează în paralel cu *Pădurea împietrită*… A fost distribuită toată lumea… N-a mai rămas nimeni pe dinafară…

— Dar e vorba de Serge Damian! Izbucni Corniță. Acum nu pledez pentru mine: eu, ca actor, nu însemn mare lucru. E vorba de regizorul Serge Damian. Una din somitățile cinematografului european… Serge Damian dorește să facă un film „întâmplător mă vede pe mine în rolul principal… vă repet — pur întâmplător! Vă dați seama ce gest de neiertat ar fi să-l refuzăm? Dumneavoastră și cu mine?

Dar mai ales dumneavoastră… E vorba, în fond, de prestigiul filmului românesc, de afirmarea lui pe plan internațional… Nemaivorbind de imensele beneficii — în valută forte, evident! Și de ce este în joc prestigiul național și un nou succes al lui Serge Damian?! Pentru că eu, actorul Pompiliu Corniță, trebuie să joc un rolișor de mina a zecea într-o comedie muzicală care urmează să efectueze un turneu de două luni! Dar, tovarășe director, nu merit cumva și eu înțelegerea dumneavoastră? Am ajuns chiar ultimul în acest teatru? Mă rog, dacă aceasta este aprecierea dumneavoastră, nu mai am ce spune… Deși eu v-am stimat enorm, am primit cu deosebită bucurie vestea numirii dumneavoastră în funcția de mare răspundere pe care o aveți… Precum văd, însă, uitați — sau poate n-ați aflat — că locul meu nu este aici… Am venit la M. numai pentru a ridica acest colectiv… Am fost actor al Teatrului Național din București, tovarășe director, am jucat alături de cei mai mari actori ai țării. — Mi-au fost colegi Vraca, Calboreanu și-atâția alții… Vă pot arăta afișe… cronici de spectacol… Când a luat ființă acest teatru, în acest colț de țară, am venit din proprie inițiativă… A fost greu, ne-am lovit de numeroase greutăți, am fost, poate nu o dată, neînțeleși, dar până la urmă teatrul s-a impus, oamenii au început să ne iubească… Tovarășe director, dumneavoastră sunteți nou în muncă, nu cunoașteți colectivul, iertați-mă că v-o spun așa, nu cunoașteți munca pe care a depus-o fie care membru în parte… Și Corniță tuși adânc, zgomotos. Iertați-mă, tovarășe director, dacă n-am reușit să-

mi stăpânesc tușea… Ce vreți, nu mai sunt tânăr, sănătatea s-a șubrezit și ea… Mi-am scuipat plămânii aici, pe scena acestui teatru… Și-atunci întreb: n-am și eu dreptul?

— Am să mă consult cu colaboratorii mei, răspunse grăbit directorul. Acum vă rog să mă iertați, sunt așteptat la consiliu…

— Sper să se aranjeze favorabil! salută Corniță, și ieși trântind ușa.

— Ce e, Pompi? îl întrebă Mănoiu. Ce i-ai făcut directorului, că avea o figură cruntă când a trecut pe lângă noi… L-ai supărat cumva?

— Ei și? Lasă-l să se supere, e tânăr, mai are multe de învățat. L-am întrebat doar atât: „Îți iei dumneata responsabilitatea destinului culturii românești — da sau ba?!”

— Nu mă înnebuni? se cruci Tănăsescu. În cazul ăsta nu te văd bine… O să ai necazuri…

— Fraților, când știi că ai dreptate, când ești convins că ai dreptate, n-are rost să te ascunzi după vorbe. D-asta mi-a dat dumnezeu limbă, să mă folosesc de ea, nu? Acu’, mai mult ca sigur, șeful s-o fi dus la foruri, vrea să-i consulte, ce să facă, cum să facă, ce răspuns să-mi dea. Zice „da” — perfect, ne iubim și pe mai departe; zice „ba” — direct la minister mă duc și ți-l aranjez de nu se mai vede om cu om!

Aia de acolo cunosc actorul, acolo se respectă adevăratele interese ale artei… Oricum, eu îl sun chiar astăzi pe Serge Damian să-l previn că s-a găsit cineva — cine?! — care să-i pună bețe în roate… Și nu știu dacă are să-i convină una ca asta!

— Pompi dragă, vezi și tu, poate are nevoie de o fată cu fizicul și sensibilitatea mea, se rugă de el Orhideea. Pune și tu o vorbă bună, zău, că și eu am să-ți fiu recunoscătoare…

— Las-o naibii pe zăpăcita asta, îi spuse mai târziu, la un pahar cu vin, Mănoiu. Nu te lega la cap cu primii veniți, n-are rost, norocul e al tău, exploatează-l tu până la capăt… Nu ține să faci prea mult bine, mai ales pentru d-alde ăștia care nici nu știu să-ți arate recunoștință… Și pentru că mi-am amintit. Pompiliu, n-ai putea vorbi și pentru mine? Așa, dacă vine vorba… întâmplător… într-un moment de *respiro*… „Am un amic”, poți să-i zici, „băiat bun, de

treabă, fără probleme…” Un rolișor cât de mic, un ceva acolo… Ce zici, Pompiliu, faci tu asta pentru mine?

— Am făcut-o chiar și fără să mă rogi tu, doar ești prietenul meu… împreună și la bine, și la rău!

— Tu, tu… izbuti doar să spună Mănoiu, apoi îl sărută zgomotos pe amândoi obrajii.

Nu-ți face griji, Pompi, împreună o să-i biruim pe toți! Iar directorul are să-și dea chiar mâine acordul!

Dar zilele treceau, fără să se schimbe ceva.

— Să vedem, să mai analizăm, îi spunea în variabil directorul. Deocamdată vă rog să luați parte la repetiții… Căutăm cu toții o soluție echitabilă…

Exasperat, Corniță încercă să-l convingă pe Tănase, regizorul viitorului spectacol.

— Nea Tănase, îți pierzi vremea în zadar cu mine Nici dumneata, nici eu n-avem chemare spre comedie… Amândoi suntem născuți pentru marile partituri dramatice… Zău, schimbă-mă din rol, nu e pentru mine… Și dumneata știi că un actor care face un rol *contre-coeur* face un fiasco! Vrei să pornești de la bun început cu un eșec sigur? Ce nevoie ai de mine? Zi-i directorului că te-ai răzgândit în ceea ce privește distribuția, că ți-ai dat seama că n-am ce căuta în piesă, că sunt prost ca cizma — nu mă supăr, orice mi-ai pune în cârcă!

În zilele următoare, Corniță își căută noi aliați.

— Ce mai faceți, tovarășe Arțaru, nu v-am mai văzut de mult… Ați fost plecat, știu, ați călătorit tocmai în Italia… Vă invidiez, zău vă invidiez, îi mărturisi șefului secției culturale a ziarului local. Frumoase aceste călătorii…, frumoase și extrem de educative…Probabil n-ați văzut ultimele noastre premiere… Se spune că au fost spectacole foarte izbutite… Se simte mâna noului director Da, da, e om de mâna-ntâia! A reușit să-i strângă pe toți de la bun început în jurul său…Da, da, unitatea înseamnă totul… E deschis față de noi, actorii, ne apără ca pe copiii lui, dar e și intransigent în același timp față de soarta instituției… Bunăoară, regizorul Serge Damian m-a invitat să interpretez rolul principal într-un film al său… „Regret”, mi-a spus directorul, „te-am distribuit într-un rol — mic, mare, nu contează, dar trebuie să-l joci… Mai întâi interesele teatrului, apoi

cinematografia!” L-am înțeles, zău că l-am înțeles, dragă tovarășe Arțaru, ce-ar fi dacă toți ne-am înghesui cu fel și fel de interese personale… Deși e adevărat, a face un film cu Serge Damian înseamnă ceva… Bineînțeles, intransigența tovarășului director e de admirat… Ei, dar până la urmă, poate reușim să ne înțelegem… Ați văzut ultimul film al lui Serge Damian?… Da, e un regizor excelent! De departe cel mai bun al nostru… Nu m-ar mira ca azi, mâine, să ia *Oscarul!* Cine știe, poate chiar cu viitorul film… De asta trebuie să sprijinim cu toții, după puterile noastre, destinele filmului românesc!

Într-o altă seară, o întâlni în holul cinematografului pe Otilia Rotaru, soția directorului spitalului din localitate.

— Tili!… Tili scumpo, era să nu te recunosc… Ce s-a întâmplat cu tine? Ești superbă, de-a dreptul superbă… Tulburătoare… ravisantă… De-aș fi regizor de film, aș renunța la toate spălăcitele, la toate lăliile pe care le vezi pe ecran și te-aș propulsa pe tine… O adevărată femeie… Tocmai îi spuneam acum câteva zile lui Serge Damian — știi, suntem prieteni, am copilărit împreună — îi spuneam, zic, că aici în nord sunt cele mai superbe femei din țară… de altfel și luga, poetul, a spus-o într-un poem al său… La tine mă gândeam, Tili dragă… Dacă nu l-aș respecta atât de mult pe bărbatul tău, zău că m-aș gândi cu păcat la tine… Și-apoi nu pot uita că sunteți prieteni cu directorul meu… Ai fi în stare să mă torni dacă nu m-aș purta salon!… Știi că turnez într-un film de-a lui Serge Damian?

Îmi vine destul de greu, dar mi-e peste mână să-l refuz… Joc mult aci, tocmai am fost distribuit într-o nouă piesă, o comedie muzica la… Voi cânta, voi dansa… așa ca Fred Astaire… Asta e soarta actorilor, până la moarte să n-aibă o clipă de odihnă… Da, zilele astea trebuie să fiu la București… — M-a sunat secretara de platou, totul e pus la punct… Hai, vino cu mine, când te va vedea marele Serge are să le facă vânt tuturor celorlalte și are să te ia pe tine… Nu-ți face griji, am și vorbit deja cu el… I-am dus câteva fotografii de-ale tale… Uite, vorbește tu cu directorul să mă lase… îi zici că trebuie să mă duc cu tine…vrei să vorbești, da? Te rog eu, Tili…

Pictorul Marius Perevoznik era cumnat cu directorul.

— Iubite maestre, dă-mi voie să te îmbrățișez… Ți-am văzut ultima expoziție… Nu, nu-mi găsesc cuvintele… E ceva ce nu se poate exprima Am rămas pur și simplu inter zis de atâta frumusețe… Ar

trebui să-i obligi pe toți ceilalți pictori — dar ce, ăia sunt pic tori?! îmi vine să și rid… niște bieți mâzgălitori, asta da! — ar trebui să-i obligi, zic, să ia cu toții lecții de la dumneata… Este un eveniment de-a dreptul remarcabil… Iată ce înseamnă artă! Și înțelegere din partea celor din jur… Nu o dată, în artă, te lovești de egoism, de invidie, de meschinărie… Bunăoară eu… Am fost chemat să fac un film…Ți-o spun dumitale pentru că îmi dau seama că simți ce înseamnă artă, am fost chemat prin urmare să fac un film, dar anumite persoane

— Nu contează cine sunt, chiar să fie director nu interesează! — anumite persoane, zic, îmi bagă bețe în roată… Or știi și dumneata ce înseamnă clipa de har în viața unui creator…Acum e clipa mea de har… Arta adevărată, iubite maestre, înseamnă atât de mult pentru societatea în care trăim… Artiștii, indiferent dacă sunt ai cuvântului, ai penelului…

*

Peste cinci zile, directorul îl chemă la el:

— Uite ce e, tovarășe Corniță, gata, m-am hotărât! Te-am scos din distribuție, te-am în locuit și în celelalte spectacole, din partea mea ești liber! N-ai decât să te angajezi definitiv în cinematografie… Dacă-mi ceri transferul, acum, în clipa asta, ți-l semnez! Nu mai pot! Nu mai am o clipă liberă, fratele, nevasta, cumnatul, verișoara și unchiul Alecu, soacra și vecinii de bloc nu fac altceva decât să intervină pentru dumneata… Am terminat, nu mai vreau să știu de nimic! Adio!

— Începe să mă îngrijoreze directorul nostru, i se confesă Corniță lui Mănoiu. A avut față de mine o ieșire cu totul neprincipială…În orice caz, trebuie să-ți spun că mi-a aprobat cererea…

— Era de așteptat! Spune-mi mai bine ce e cu Serge? Te mai cheamă sau nu? Alergi după doi iepuri și n-ai să prinzi niciunul!

— Unul e Serge Damian, prietene, și vorba lui e de aur! Crede și nu te îndoi!

*

Atunci când, totuși, Corniță începu să dea semne de îndoială, sosi o telegramă de la Serge Damian care-l convoca pentru a doua zi dis-

de-dimineață.

— În sfârșit! oftă Corniță și se aruncă în primul tren.

*

Filmul lui Serge Damian a rulat un an mai târziu și la M. După premieră, târziu în noapte, la un pahar de vin roșu, Corniță îndrăzni să-și deschidă sufletul celui mai bun prieten al său, Mănoiu:

— Ai văzut ce-a fost în stare să-mi facă marele Serge? Ai văzut? Dar de rol ce zici? Zece replici! Râde lumea de mine când vede pentru ce m-am zbătut Bine, mă, de ce-ai acceptat să faci figurație?! Tu ești actor de prestigiu, mă!", se simte dator să mă compătimească fiecare… Și-au bătut joc de mine, Vasile băiatule, m-au jucat cum au vrut ei…Și nu știu de ce… Rolul era mare, frumos… nu chiar cel principal, dar aveai ce face din el… Damian se îngrijise să-mi iasă bine…Dar s-a băgat unul… a intervenit altul…O replică s-a scos nu știu de ce… alta s-a dat altui personaj… nu știu câte scene au fost scoase… altele n-au ieșit pentru că partenera mea era de pe altă lume… Așa-mi trebuie dacă n-am ascultat de nimeni! M-am încăpățânat ca un catâr, nu alta! Aici am dat cu piciorul unui rol bun — nu vezi, Tufănescu s-a umplut de lauri în locul meu —, acolo n-am făcut nimic… nemaivorbind de datorii, că sunt cu buzunarele goale… Ce să fac acum, să-l dau în judecată?! Degeaba, n-are niciun rost… Cu Serge Damian nu te poți lua la harță, el e mare și tare, toți îi vor da lui dreptate, nu mie, unui actoraș de provincie… Dacă-l mai înfurii, îi pune pe toți cronicarii de mă desființează în doi timpi și trei mișcări! Of, blestemată fie ziua în care l-am întâlnit… Și ce frumos mi se păruse totul… ce fericit eram… Măi băiatule, prietene Vasile, spune-mi, râde lumea de mine? își râd de mine, nu-i așa? Fii sincer, spune-mi adevărul, zău, n-am să le-o iau în nume de rău, ei au avut dreptate… M-au mâncat, Vasile, altfel le ară tam eu de ce sunt în stare… Dar prea repede se bucură, nu mi-am dovedit încă puterile…Un eșec i se poate întâmpla oricui… De parcă Laurence Olivier, cât e el de *Sir,* a avut numai succese… Le-a fost frică de mine, asta e, s-au văzut amenințați în pâine… S-au temut de mine, frate Vasile, s-au temut și m-au lucrat… Nu face nimic, n-au intrat zilele în sac, eu sunt mai plin de puteri ca oricând…Prea

repede și-au râs ei de mine Cât despre Serge, ei bine, Serge Damian e un geniu…Uite, dacă m-ar chema la București, mâine chiar aș pleca! O clipă n-aș sta pe gânduri…Vin, Serge! Vin!… Ei, băiete, mai adă un vin!

Și în clipa aceea Corniță era foarte fericit!

Cine a descoperit America?

Din cauza îmbolnăvirii subite a regizorului Aristide Dohoneanu, repetiția din dimineața aceea cu piesa *Agonie și extaz* a fost suspendată.

— Dacă tot ne-am adunat cu toții, spuse Frunzescu, responsabilul de grupă sindicală, ce-ar fi să-i ardem o ședință? Ei?!

Drept urmare, lumea se adună la club și peste nici zece minute lucrările ședinței erau deschise.

— Iată o inițiativă extrem de bine venită a grupei sindicale, se înscrise primul la cuvânt maestrul Mălinescu, decanul de vârstă al colectivului. Am dorit această ședință, am vrut această ședință! Da, dragi colegi și prieteni, reluă după o scurtă pauză, astfel de ședințe sunt absolut necesare pentru bunul mers al vieții instituției… Trebuie să ne cunoaștem mai bine, să ne întrajutorăm… Pentru că noi, cu mic cu mare, cu slab cu tare, vorba vine, alcătuim o singură familie, o mare și sudată familie… Deși…

— Deși?!… se auzi de undeva din spate un ecou anemic.

— Da, tovarăși, deși… reluă, vădit iritat, maestrul Mălinescu. Cum vă spuneam…

— Cum vă spuneam…, reluă ecoul anonim.

— Nu, dragi tovarăși, așa nu se mai poate — tonul maestrului Mălinescu devenise aspru, dur. Așa nu mai merge. De la o vreme lucrurile par s-o fi apucat pe făgașul cel rău…Mă uit și mă întreb ce și cine a motivat această stare nesănătoasă — pentru că ceva sau cineva trebuie s-o fi motivat, doar nu sfântul duh! (Râsete în mulțime, aplauze mici.) Mulțumesc, mulțumesc, n-am spus ceea ce am spus pentru a stârni rumoare, nici pentru a solicita acordul dumneavoastră… Uite ce e, dragii mei – și îmi dați voie să vă spun așa fiind cel mai bătrân dintre voi; — dragii mei, de la o vreme, de

foarte scurtă vreme — și ochii maestrului Mălinescu se întoarseră acuzatori spre un grup așezat în partea din dreapta a sălii în care se ținea ședința — lucrurile nu mai merg ca lumea… S-a stârnit dihonie, sau naiba să mă ia dacă știu cum să-i spun. Vă rog, vă rog — dragă Adamache, te-aș ruga să încetezi să te tot foiești, mi s-a dat cuvântul, te rog să-mi respecți acest drept, dacă nu, eu pot să și tac, dar am fost convins că spusele mele au să intereseze și pe alții! Deși, dragul meu mai tânăr coleg și — de astă dată i se adresă direct lui Adamache, dragul meu copiii, pentru că puteai să-mi fii copil…

— Trebuie să mă întrebați mai întâi dacă eu doresc să vă fiu copil! replică pe dată Eugen Narcis Adamache.

— Vă rog, vă rog, păstrați disciplina sindicală, interveni de la prezidiu Frunzescu. Nu întrerupe oratorul… încercă să stârnească buna dispoziție, dar lumea îl huidui.

— N-am auzit, nu doresc să aud replica pe care mi-ai dat-o. Vezi dumneata, dragul meu, voi cei tineri care ați sosit acum câteva luni în mijlocul nostru v-ați năpustit în acest teatru de parcă ar fi fost moșia voastră sau a părinților voștri! De parcă noi nici n-am fi fost aici, de parcă ani, zeci de ani, nu ne-am fi scuipat plămânii pe această bină… Pur și simplu pentru voi nici nu existăm! De ce? Dă-mi voie să te întreb: de ce? Voi ați descoperit America? Voi sunteți cei mai grozavi, cei mai deștepți pe-această lume?!

— Bine i-ai încolțit, iubitule! aprobă zgomotos Adela Popp, actriță aflată în pragul pensionării. Imaginează-ți, dragă Ovidiu, pe mine una nici nu mă mai salută… Ba pe unul l-am surprins spunând: uite, domnule, moartea o caută pe-acasă, iar ea mai e în teatru!

— Asta e hal de discuții?! se văită maestrul Mălinescu. Suntem intelectuali, dragii mei, ochii lumii sunt îndreptați asupra noastră. Nu avem voie să…

— Fără sfaturi! se auzi grupul celor tineri.

— Și cine a descoperit America — voi?! Haha!, râse zgomotos Adamache. Eroare, tovarășe Mălinescu, eroare! Și mai țineți minte: nu admitem să fim puși la punct!

— Așa, nu admiteți?! Credeți că totul vi se cuvine?! Ei bine, noi suntem de vină că v-ați arogat atâtea drepturi… Noi și numai noi…

Azi, mâine, ne veți arunca în stradă… Mi-e silă de ce are să se întâmple în curând…V-am văzut, dragii mei, dați-mi voie să vă mărturisesc, v-am văzut și inima mi s-a umplut de jale… *Apusul de soare* interpretat de voi stârnit peste tot ilaritate… Copii cu barbă, asta ați fost!

— Ne-am săturat să mai tot stăm sub tutela voastră, răcni Adamache. „Teatru de pensionari”!, asta am ajuns, de asta nu vor să mai vină spectatorii! S-au săturat de mutrele voastre… Le-a pus la toate capac *Romeo și Julieta* pe care l-ați jucat acum câteva luni… Ce să mai vorbim că Mercutio, Tibalt sau Paris de-abia-și mai târau oasele, dar până și interpreții rolurilor principale…

— Dai în direcțiune, stimabile! se auzi o voce din mulțime.

— Lăsați-l să vorbească, se simți dator să intervină Comșa, directorul teatrului, acum și el simplu membru de sindicat cotizant. Opiniile sunt libere, tovarăși, nu putem gâtui critica constructivă.

— Da! Susțin că teatrul acesta se duce de râpă! Și asta cât de curând!

— Și-o să-l salvați voi?!, râse amar maestrul Mălin eseu.

— Da. Îl vom salva. Dar pentru asta trebuie revăzută schema, trebuie aduși oameni tineri, teatrul trebuie să coboare în mijlocul spectatorilor… E nevoie de un suflu nou…

— Impertinenților! strigă jumătate din sală.

— Fariseilor! răspunse cealaltă jumătate.

— Mucoșilor!

— Pensionarilor!

*

Un observator neutru (un *casque bleu,* cum ar spune poetul) prezent la aceste ostilități, ar fi tentat să ajungă la unele concluzii, să le spunem… fataliste! Eroare! Pentru că…

Pentru că duminica, chiar în duminica care a urmat, cu mic cu mare, cu slab cu tare — picături în imensitatea oceanului — eroii noștri luptau, sperau, ardeau, suspinau, plângeau, fremătau, se extaziau pentru acea unică, fără de seamăn minune: fotbalul!

Cât despre cele întâmplate în urmă cu câteva zile… Poftim? Dar ce s-a întâmplat de fapt?…Fugi, domnule, ce umbli cu vorbe?! Aida

de! Te credeam om serios!…

*

Iar în privința celui ce a descoperit cu adevărat America, părerile fiind atât de împărțite, ne abținem să formulăm un răspuns exact, lăsând altora această sarcină de onoare.

Vaca bălțată

Autobuzul rămase în pană la poalele dealului, chiar lângă o livadă cu meri.

— S-a dus dracului spectacolul! țipă Popa, regizorul, coborând primul din mașină. De un an de zile v-am atras atenția că autobuzul. Ăsta e bun numai de fier vechi! se răsti la șofer.

— Lasă, Nae, nu te enerva, respirăm și noi puțin aer curat! încercă să-l împace Lia Manasiu. Fetelor, dar aici e raiul pe pământ! Deșteptarea și jos!

— Tovarășe șofer, vreau să știu foarte clar cât timp ai de gând să ne ții aici? Pretind un răspuns exact, la minut!

— Lasă, domnule, șoferul în pace, ce, el e de vină? interveni și Nicu Grigoriu. Ce vrei de la vechitura asta? E un miracol că mai merge și așa.

— Da? Așa?! Ție ți-e ușor să vorbești pentru că nu te interesează nimic! îl puse la punct Popa. Pentru că nu te gândești la sutele de spectatori care ne așteaptă…

— Fugi, de-aci, stimabile, n-am avut nicicând la Moțăței mai mulți de-o sută… Ți-ai găsit!

— Uite o vacă! țipă Nina Vasiliu. Și încă bălțată! Vai ce drăguță e… E adorabilă!

— Nu vezi, dragă, că e un câine? Și mă mai întreb de ce dai peste mine în scenă?! îi spuse Zeno Marcu.

— Ba s-avem pardon! De deștept ce ești dai dumneata în gropi! îi replică Nina. Și dacă eu vreau să fie vacă bălțată?!

— Dinspre partea mea poate să fie și un hipopotam, cedă Marcu. Prea e frumos afară ca să-mi mai fac nervi! și-i întoarse spatele.

— Mario, mi-am legat viața mea de a ta, la-la-la, cântă Lili Moțoc, luându-l de braț pe Dan Leu — juneie-prim al trupei. Hai, dragă, să ne facem și noi de cap în acest paradis! Oferă-mi un măr, te rog…

— Ce-ți veni, dragă, să ne spargi urechile?! se legă de ea Lia Manasiu. Când e atâta pace și liniște în jur…

— Încă puțin și cazi în transă poetică! Râse Hanibal Roșu. Ți-am mai spus: lasă altora literatura!

— Urâciosule! Ești un urâcios, Hanibal, și așa ai fost viață întreagă. Vrei să mă faci să plâng…?!

— Prea ești sensibilă, dragă…

— Tovarășe șofer, au trecut douăzeci de mi nu te și noi tot aici stăm! fierbea Popa. Am să fac referat, așa să știi! Nu este posibil ca eu și tovarășii actori să stăm la cheremul dumitale! Dacă în cinci minute n-ai pornit…

— Of, Doamne, pisălog e ăsta! oftă Lia Manasiu.

— Când o să ies la pensie îmi iau și eu o livadă. Întoarcerea în natură… spuse pasionat Grecu.

— După cât joci, eu zic că poți să-ți iei de pe-acum! îi replică Tănase, scenograful.

— Ce vorbești, domnule?! sări la el Grecu.

O să-mi iau, fii fără grijă, dar atunci când o să vreau eu! îți și dă mâna să vorbești; de când ți-ai luat casă la țară mai mult nu ești în teatru! De parcă ai fi fermier…

— Nici n-aș fi visat că poate fi atât de frumos la țară, spuse Zeno Marcu. E atâta liniște… aerul ăsta curat care te îmbată… uite colea cum susură un izvoraș… Și când te gândești cât de păcătos e orașul în care trăim: aglomerație la autobuz… gălăgie… agitație… nervi… Ce n-aș da să stau aici…

— Cine te oprește1? răspunse Dan Leu. Transferă-te la Moțăței, un post, acolo, ceva, o să găsești și dumneata…

— Ehei, să stai cât e ziulica de lungă într-o livadă cum e asta… Ce bine e să fii pomicultor…

— Sau agricultor, zise altul.

— Chiar apicultor, adăugă încă unul.

— Sau pescar. Ca Gută Băiețu. Și mi-aș lua și un câine și l-aș boteza Gică… De ce doar scriitorii să fie pescari?!

— Și noi stăm toată ziua cu nasul în praful scenei, uitând de toate minunile astea ale lumii! oftă din nou Lia Manasiu.

— Până nu de mult te văitai că nu mai poți de turnee, îi spuse Grecu. Cât pe ce să-ți iei un concediu medical…

— Ei, dragă, sunt turnee și turnee… Asta de astăzi cel puțin este cum nu se poate mai plăcut… Mai c-aș fi fericită dacă băiatul n-ar repara mașina până mâine… Am dormi în căpițele de fin… am bea lapte cald de la văcuțe…

— Nu-l vezi pe Nae cum îl păzește pe bie tul șofer?! Naiba l-a pus să vină tocmai astăzi cu noi.

— Nae! auzi, Nae, ce-ar fi să jucăm spectacolul în aer liber? propuse Dan Leu. Spectacol de sunet și lumină, *made* Popa! Aici e mult mai plăcut…

— Zău așa, aplaudă Lili Moțoc. De ce să nu încercăm și noi ceva nou?!

— Tovarășe șofer, te întreb pentru a treia și ultima oară: când ai de gând să termini mașina? strigă Nae Popa. Aud?! Și mai vrea să prindă turneul în Italia! le spuse celorlalți. Voi avea eu grijă să nu pleci dumneata, tinere! reveni furios spre șofer. Aici o să stai!

— Nu-l întărită, Nae, că rămânem cu toții aici două săptămâni, îi șopti Tănase. Ia-l cu vorba frumoasă că mai departe ajungi…

— Am ajuns să stau la cheremul fiecăruia, nu?! Să nu-l supăr pe Leu, că e junele nostru prim și dacă se înfurie, pleacă și lasă teatrul în pom! Să n-o supăr pe Lia, că mai are puțin până la pensie… Să nu-l supăr pe Ni cu Grigoriu, că are relații la București… Să nu era tic contabilul-șef, că și așa are săracul destule probleme de rezolvat…

— Bietul de tine, ce greu ți-o fi! îl conița cum Lia Manasiu. Norocul nostru că avem cine să ne poarte de grijă!

— Și-acum, ați vrea să mă mai rog și de dumnealui?! Să m-arunc în genunchi și să-i spun: „Stimate tovarășe șofer, dacă ai vrea, dacă ai binevoi…”

— Nae dragă, dar știi bine că nu e el de vină… Ți-am mai spus doar, reveni Nicu Grigoriu. Eu mă pricep…

— Eu nu mă pricep! Și nici nu vreau să mă pricep! M-am săturat! îl dau dracului de teatru și mă duc în lume… Un cal! Dau un regat pentru un cal!

— Prea mult teatru strică! comentă Nina Vasiliu. Eu am spus din totdeauna că băiatul ăsta e prea sensibil… Păcat de el, e totuși atât de tânăr…

— Gata, v-am lăsat, faceți ce vreți! Tovarășe șofer, ești liber să repari sau să nu repari mașina, eu am plecat. Nu mă mai căutați… Adio! și o porni cu pas grăbit spre niște tufișuri din apropiere.

— Unde norocul ăsta?! spuse Grigoriu.

— Ce faci, Nae, tu chiar ai luat-o în serios? strigă după el Marcu. Mai glumește omul…

— Lasă-l, dragă, se duce și el în tufiș ca omul, interveni Lia Manasiu. Prea îi căutăm cu toții în coarne, asta e, și i s-a urcat la cap! C-altfel e băiat deștept, îi merge mintea…

— Aveam pe vremuri un contabil-șef, unul Mocanu, spuse Grigoriu. Cam sărac cu duhul, omul, dar a rămas celebru printr-o frază: „Ce bine ar fi în teatru de n-ar exista actori!” Eu o zic altfel: Ce frumos ar fi dacă n-ar mai exista regizorii… Că ăștia mai mult ne în curcă…

— Ce vrei, dragă, asta e crucea noastră! comentă Lia Manasiu. Noi ne-am făcut-o, noi o purtăm. Știți, dragilor, părinții m-ar fi vrut doctoriță… Doi ani i-am ascultat, apoi am șters-o cu Titus Ștefănescu… Tu-l știai, Nicule, nu?

— Cum să nu-l fi știut… Tata mă voia ofițer… Neam de neamul lui, numai militari… Eu nici să n-aud de așa ceva…

— Rău ai făcut că nu l-ai ascultat, șopti Dan Leu.

— Bun, rău, dar niciunde nu e ca în teatru, interveni Zeno. Dacă ar fi să mă nasc a doua oară, tot de teatru m-aș apuca

— Și-atunci de ce te tot vaiți cât e ziua de lungă? se luă de el Nina Vasiliu. Nu e săptămână în care să nu-ți dai demisia că ai ajuns să-i înnebunești pe toți directorii…

— Și-a găsit cine să-i apere! Ce să zic de tine — că nu puține zile fripte le-ai făcut!

— Ei da, da… Altfel prea ar fi plictiseală în teatru…

— Nu-i așa? Dar spune-mi, ai văzut vreo dată un actor să dea bir cu fugiții? Și-a părăsit el vreodată scena sa de lemn? A lăsat vreodată să treacă o singură zi fără să respire aerul din teatru? Azvârlindu-și mantia în cui și apucându-se de altceva? Treabă de patimă teatrul, frații, patimă cum nu mai e alta!

— Bravo! Bravo! aplaudă Lili Moțoc. Mi-au dat și lacrimile…

— Doamne, ce zi minunată! suspină Lia Manasiu. Ne-a trebuit o pană de automobil ca să ne dăm seama cât de fără seamăn e viața noastră…

În clipa aceea șoferul claxonă îndelung, apoi strigă:

— Urcați, vă rog, pornim!

— Hai, fetelor, sus! strigă Lia Manasiu.

— Unde e Nae, fraților? Dac-o fi luat-o cu adevărat prin lume? întrebă Marcu.

— Ce nevoie avem de el? N-avea decât să stea aici, îl repezi Grigoriu. Doar n-o să-i purtăm noi de grijă…

— Of, iar la drum… Cum mă urc în hârbul ăsta, cum mă ia cu dureri de cap, se tângui Nina Vasiliu.

— A zecea deplasare în luna asta! Așa-mi trebuie dacă l-am ascultat pe director: „Rămâi, domnișoară, că la noi are să-ți fie ca la nimeni… deplasări puține — spectacole de prestigiu… cronicari buni… când n-ai treabă te lăsăm acasă…

— Sigur, premiera a făcut-o Manole, dar deplasările le fac eu! scrâșni Marcu. Asta-i *egalitate?!*

— Uite-l pe Nae! Hai, dragă, trap! îl strigă Tănase. Era să te lăsăm aici.

— Nu m-ar fi mirat s-o fi făcut… Dacă e să mă las pe mâna voastră, gâfâi Popa.

— Pornim! strigă șoferul, apoi autobuzul o luă încet din loc, printre dealurile acoperite de livezi și vii.

Da capo al fine

— Prin urmare, asta e lumea teatrului, spuse Zeus după ce isprăvi de citit raportul Thaliei, recent revenită din vizita oficială întreprinsă pe Pământ.

— Asta e fața nevăzută a teatrului, explică Thalia. E o imagine care, de fapt, n-ar trebui să-l intereseze pe cel ce, seara, intră în sala de spectacol. Știi, mărite Zeus, viața actorilor e mai pitorească, mai plină de neprevăzut ca a altor muritori de rând, asta e tot. Am să-ți mai ofer un ultim exemplu.

— Te ascult! acceptă Zeus, așezându-se cât mai comod în fotoliu. Te rog…

— Bine. Cică s-ar fi întâmplat tot după o premieră, cu ce piesă anume nu mai are nicio importanță. Spectacolul n-a constituit o bombă, dar, în același timp, nici n-a însemnat o cădere — genul acela de spectacol oarecare care-i mulțumește pe toți, fără a da cuiva anume, vreo cât de mică satisfacție.

— Ei și, ei și?! întrebă nerăbdător Zeus. Nu-mi dau seama unde vrei să ajungi.

— Răbdare, mărite Zeus. Am să-ți redau succint, gândurile tuturor celor care, într-un fel sau altul, au contribuit la realizarea spectacolului. Și-atunci ai să înțelegi ce-am vrut să spun.

— Vorbește!…

…….

— Of, doamne, a mai ieșit o premieră! își spuse directorul teatrului. Pot să mai bifez un titlu din repertoriu. Cum, necum, am scăpat de un balamuc! Am supraviețuit torturii zilnice și mereu crescânde a regizorului, care s-a învățat cu ideea că fără el teatrul ar înceta să mai existe… Din orice fleac făcea dramă, veșnic avea să-mi reproșeze ceva, veșnic era nemulțumit de piesa aleasă, de actorii care nu se mulează pe indicațiile lui prețioase, de scenograf, care iese din cuvântul lui, de costumier, care a înnebunit făcând rochii ca pentru parada modei, de șeful de producție, care a întârziat cu două ore urcarea decorului pe scenă, de mașiniști, care au uitat că la tabloul XII cortina trebuie să cadă ghilotină… Și zilnic mă amenința că pleacă, că mă părăsește, dacă nu-i accept cine știe ce dorință

absurdă! Așa cum am scăpat de nervii actrițelor care n-au fost distribuite (dar ce, din vina mea?!), ca și de actrițelor care au fost distribuite (dar nemulțumite de întinderea rolului, și, mai cu seamă, de vârsta personajului). Am scăpat de insuportabilele văicăreli ale scenografului, care ar fi dorit să transforme spectacolul într-o expoziție de artă plastică… Am scăpat de veșnica dădăceală a contabilei-șefe, care nu mă lăsa să mă mișc: „Tovarășe director, prea cheltuim mult, prea nu ne încadrăm în prevederile legale… De ce să le facem de fiecare dată actorilor costume noi? De ce pantofi de 275 lei? Nu se pot croi din pânză și apoi să-i vopsim? De ce să facem mobilier-mobilier și nu unul pictat?” Dar parcă am scăpat cu adevărat? De acum eu va trebui să țin spinarea pentru cei ce nu vor fi mulțumiți de cronicile apărute (de parcă eu le-aș fi scris, de parcă le-aș putea impune gazetarilor să scrie numai de bine), să înghit critica știu-eu-cui căruia nu i-a plăcut spectacolul
(și știu și de ce nu i-a plăcut), să ascult sfaturile altui știu-eu-cine care voia s-o vadă pe tovărășica cutare în rolul cutare… Și trebuie să-l ascult, pentru că acesta din urmă are un cuvânt greu la buget… Dacă spectacolul nu merge, toți au să-mi sară în cap acuzându-mă că nu mă preocup de vânzarea lui; dacă merge bine, dacă publicul vine buluc, se supără cei din distribuția spectacolelor care au dat faliment reproșându-mi un tratament preferențial la anumite piese… Of, când am să scap pentru totdeauna de balamucul ăsta numit teatru?! Mi-a trebuit să fiu director, mi-a plăcut funcția! Nu-mi era mai bine secretar literar, ăsta stă toată ziua și nu face nimic, citește ziarele, mer ge la film în timpul serviciului, când îl cauți nu-l găsești, nu răspunde de nimic, nu te-ajută cu nimic…

— Mi-a trebuit să fiu secretar literar! Se căină acesta. Nu-mi era bine profesor la școala medie? Aici toți trag de mine, de la director la portar, și pas de-l refuză pe careva. *Atlas* și cu mine care mai ținem lumea pe umerii noștri! Lui îi convenea, pe atunci nu se cunoștea încă stress-ul și nici nu lucra individul în teatru! Directorului trebuie să-i pregătesc de fiecare dată luările de cuvânt, rapoartele pentru ședințe, discursurile inaugurale, scrisorile de felicitare, răspunsurile la interviuri… Regizorul îmi cere să-i pregătesc documentarea, ideea piesei, rezolvarea tuturor problemelor ridicate de text, inclusiv rescrierea lui conform unei viziuni… inexistente! Actorii, atât de

amabili cu toată lumea, atât de ca-nimeni-alții, veșnic găsesc prilej de nemulțumire când e vorba de mine: de ce le-am scris numele în caietul program cu corp 10 și nu cu corp 12, de ce am folosit cursivul și nu verzalul, de ce respectat ordinea indicată de autor și am preferat distribuția stabilită de regizorul spectacolului… Dacă am expus fotografia în vitrină, de ce am expus-o pe aceea care nu-l avantajează și n-am pus-o pe cealaltă care, ea singură, ar fi adus o mie de spectatori în plus?! De ce în avancronică m-am mulțumit să dau numai patru interpreți, nu și pe al cincilea – ce mi-ar fi căzut mâna? Cei de la contabilitate mă roagă să le fac dările de seamă lunare, trimestriale și anuale, contractele pentru colaboratori… Portarul mă roagă să-i scriu o anonimă împotriva vecinului de apartament…Of, sunt sătul de toate astea… Nu puteam să mă fac actor? Chiar atât de greu să fie?! Nu-mi vine să cred… Ăștia chiar n-au niciun gând, nicio răspundere… A văzut cineva vreun ac tor sancționat pentru vreo cădere?! Bine, rău, leafa merge, noi cu drag muncim! Rolul îi vine de la sine — ba mai trebuie să te și căciulești la el, să-l accepte, regizorul îi spune ce să facă, cum să facă, cum să se miște, cum să deschidă gura, scenograful se străduiește să-l facă cât mai frumos, mai prezentabil… Până și dacă-și uită textul, îl are alături pe sufler…L-a înjurat vreun cronicar?! Ce mare lucru — orice minune ține trei zile! Nu, categoric, las dracului totul și mă fac actor!

— Orice, numai actor să nu fii! își spuse actorul. Birjar, măturător de stradă, băiat de mingi — orice, numai actor nu! Toți trag de tine, toți te fac răspunzători pentru cele întâmplate… Trebuie să te zbați pentru un rol, dacă, bineînțeles, vrei să-ți păstrezi *standing-ul* artistic, trebuie să te chinui cu texte scrise cu piciorul de fel de fel de nepricepuți ce-și caută refugiu în teatru, vorbe care nu sună, stângace, greoaie, trebuie doar să salvezi onoarea fiecărui așa-zis dramaturg! Așa cum trebuie să salvezi onoarea regizorului pe care, în general, nu-l interesează decât să termine cât mai curând spectacolul, indiferent cum o fi! Trebuie să te chinui de fiecare dată să înțelegi ce anume vrea să-ți spună, dacă, realmente, are să-ți spună ceva… Așa cum, după premieră, trebuie să auzi reproșuri, acuze, sfaturi, mai cu seamă sfaturi-Să înghiți cronicile primului venit care confundă bolta cu rivalta, care habar n-are ce e arlechin sau

pantalon! Of, cine m-a pus să mă fac actor?! Nu puteam la fel de bine să fiu regizor?

— Regizor mi-a trebuit să fiu… își spuse regizorul. Ultimul din teatru, și după mine neantul! îi pasă directorului de ceva în instituția asta? A semnat distribuția, a pus-o la avizier *și* gata, salutare! E adevărat, el a semnat-o, dar pe nebuni tot pe capul meu îi trimite.

Pe cei de joacă și sunt nemulțumiți de rol, ca și pe cei ce sunt nemulțumiți că nu joacă… După ce, de bine de rău, încep repetițiile, încep hachițele domnilor autori… Nemulțumiți de roluri, de text, de costume… Scenograful e ne mulțumit că nu-i permit să-și desfășoare în voie talentul! De fiecare dată trebuie să le dau liber actorilor dacă la televizor e meci, se dă serial de aventuri sau mai știu eu ce! Trebuie să accept părerile tuturor, ca să nu-mi reproșeze că m-am închis în turnul de fildeș și n-am ți nut cont de părerile maselor… în cine-și exersează cronicarul stiletul său dramatic? în director? în scenograf? în actori? Aiurea – regizorul trebuie să țină spatele pentru toți!

Dacă ar fi să mă mai nasc o dată, cronicar dramatic m-aș face! Ăstora totul li se iartă, totul li se permite!

— Cine m-a pus să mă fac cronicar dramatic? Nu-mi era mai bine la probleme cetățenești? E adevărat, eu am vrut să mă fac cronicar dramatic, eu am ținut morțiș, m-am zbătut să-mi dea mie rubrica, crezând că l-am prins pe dumnezeu de un picior… Am vreo clipă de liniște de când mă ocup de teatru? înainte de premiere, zile în șir, sunt bombardat fără milă și cruțare de sute de apeluri telefonice: director, secretar literar, scenograf, șef de producție și, bineînțeles, actrițe și actori, care toți se simt obligați să mă anunțe că în curând voi asista a spectacolul secolului, pe care va trebui neapărat să-l văd, să-l admir, să-l laud! Mi se explică ce e teatrul, cu ce se mănâncă, ce fel de lingură se folosește pentru asta… La premieră, toți stau cu ochii pe mine; dacă zâmbesc sau stau acru, dacă aplaud sau casc… Dacă am căscat, de ce am căscat, dacă n-am aplaudat, de ce n-am aplaudat, dacă am aplaudat, la ce moment anume, cine era în scenă, care a fost replica, de ce exact acolo am aplaudat și nu cu două replici mai încolo când… Dacă scriu prost despre spectacol toți îmi sar în cap că le denigrez munca, îi dezarmez pe actori, demoralizez conducerea și-l alung pe spectatorul mediu care de-

abia a fost câștigat spre teatru – bașca dușmăniile la sânge pe care mi le fac printre actori. Dacă laud spectacolul, deși n-ar fi trebuit, șeful îmi sare în cap reproșându-mi lipsa unor opinii ferme, azvârlindu-mi în față că sunt poltron, că pervertesc gustul publicului, că am fost cumpărat de cine știe ce actriță…Dacă laud un actor, mă înjură altul, dacă laud regizorul, mi-i scol în cap pe actori, dacă-i laud pe actori, regizorul trimite redacției o „Scrisoare deschisă”… în schimb, ce face un director de teatru? Asta da viață, stai în fotoliu, nu faci nimic, toți îți zâmbesc, toți se poartă frumos cu tine, toți se străduiesc să fie ama bili… Of, ce n-aș da să fiu director de teatru…

Da capo al fine!

…… ……..

— Foarte interesant, foarte interesant, e întrerupse Zeus, dar tot n-am înțeles sensul acestei povestiri…

— Mi-e teamă că nici eu, mărite Zeus, dar asta n-are nicio importanță. Un pământean de geniu, pe numele său Hemingway, a spus un mare adevăr: esențial e trandafirul!

CUPRINS

Ultima călătorie a Thaliei 2
Lanțul slăbiciunilor 5
În exclusivitate 11
Mass-media 13
Castor și Pollux 18
Dulcea pasare a fericirii 20
Tânăr regizor caută Julietă 27
Praha by night. 33
Inamicul public numărul unu! 43
Cerere de transfer … 45
O întâmplare cu un *doberman-alsacian*… 50
Incognito 54
Recviem în albastru…61
Contesa patetică 65
Frumoasele zile ale unei vedete 72
Cine a descoperit America? 81
Vaca bălțată 83
Da capo al fine 86